

4

NOWE
Słowa na
start!

Anna Klimowicz, Joanna Ginter,
Krystyna Brząkalik

Zeszyt ćwiczeń

DO JĘZYKA POLSKIEGO
DLA KLASY CZWARTEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Twoje mocne strony

NOWE Słowa na start!

Ćwiczenia są skorelowane z podręcznikiem *NOWE Słowa na start!* dla klasy 4 dopuszczonym do użytku szkolnego i wpisanym do wykazu podręczników przeznaczonych do kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej.

Numer ewidencyjny podręcznika w wykazie MEiN: 907/1/2017

Ćwiczenia zostały opracowane na podstawie *Programu nauczania „NOWE Słowa na start!”* zgodnego z podstawą programową z 14 lutego 2017 roku.

Nabyta przez Ciebie publikacja jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy o przestrzeganie praw, jakie im przysługują. Zawartość publikacji możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie umieszczaj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, to nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. Możesz skopiować część publikacji jedynie na własny użytek.

Szanujmy cudzą własność i prawo. Więcej na www.legalnakultura.pl

© Copyright by Nowa Era Sp. z o.o. 2023
ISBN 978-83-267-4700-7

Konsultacje merytoryczno-dydaktyczne: Danuta Chwastniewska, Małgorzata Ginter, Grażyna Kwiecińska.

Koordinacja prac: Katarzyna Wojciechowska.

Redakcja merytoryczna: Katarzyna Wojciechowska, Karina Kosicka, Marta Mierzwicka-Liedtke.

Redakcja językowa: Marcin Orlński.

Nadzór artystyczny: Kaia Pichler. **Opieka graficzna:** Małgorzata Gregorczyk, Lucyna Mazur.

Projekt okładki: Maciej Galiński. **Projekt graficzny i opracowanie graficzne:** Ewa Kaletyn, Klaudia Jarocka.

Realizacja projektu graficznego: Ewa Pietras.

Ilustracje: Marcin Franczak.

Fotoserwis: Paulina Łukaszewska.

Wykaz źródeł tekstów: Andersen Hans Christian, *Brzydkie kaczątko*, przeł. Cecylia Niewiadomska, <https://wolnelektury.pl/katalog/autor/hans-christian-andersen/> [dostęp: 27.06.2017]; Brzechwa Jan, *Leń* [w:] tegoż, *Brzechwa dzieciom*, „Nasza Księgarnia”, Warszawa 1953; Bylica Ewa, *Cztery osoby i trzy psy*, Publicat S.A., Poznań 2005; Constantini Lana, *Kolory przyrody*, „National Geographic Odkrywca” 2013, nr 3; Deary Terry, Hepplewhite Peter, *Ci niesamowici Egipcjanie*, przeł. Jarosław Killan, Egmont, Warszawa 2001; Gosciniński René, Sempé Jean-Jaques, *Mikolajek i inne chłopaki*, przeł. Barbara Grzegorzewska, Wydawnictwo „Nasza Księgarnia”, Warszawa 2013; Gosciniński René, Sempé Jean-Jaques, *Mikolajek*, przeł. Tola Markuszewicz, Elżbieta Staniszkis, Wydawnictwo „Nasza Księgarnia”, Warszawa 2016; *Jak pomagać? Z założycielką Polskiej Akcji Humanitarnej rozmawia Paweł Cywiński*, <https://turystyka.wp.pl> [dostęp: 27.06.2017]; Kasdepke Grzegorz, *Poranek* [w:] tegoż, *Grzegorz Kasdepke dzieciom*, „Nasza Księgarnia”, Warszawa 2010; Konopnicka Maria, *Jesień* [w:] tegoż, *Utwory dla dzieci*, Pisma wybrane, t. 3, pod red. prof. dra Jana Nowakowskiego, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1988; Kopaliński Władysław, *Półka* [w:] tegoż, *Opowieści o rzeczach powszednich*, Oficyna Wydawnicza RYTm, Warszawa 2016; Mayor Mireya, *Nieustraszone odkrywca*, „National Geographic Odkrywca” 2012, nr 1; Michniewicz Tomek, *Co skrywają zwykłe warzywa?*, „National Geographic Odkrywca” 2013, nr 8; Motyka Patryk, *Skąd naprawdę bierze się smog? Garsć faktów*, <http://wiadomosci.onet.pl/kraj/skad-naprawde-bierze-sie-smog-garsc-faktow/ys84t> [dostęp: 27.06.2017]; Musierowicz Małgorzata, *Córka Robajka*, Wydawnictwo AKAPIT PRESS, Łódź; Olga Tokarczuk, *Latała* [w:] *Polskie baśnie i legendy*, wybór Grzegorz Leszczyński, Nowa Era, Warszawa 2006; Plebański Tomasz, *Astronauta*, „Świerszczyk” 2010, nr 12; Wicha Marcin, *Klara. Proszę tego nie czytać*, Czarna Owieczka, Warszawa 2011; Zachara Ewa, *Piosenka plastikowego waleczka*, „Świerszczyk” 2014, nr 18.

Zdjęcia pochodzą ze zbiorów: Archiwum Nowej Ery s. 63 (Kopernik); BE&W: AKG Images s. 73 (Królowa Śniegu), Alamy/A&P s. 75, Alamy/Anna Bartosch-Carlile s. 15, Alamy/Jan Mika s. 124 (ognisko); **East News/Album:** DREAMWORKS ANIMATION s. 73 (Kot w Butach), Walt Disney Productions s. 73 (Śnieżka); **Getty Images/iStock:** monkeybusinessimages s. 124 (wycieczka rowerowa), shironosov s. 12 (w klasie), 130 (dzieci w klasie), Tom Merton s. 130 (wycieczka rowerowa); **Shutterstock** s. 4, 6, 17 (dziewczyna), 18 (królik, chłopiec, puchar), 21, 25 (papuga), 28 (dziewczyni, chłopiec, rodzina, dziewczynka), 32 (górska wędrownia, lyżwy), 37 (przesadzanie kwiatów, wycieczka rowerowa), 38, 41, 43, 54 (kot, zimowy pejzaż, słońce, kof), 57, 63 (piesek, kotek, kanarek, chomik), 64, 72, 73 (wachlarz, harfa, hak, hełm), 76, 78, 83, 84 (tort, dziewczynka, lody, rower), 103, 106, 112, 113, 117, 119, 120, 121 (kapelusz meksykański, czapka peruwiańska, czapka Mikolaja, kapelusz słomkowy), 124 (układanie puzzli, wizyta w stadninie), 128, 148; **Thinkstock/Getty Images:** s. 17 (blog), 20, 37 (jeżdźalnie), 102, 127 (chłopiec z psem, dzieci na rowerach), Hemera s. 127 (kłopoty w kuchni), iStock s. 12 (dzieci na dworze), 18 (gamek), 25 (chłopiec), 32 (harty), 84 (kolo), 100, iStock/Andrea Izzotti s. 54 (delfin i żółw), iStock/Andrea Izzotti/dolgachov s. 115, iStock/serg78 s. 121 (kanapka), Top Photo Group s. 94.

Wydawnictwo dołożyło wszelkich starań, aby odnaleźć posiadaczy praw autorskich do wszystkich utworów zamieszczonych w podręczniku. Pozostałe osoby prosimy o kontakt z Wydawnictwem.

Nowa Era Sp. z o.o.

Aleje Jerozolimskie 146 D, 02-305 Warszawa
www.nowaera.pl, e-mail: nowaera@nowaera.pl
Centrum Kontaktu: 58 721 48 00

Druk i oprawa: Quad/Graphics Europe Sp. z o.o.

Spis treści

Korzystaj z dodatkowych materiałów ukrytych pod kodami QR zamieszczonymi w publikacji.

● Bliżej języka

Głoska, litera, sylaba	4
Zdania oznajmujące, pytające, rozkazujące	9
Rzeczownik i jego odmiana	14
Przymiotnik i jego odmiana	19
Czasownik i jego odmiana	24
Przysłówek	30
Przyimek i spójnik	35
Orzeczenie i podmiot	40
Zdanie i równoważnik zdania	45
Zdanie pojedyncze i złożone	48
Zdanie pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte	51
Sprawdź, czy potrafisz	56

● Ortografia dla każdego

Pisownia wyrazów z ó i u	57
Pisownia wielką literą – imiona, nazwiska, tytuły	61
Pisownia wyrazów z rz i ż	64
Pisownia <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	69
Pisownia wyrazów z <i>ch</i> i <i>h</i>	72
Pisownia nazw geograficznych wielką literą	75
Sprawdź, czy potrafisz	80

● Interpunkcja

Znaki na końcu zdania	81
Cudzysłów i kursywa	84
Przecinki i spójniki	86
Przecinek w zdaniu	89
Przecinek w zdaniu złożonym	91
Sprawdź, czy potrafisz	95

● Szkoła mówienia i pisania

Od akapitu do tekstu	96
Życzenia i pozdrowienia	99
Zaproszenie	101
Podziękowanie	103
Ogłoszenie	104
List prywatny	107
Notatka	111
Opis postaci	114
Opis przedmiotu	118
Plan wydarzeń	122
Opowiadanie	125
Dialog (rozmowa)	129
Sprawdź, czy potrafisz	133

● Środki językowe w tekstach

Zestaw 1 – zadania do tekstów	134
Zestaw 2 – zadania do tekstów	139
Zestaw 3 – zadania do tekstów	144

Głoska, litera, sylaba

Podręcznik, s. 16–18

Moja notatka

- 1 Zapisz, czym różni się głoska od litery. Wyjaśnij, co to jest sylaba.

- 2 Ułóż podane wyrazy w kolejności alfabetycznej.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S4PFBB

szkolny, agrafka, uczeń, przedszkole, zamek, bułka

- 3 Podpisz fotografie, a następnie podkreśl wyrazy, które zawierają tyle samo liter, ile głosek.

- 4 Policz litery i głoski w podanych wyrazach. Zapisz w tabeli właściwe odpowiedzi.

Wyraz	Liczba	
	liter	głosek
czasem		
szedł		
szczotka		

- 5 Przeczytaj głośno podane pary wyrazów, a następnie wskaż głoski, którymi różnią się te słowa. Podkreśl litery oznaczające wskazane głoski.

Przykład: *kos* – *kosz*

lipa – lina

sęp – sęk

otwierać – otwieracz

nasz – masz

noga – nora

tato – lato

bąk – bak

nuda – buda

- 6 Zaznacz F obok zdania fałszywego.

1.	Słowo <i>schodzę</i> ma 6 głosek.	F
2.	W wyrazie <i>czasem</i> jest 6 liter.	F
3.	Wyraz <i>szkoła</i> składa się z 5 głosek.	F

- ★ 7 Dopisz takie spółgłoski do podanych samogłosek, aby utworzyć wyrazy nazywające osoby i przedmioty wskazane na ilustracji.

_____ a u _____ y _____ ie _____ a

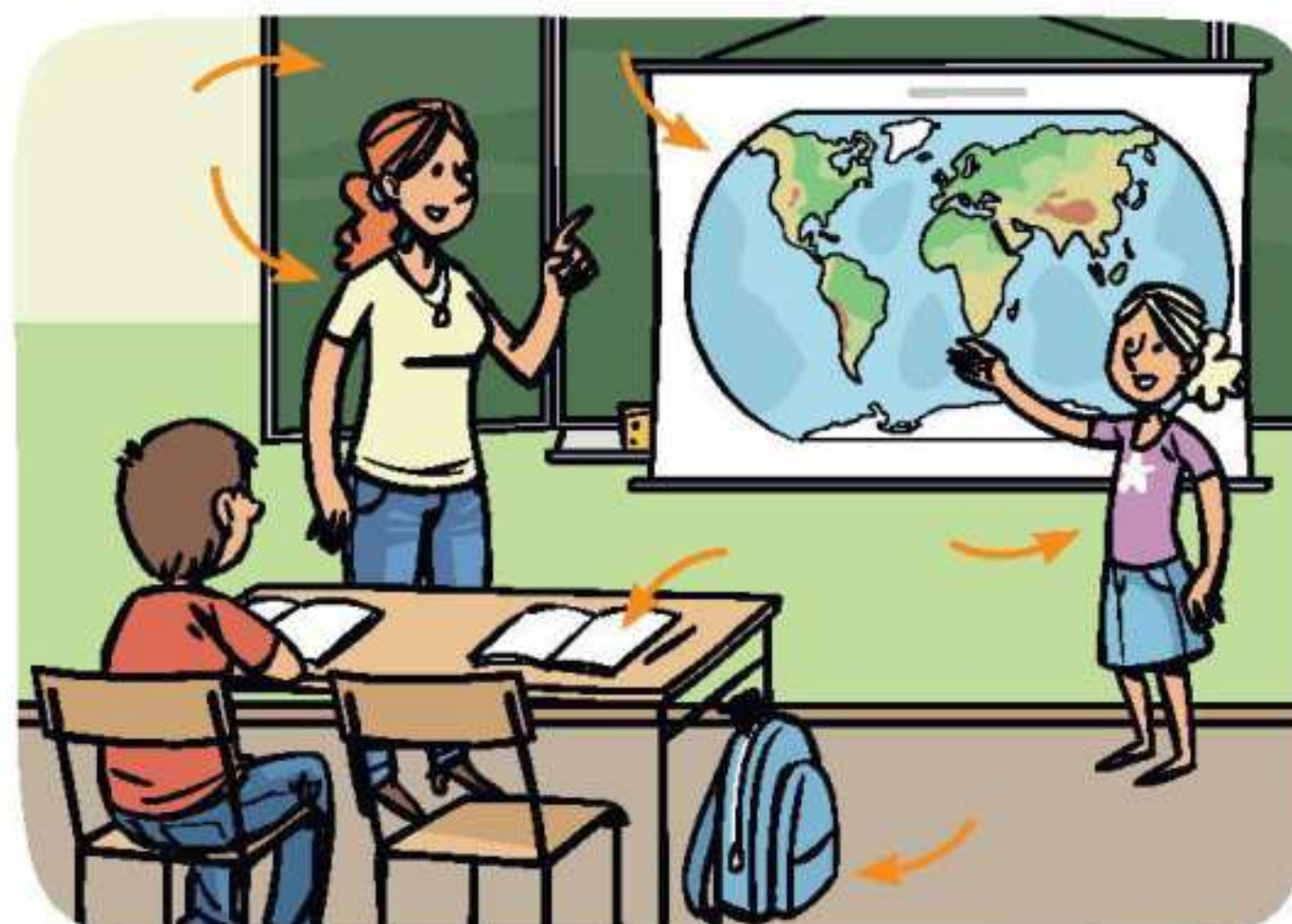
u _____ e _____ i _____ a

_____ a _____ a

_____ a _____ i _____ a

_____ e _____ a _____

_____ e _____ y _____

★ 8 Znajdź w tekście po jednym wyrazie, który:

- składa się z dwóch głosek – jednej spółgłoski i jednej samogłoski,

- zawiera dwie różne samogłoski i dwie spółgłoski,

- zawiera dwie takie same spółgłoski.

W drodze do szkoły mijam dom mojej babci. Rano babcia jest na spacerze ze swoim psem Asem. As wita mnie radośnym szczekaniem i merdaniem ogona. Przytulam się do babci, która życzy mi dobrego dnia. Lubię te poranne spotkania. Po szkole odwiedzam babcię. Rozmawiamy, jemy coś dobrego – babcia robi najlepszą kaszę manną z owocami. Potem wracam do domu.

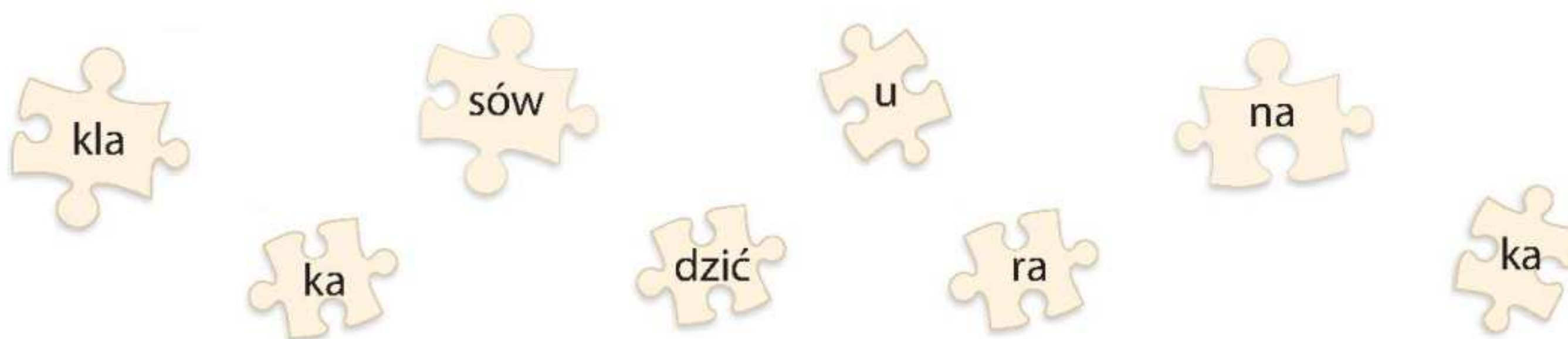

Dla dociekliwych

9 Podaj po jednym przykładzie wyrazów spełniających podane warunki.

- liczba głosek jest równa liczbie liter: _____
- liczba głosek wynosi 5: _____
- liczba liter wynosi 7: _____
- liczba głosek jest o 2 mniejsza niż liczba liter: _____

10 Połącz sylaby zapisane w puzzlach tak, aby powstały dwa wyrazy trzysylabowe i jeden wyraz dwusylabowy. Każdy puzzle można wykorzystać tylko raz. Zapisz otrzymane słowa. Podkreśl wyraz, w którym samogłoska tworzy odrębną sylabę.

Dobra rada

Pamiętaj, że niektóre wyrazy można podzielić na sylaby na dwa lub trzy różne sposoby. Niepoprawne jest jednak dzielenie wyrazu w taki sposób, aby jego druga część, znajdująca się w nowej linii, rozpoczynała się samogłoską.

Przykłady:

i-skra, is-kra, isk-ra (nie: iskr-a)

- 11 Podziel podane wyrazy na sylaby. Pamiętaj, aby rozdzielać dwie jednakowe litery.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S4P2PC

uroczyste _____

miękki _____

rozpoczęcie _____

senny _____

roku _____

wytłumaczyć _____

- 12 Karol napisał list do swojego przyjaciela Tomka. Nie wszystkie wyrazy zmieściły się w liniach. Pomóż Karolowi poprawnie podzielić podane słowa.

zwycięstwa, przeprosiłem, przygotowaniu, angielskiej, uśmiechnął

Cześć, Tomku!

Dziękuję za Twój ostatni list. Bardzo się cieszę z Waszego _____

_____ w konkursie tanecznym. Gratulacje!

Rozmawiałem dziś z Michałem. Tak jak mi poradziłeś, _____

_____ go i wytłumaczyłem, że nie mogę mu pomóc w _____

_____ do szkolnych zawodów sportowych, ponieważ już

od dwóch tygodni zajmuję się festiwalem piosenki _____

_____. Trochę się bałem, że się na mnie obrazi. Michał _____

_____ się lekko i... podziękował mi za szybką decyzję. Miałeś rację.

Dziękuję Ci i pozdrawiam

Karol

- ★ 13 Podaj poprawne propozycje dzielenia podanych wyrazów przy przenoszeniu. W razie trudności skorzystaj ze słownika ortograficznego. Sprawdź znaczenie słów, których nie znasz.

wizażysta – _____

programista – _____

bibliotekarz – _____

barista – _____

akwizytor – _____

Sztuka mówienia

- 14 Wymów przed lustrem samogłoski: *a* i *e* oraz spółgłoski: *t* i *z*, uważnie obserwując ruchy swoich ust i języka. Następnie wykonaj polecenia.

A. Ustal, na którym ze zdjęć jest wymawiana spółgłoska, a na którym – samogłoska. Zaznacz kratki przy właściwych odpowiedziach.

☐ samogłoska ☐ spółgłoska

☐ samogłoska ☐ spółgłoska

B. Wstaw w luki wyrazy *spółgłoski* i *samogłoski* w odpowiedniej formie.

- Przy wymawianiu większości _____ język dotyka podniebienia, górnych zębów lub warg, a przy wymawianiu _____ – nie dotyka.
- Gdy wypowiadamy _____, powietrze napotyka przeszkody w jamie ustnej, natomiast gdy artykułujemy _____ – takich przeszkód nie ma.

- 15 Powiedz z pamięci alfabet. Pamiętaj, aby uwzględnić w nim również typowo polskie litery, takie jak *ż*, *ó*, *q*.

Zdanie oznajmujące, pytające, rozkazujące

Podręcznik, s. 23–24

Moja notatka

- 1 Jakie znasz rodzaje zdań? Uzupełnij schemat informacjami na ten temat.

ZDANIE

Dobra rada

Aby określić rodzaj zdania, zastanów się, w jakim celu zostało użyte, na przykład: aby przekazać informacje, zadać pytanie, wydać polecenie, wyrazić prośbę lub rozkaz.

- 2 Ułóż zdania z rozsypanek wyrazowych. Postaw na końcu każdego wypowiedzenia odpowiedni znak.

- Tomek podziemnego oświetlał korytarza wnętrze

- chłopcy jaki jaskini skarb w znaleźli

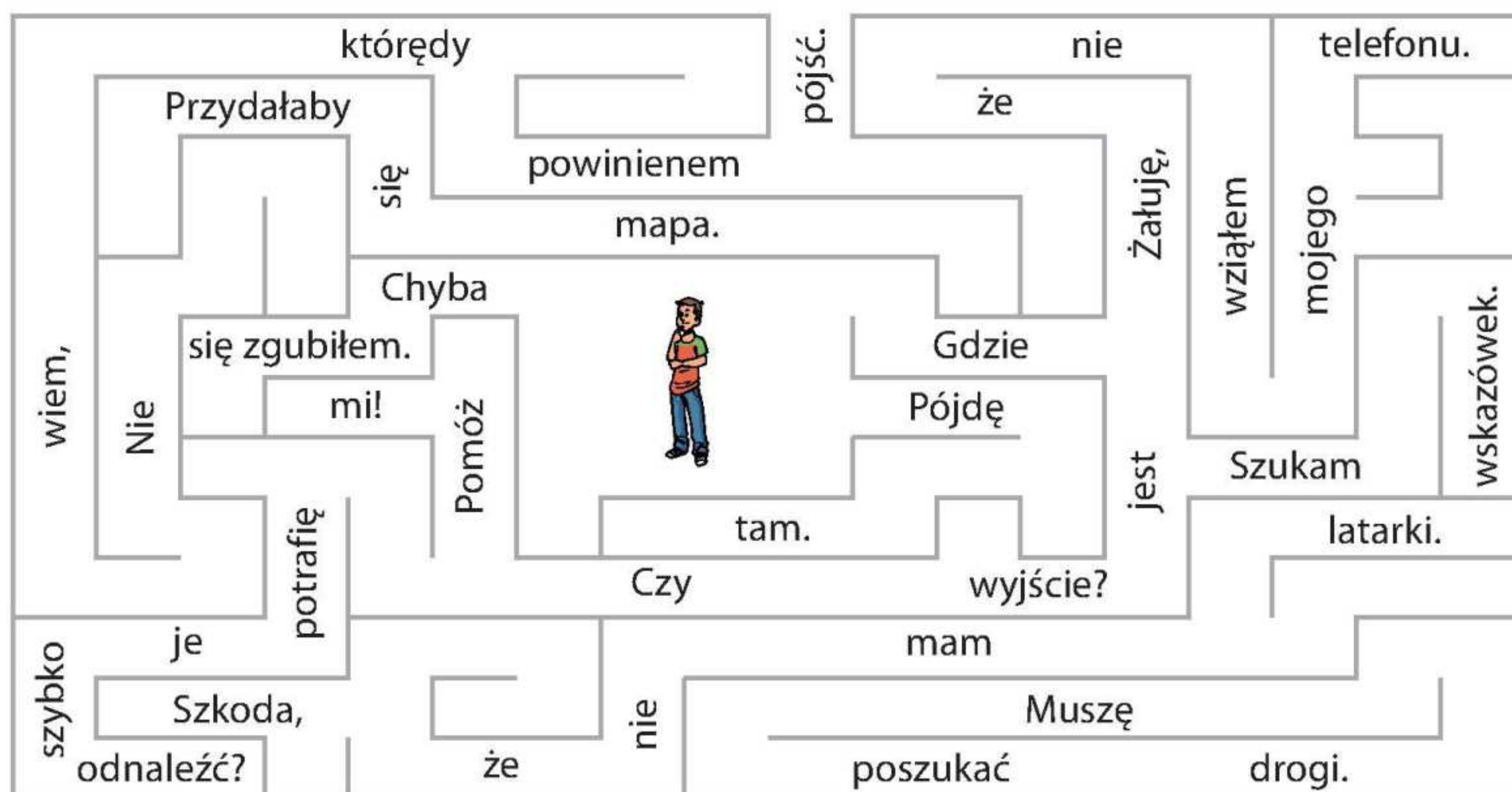
- światło natychmiast zapal

- 3 Które z wypowiedzi jest oznajmujące (O), które – rozkazujące (R), a które – pytające (P)? W kratki obok poszczególnych zdań wstaw odpowiednie litery: O, R lub P.

- ☐ Nie lekceważ mnie!
- ☐ Pamiętasz, że obiecałeś odebrać tę paczkę?
- ☐ Adam rozpromienił się na widok Ani.

- Wybierz jedno zdanie i zapisz innymi słowami jego treść.

- ★ 4 Znajdź wyjście z labiryntu. Drogę wskaż Ci wyrazy, które utworzą dwa zdania pytające. Zaznacz tę drogę.

- 5 Przekształć ustnie zdania pytające na zdania rozkazujące. Następnie powiedz, którego rodzaju zdań lepiej użyć, kiedy chcesz kogoś o coś poprosić.

6 Do każdego zdania ułóż pytanie dotyczące podkreślonego wyrazu.

Przykład: Tomek zgubił się w podziemnych tunelach.

Kto zgubił się w podziemnych tunelach?

- Chłopiec zauważył na skale tajemnicze malowidło.

- Przyjrzał mu się uważnie.

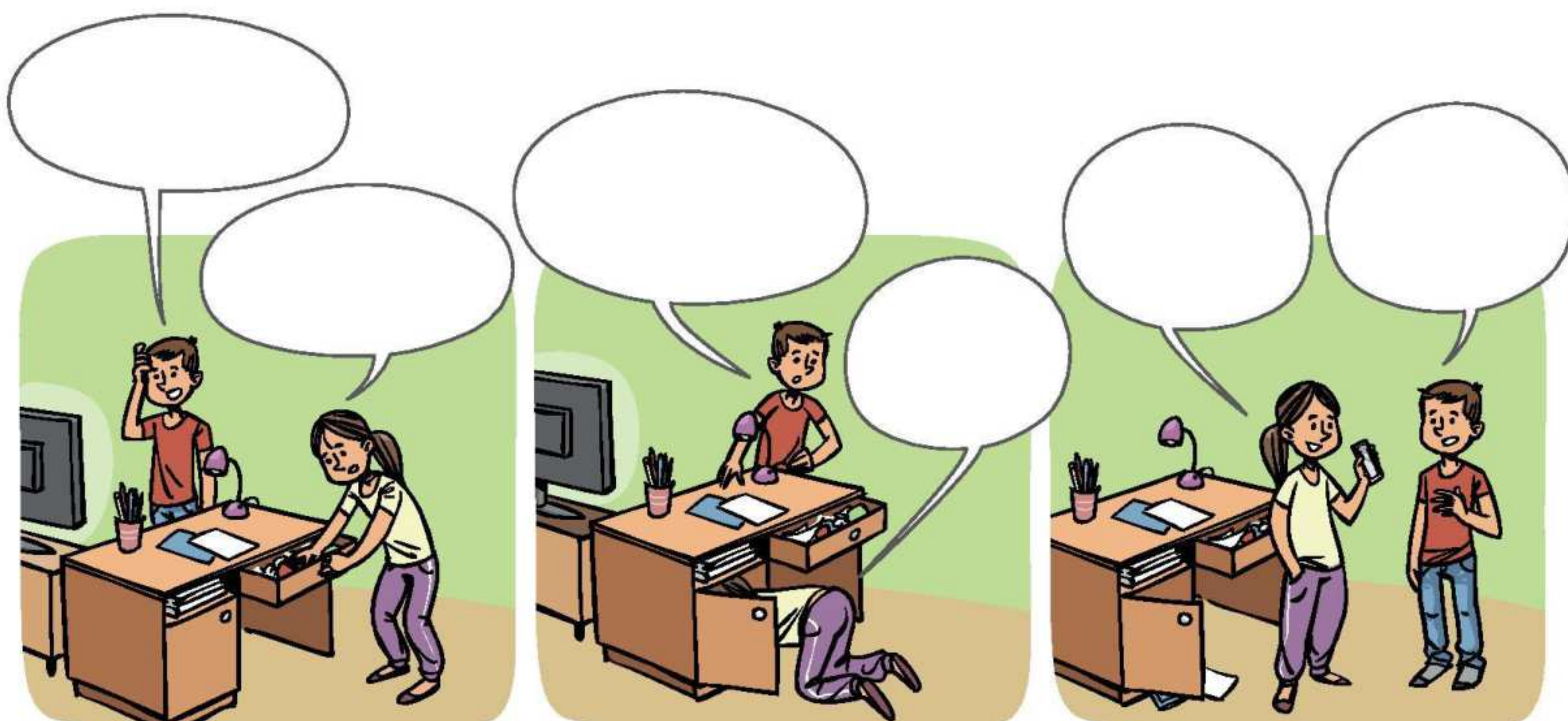
- Z głębi jaskini doszedł do niego przerażający pomruk.

- Tomek obejrzał się za siebie.

- Coś zbliżało się w jego stronę.

★ 7 Uzupełnij wypowiedzi postaci ukazanych na ilustracjach. Skorzystaj ze wskazówek.

- na pierwszej ilustracji – zdanie pytające i zdanie oznajmujące
- na drugiej ilustracji – zdanie oznajmujące i zdanie rozkazujące
- na trzeciej ilustracji – zdanie oznajmujące i zdanie pytające

8 Napisz, jakich typów zdań użyjesz w podanych sytuacjach. Ułóż te wypowiedzenia.

- Chcesz się dowiedzieć, która jest godzina.

- Informujesz rodziców o zebraniu.

- Ostrzegasz kolegę przed nadjeżdżającym samochodem.

- Widzisz, że Twoja koleżanka jest smutna, ponieważ coś ją martwi.

- Ciekawi Cię opinia kolegi o najnowszym filmie.

- Dokucza Ci młodsze rodzeństwo i chcesz, aby przestało.

9 Zapisz wypowiedzi postaci ukazanych na fotografiach. Użyj zdania oznajmującego, pytającego lub rozkazującego.

Dla dociekliwych

- 10 Odszukaj w podręczniku fragment powieści Franceski Simon *Koszmarne Karolek i przeświatne święta*. Zapisz pierwsze zdanie tego tekstu i określ, czy jest ono oznajmujące, pytające czy rozkazujące.

Sztuka mówienia

- 11 Przeczytaj podany tekst. Zamień ustnie, tam gdzie to możliwe, zdania rozkazujące na oznajmujące. Następnie wybierz właściwe dokończenie zdania.

– Bądź bardzo miły dla Ludeczki – powiedziała mi mama. – To czarująca dziewczynka i chciałabym, żebyś jej pokazał, że jesteś dobrze wychowany. [...]

Przyjaciółka mamy przyszła ze swoją córeczką o czwartej. [...] Kiedy skończyliśmy jeść, mama powiedziała:

– A teraz, dzieci, idźcie się bawić. Mikołaju, zabierz Ludeczkę do twego pokoju i pokaż jej twoje ładne zabawki. [...]

– Masz śliczne książki z obrazkami, pokaż je Ludeczce – powiedziała moja mama [...]. [...]

– Książki mnie nie ciekawią – powiedziała Ludeczka – nie masz czegoś zabawniejszego? – i zajrzała do szafki, zobaczyła samolot, ten taki fajny, na gumkę [...].

– Zostaw to – powiedziałem – [...] to jest mój samolot! – i chciałem go odebrać, ale Ludeczka odskoczyła w bok.

– Jestem gość – powiedziała – mam prawo bawić się wszystkimi twoimi zabawkami, a jeśli się nie zgadzasz, to zawołam moją mamę i zobaczymy, kto ma rację! [...]

– Zobacz, coś narobiła! – krzyknąłem.

René Goscinny, Jean-Jaques Sempé [czytaj: rene gos-ini, żą żak sempe],
Mikołajek, fragmenty

- Zmiana zdań rozkazujących na oznajmujące sprawiła, że wypowiedzi stały się mniej *agresywne/ciekawe*.

Rzeczownik i jego odmiana

Podręcznik, s. 31–33

Moja notatka

1 Uzupełnij tabelę.

Rzeczownik		
odmiana przez	rodzaje	pytania

2 Przyporządkuj każde słowo do jednej z grup. Wpisz w kratki odpowiednie litery. Następnie sformułuj wniosek.

A. osoby B. rzeczy C. rośliny D. miejsca E. pojęcia
F. zwierzęta G. zjawiska

☐ burza ☐ mysz ☐ ulewa ☐ pisarz ☐ sosna ☐ park ☐ plecak
☐ boisko ☐ aktorka ☐ prawda ☐ słoń ☐ odwaga ☐ sztorm

- Wszystkie podane wyrazy to _____. Odpowiadają na pytania _____.

3 Rozwiń podane zdania, tak aby w każdym z nich wystąpiły przynajmniej dwa rzeczowniki.

- Jutro pojedziemy razem.

- Pomalował na fioletowo.

- 4 Podkreśl w tekście szesnaście rzeczowników. Ułóż z dwoma z nich jedno zdanie na temat biblioteki w Aleksandrii.

Najsłynniejsza biblioteka czasów starożytnych mieściła się w Aleksandrii. Zgromadzono w niej około 700 000 rękopisów. Prawo, które obowiązywało wówczas w Egipcie, nakazywało podróżnym, aby zostawili na pewien czas przywiezione ze sobą zwoje, czyli książki, które miały postać wstęgi nawiniętej na dwa drążki. Dzięki temu można było wykonać odpisy dzieł i umieścić je w zbiorach bibliotecznych.

Współczesna biblioteka w Aleksandrii

- 5 Określ rodzaj każdego z podanych rzeczowników.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S4MFYJ

sala – _____

równowaga – _____

napis – _____

dzieci – _____

wyjście – _____

koledzy – _____

sufit – _____

słowo – _____

stworzenia – _____

półki – _____

postać – _____

rysunek – _____

- Ułóż trzy zdania z rzeczownikami rodzaju żeńskiego.

- 6 Uzupełnij zdania rzeczownikiem *noga*. Czym różnią się wpisane wyrazy?

– Chcę nauczyć mojego psa chodzić przy
_____. Po pierwszym
treningu obaj ledwo trzymamy się
na _____.

- Utworzone wyrazy różnią się _____.

- 7 Odmień przez przypadki oraz liczby dwa podane rzeczowniki.

liczba pojedyncza

Mianownik (M.) *kto? co?* chłopiec, ołówek

Dopełniacz (D.) *kogo? czego?* _____, _____

Celownik (C.) *komu? czemu?* _____, _____

Biernik (B.) *kogo? co?* _____, _____

Narzędnik (N.) *z kim? z czym?* _____, _____

Miejscownik (Ms.) *o kim? o czym?* _____, _____

Wołacz (W.) *o!* _____, _____

liczba mnoga

Mianownik (M.) *kto? co?* _____, _____

Dopełniacz (D.) *kogo? czego?* _____, _____

Celownik (C.) *komu? czemu?* _____, _____

Biernik (B.) *kogo? co?* _____, _____

Narzędnik (N.) *z kim? z czym?* _____, _____

Miejscownik (Ms.) *o kim? o czym?* _____, _____

Wołacz (W.) *o!* _____, _____

- 8 Uzupełnij tekst e-maila wymienionymi rzeczownikami w odpowiedniej formie.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S4ZVFC

plakat, współpraca, pomoc, biblioteka, czytelnik

W wiadomości

Od: Jacek@wp.pl
Do: klasa4
Dw:
Temat: Klub czytelnika

Wysłano 12-10-2016

Koleżanki i Koledzy!

Chcielibyśmy założyć w naszej szkole klub (D. lp.) _____. Będzie-
my spotykać się w szkolnej (Ms. lp.) _____ i rozmawiać o prze-
czytanych powieściach. Jutro po południu zawiesimy (B. lm.) _____
informacyjne. Poprosimy o (B. lp.) _____ nauczycieli języka
polskiego. Wszystkich chętnych zapraszamy do (D. lp.) _____.

Jacek – gospodarz klasy IV b

- ★ 9 Zapisz pytania, na które odpowiadają rzeczowniki wyróżnione w podanym tekście. Określ przypadek każdego z tych wyrazów.

o mnie galeria blog

Mój **kot** (co? M.) ma na imię Hilary. Dostałam go od
przyjaciółki (____?____). Natychmiast wybrał swoje
ulubione miejsce – na **fotelu** (____?____) w salonie.
Zazwyczaj jest leniwy, ale czasami wszystko wokół staje się
dla niego **zabawką** (____?____). Ostatnio postanowił
pobawić się **telefonem** (____?____) taty. Na szczęście
szybko przejrzałam jego niecie **zamiary** (____?____).

Dla dociekliwych

10 Uzupełnij zdania podanymi rzeczownikami. Sprawdź w słowniku ortograficznym poprawność swojej odpowiedzi.

- Przyniosłam zdjęcia z _____.
- Z tego sosnowego _____ możemy zrobić stółek. } bal
- Sprawdź formę _____ w słowniku! } przypadek
- Nie znam podobnego _____.
- Nie zapiął _____.
- Ogród znajduje się obok _____. } zamek

★ **11** Dokończ podpisy wyrażeniami: *dwa ucha* lub *dwoje uszu*. Skorzystaj ze słownika ortograficznego lub poproś o pomoc nauczyciela.

Garnek ma _____. Chłopiec ma _____.

Puchar ma _____. Królik ma _____.

Przymiotnik i jego odmiana

Podręcznik, s. 60–62

Moja notatka

- 1 Uzupełnij tabelę najważniejszymi informacjami o przymiotniku.

Przymiotnik		
jest określeniem	odpowiada na pytania	odmienia się przez

- 2 Przeczytaj baśń, a następnie wykonaj podane polecenia.

Prześlicznie było na wsi. **Lato** gorące, pogodne, żółte **zboże** na polach, **owies** jeszcze zielony, na łąkach wielkie **stogi** [...] siana, a bociany przechadzają się powoli, na wysokich, czerwonych **nogach** i klekoczą po egipsku, bo takim językiem nauczyły się mówić od matek. Dokoła wielkie **lasy**, cieniste, [...] a w nich głębokie i ciche **jeziora**. Prześlicznie i cudownie było na wsi.

Hans Christian Andersen, *Brzydkie kaczątko*, fragment

- A. Podkreśl w tekście przymiotniki.
B. Zapisz nad każdym przymiotnikiem pytanie, na które on odpowiada.
C. Wypisz z tekstu wyróżnione rzeczowniki wraz z określającymi je przymiotnikami.

3 Do każdego z podanych zdań dodaj przynajmniej dwa przymiotniki.

- Po niebie płyną chmury.

- Na dachu usiadł ptak.

- Janek podziwiał widok.

4 Popraw wypowiedź tak, aby nie występowało w niej słowo *świetny*. Unikaj powtórzeń.

O MNIE
BLOG
ULUBIONE
START

Wczoraj oglądałem świetny _____ film. Jego bohater
mieszkał w świetnym _____ domu przypominającym
zaczarowany zamek i miał naprawdę świetną _____
pracę: był tajnym agentem. Używał wielu świetnych _____
gadżetów, dzięki czemu zawsze wychodził cało z opresji.
Polecam Wam obejrzenie tego filmu – to świetna
_____ zabawa!

5 Wpisz odpowiednie formy przymiotnika *wesoły*.

liczba pojedyncza

liczba mnoga

M. *kto? co?* _____ przygoda

M. *kto? co?* _____ przygody

D. *kogo? czego?* _____ przygody

D. *kogo? czego?* _____ przygód

C. *komu? czemu?* _____ przygodzie

C. *komu? czemu?* _____ przygodom

B. *kogo? co?* _____ przygodę

B. *kogo? co?* _____ przygody

N. *z kim? z czym?* _____ przygodą

N. *z kim? z czym?* _____ przygodami

Ms. *o kim? o czym?* _____ przygodzie

Ms. *o kim? o czym?* _____ przygodach

W. *o!* _____ przygodo

W. *o!* _____ przygody

- 6 Uzupełnij zdania podanymi w ramce wyrażeniami w odpowiedniej formie. Określ przypadek, w którym występują dopisane sformułowania.

Wykonaj
ćwiczenia
docwiczenia.pl
Kod: S43K26

*kolorowe sójki, piękna muzyka, nowy kolega,
trudna łamigłówka, uroczy szczeniak*

Przykład: Tata lubi oglądać filmy animowane. (B.)

- Słuchałem przed chwilą _____.
- Poszliśmy do weterynarza z _____.
- Przyglądałem się z uwagą dwóm _____.
- Julka z przejęciem opowiadała o _____.
- Rozwiązałem wczoraj _____.

- 7 W podanych przykładach podkreśl przymiotniki. Określ ich rodzaj.

- A. Nie pomyślałam o tym. To niezwykły pomysł. _____
- B. Mamy gorące lato. _____
- C. Jestem dziś w takim złym nastroju. _____
- D. Pożyczyłem czerwony rower. _____

- 8 Na podstawie fotografii dopisz do podanych słów odpowiednie przymiotniki. W nawiasie określ rodzaj każdego z zapisanych wyrazów.

Przypomnij
sobie
docwiczenia.pl
Kod: S45Z81

- sukienka _____
- niebo _____
- chmury _____
- balony _____
- trawa _____
- buty _____

Dobra rada

Przymiotnik przyjmuje w liczbie mnogiej:

- rodzaj męskoosobowy (r.m.-os.) tylko wtedy, gdy określa rzeczownik nazywający osoby rodzaju męskiego;

Przykład: ci dzielni (*żołnierze, chłopcy, mieszkańcy*)

- rodzaj niemęskoosobowy (r.nm.-os.), gdy określa rzeczowniki nazywające osoby rodzaju żeńskiego, przedmioty, zwierzęta, rośliny, zjawiska.

Przykład: te dzielne (*sanitariuszki, dzieci, koty*)

- 9 Uzupełnij tabelę. Do podanych przymiotników dopisz wyrazy o znaczeniu przeciwnym oraz ich połączenia z dowolnymi rzeczownikami.

Przymiotnik	Wyraz przeciwny	Połączenie wyrazu przeciwnego z dowolnym rzeczownikiem	
		r.m.-os.	r.nm.-os.
tchórzliwy	odważny	odważni chłopcy	odważne dziewczyny
wesoły			
dobry			
szybki			

Dla dociekliwych

- 10 Przekreśl niewłaściwie użyte przymiotniki. Następnie zastąp je odpowiednimi wyrazami o podobnym znaczeniu.

Wczoraj w sklepie sportowym widziałem interesującą kurtkę puchową.

Uwielbiam oglądać filmy, które wprawiają mnie w smaczny humor.

Sztuka mówienia

- 11 Opowiedz, o czym jest mowa w podanym tekście. W swojej wypowiedzi wykorzystaj co najmniej pięć dowolnych przymiotników.

Przedstawiciele wielu gatunków przyjmują kolor otoczenia, w którym przebywają. Inne zwierzęta mają barwy wyraziste i rzucające się w oczy. Jeszcze inne są pokryte cętkami, paskami i różnego rodzaju wzorami. Ta różnorodność ubarwienia pomaga zwierzętom w zdobywaniu pokarmu i chroni je przed niebezpieczeństwem. [...]

Pająk kwietnik siedzi na żółtym kwiecie i cierpliwie czeka na ofiarę. Potrafi zmieniać kolor w zależności od otoczenia i wykorzystuje tę umiejętność do kamuflażu. [...]

Gekona liścioogonowego łatwo pomylić z suchym liściem. Kiedy zbliża się drapieżnik, jaszczurka zastyga w bezruchu. Drapieżnik nie zdaje sobie sprawy z jej obecności. Jedyne, co widzi, to brązowe liście na gałęzce. [...]

Niektórym zwierzętom jeden kolor nie wystarcza, aby skutecznie się ukryć. Cętki, paski i plamki również okazują się pomocne.

Sierść kociąt pumy nie bez powodu jest pokryta cętkami. W podszycie lasu usianym plamami słonecznego światła maluchów prawie nie widać. [...]

Wszystkie zwierzęta łączy ten sam cel: chcą przeżyć. W świecie dzikiej przyrody nie jest to takie proste. Kolory, jak się okazuje, mogą być w tym niezwykle pomocne.

Lana Constantini [czytaj: konstantini], *Kolory przyrody*, fragmenty

- 12 Napisz, jak wyglądał Twój dzisiejszy poranek. W swojej wypowiedzi użyj co najmniej pięciu przymiotników.

Czasownik i jego odmiana

Podręcznik, s. 108–113

Moja notatka

1 Uzupełnij notatkę.

Czasownik odmienia się przez:

- _____,
- _____,
- czasy,
- _____ w czasie przeszłym i przyszłym.

2 Podpisz rysunek zgodnie ze wzorem. Podkreśl użyte czasowniki.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: 5478NV

przygotowują obiad

czyta przepis

nakłada czapkę

- 3 Utwórz bezokolicznik od czasownika, który nazywa czynność ukazaną na zdjęciu. Odmień ten czasownik przez osoby i liczby w czasie teraźniejszym.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S4X1BE

ja _____

bezokolicznik: _____

ty _____

on/ona/ono _____

my _____

wy _____

oni/one _____

- 4 Określ, kto wykonuje poszczególne czynności. Użyj wyrazów: *ja, ty, on, ona, my, wy, one*. Napisz również, w jakiej osobie i liczbie został użyty czasownik w każdym zdaniu.

Przykład: *Zauważyli (kto? oni, 3. os. lm.) przejeżdżający samochód.*

- Wyglądał (kto? _____) elegancko!
- Za chwilę będziemy jedli (kto? _____) obiad.
- Oglądacie (kto? _____) ten film?
- Już idę (kto? _____)!
- Jak długo spały (kto? _____)?
- Napiszesz (kto? _____) list do cioci?

- 5 Uzupełnij wypowiedź chłopca osobowymi formami czasownika podanego w nawiasie. Określ, jaka to osoba i liczba.

– *Ja nie (rozumieć) _____*

(_____) tego zadania. Zastanawiam się,

czy inni je (rozumieć) _____

(_____).

6 Podkreśl czasowniki w czasie przeszłym.

- Co wczoraj robiłaś? Widziałam cię w sklepie modelarskim...
- Kupowałam prezent urodzinowy dla mojego brata. Marzył o samolocie do sklepania.
- To dlatego nie poszłaś ze mną na koncert?
- Bardzo chciałam, ale nie dałam rady.

7 W podanym tekście zastąp czasowniki w czasie teraźniejszym czasownikami w czasie przeszłym.

Dzieci (bawią się) _____ wczoraj w parku. Na klombach (rosną) _____ kolorowe, pachnące kwiaty. Ptaki wesoło (śpiewają) _____. Dzieci (są) _____ zachwycone. Rodzice (siedzą) _____ na ławce i (obserwują) _____, jak ich pociechy (budują) _____ zamki z piasku, (ślizgają się) _____ na zjeżdżalni i (bujają) _____ na huśtawkach. Wszyscy wokół ochoczo (spacerują) _____, (biegają) _____ i nie (chcą) _____ wracać do domu.

8 Uzupełnij podane zdania odpowiednimi formami czasownika *oglądać* w czasie przeszłym. Określ rodzaj zapisanych wyrazów.

Przypomnij sobie
docwiczenia.pl
Kod: S4JZVJ

Zosia _____ film.	rodzaj _____
Tata _____ wiadomości.	rodzaj _____
Dziecko _____ bajkę.	rodzaj _____
Dziewczynki _____ album ze zdjęciami.	rodzaj _____
Rodzice _____ przedstawienie z udziałem dzieci.	rodzaj _____
Chłopcy _____ mecz.	rodzaj _____

- 9 Przekształć zdania, tak aby czasowniki wystąpiły w tej samej osobie i liczbie czasu przeszłego, ale w rodzaju męskim.

Poszłam wczoraj na wystawę psów. Podziwiałam ich umiejętności. Dobrze, że wzięłam aparat. Zanim wyszłam, zrobiłam mnóstwo zdjęć.

- 10 Dokończ opisy ilustracji zgodnie ze wskazówkami.

Minęło lato. Było upalnie. Turyści

czasowniki w czasie przeszłym

Teraz jest zima. Pada śnieg. Dzieci

czasowniki w czasie teraźniejszym

Przyjdzie wiosna. Drzewa

a kwiaty

czasowniki w czasie przyszłym

- 11** Podkreśl w podanym tekście formy czasu przyszłego. Wpisz je w odpowiednie rubryki tabeli.

**Wykonaj
ćwiczenie**
docwiczenia.pl
Kod: S4R59X

Aniu, jeżeli będziesz miała jutro wolne popołudnie, to proponuję Ci wspólną wyprawę do Centrum Nauki Kopernik. Obejrzymy najnowszą wystawę, będziemy udawać młodych naukowców, wykonamy kilka eksperymentów i doświadczeń. Jeżeli zostanie nam trochę czasu, odwiedzimy jeszcze moją koleżankę, która teraz jest chora. Opowiemy jej o naszych wrażeniach. Z pewnością wszystkie będziemy się śmiały z tego, co nam się przydarzy.

Czasowniki w czasie przyszłym		
prostym	złożonym z bezokolicznikiem	złożonym z osobową formą czasownika

- 12** Przyporządkuj zdjęciom odpowiednie formy czasownika *jeść* w czasie przyszłym. Następnie podkreśl każdą formę połączoną z dwoma zdjęciami.

będę jadł
będę jadła
będę jeść
zjem

będziemy jedli
będziemy jeść
będziemy jadły
zjemy

- 13** Uzupełnij zdania odpowiednimi formami czasu przyszłego złożonego czasownika *czytać*.

Po południu (2. os. lp., r.ż.) _____ książkę.

Tomku, czy _____ ogłoszenie?

Zosiu, czy _____ opowiadanie?

Magda i Agata _____ artykuł.

Damian i Ola _____ list.

Dla dociekliwych

- 14** Poszukaj w bibliotece wierszy, baśni, powieści i innych utworów, w których tytułach występują czasowniki. Zapisz trzy takie tytuły. Jeśli to możliwe, utwórz odpowiednie bezokoliczniki.

Przykład: „Książka czeka” → *czekać*

Sztuka mówienia

- 15** Przeczytaj po cichu tekst. Następnie odczytaj go głośno tak, jakby dotyczył Ciebie, i zapisz go w takiej postaci. Zaczynij od słów: *Wczoraj poszłam/poszedłem do kina...*

Wczoraj (pójść) do kina w galerii handlowej. Gdy tylko (wejść) na salę, (poczuć się) nie najlepiej. Po dwudziestu minutach (wyjść) na korytarz, aby zaczerpnąć świeżego powietrza. (zadzwoić) po mamę.

Moja notatka

1 Uzupełnij zdanie.

Przysłówek odpowiada na pytania:

_____.

Informuje o miejscu, czasie

lub sposobie wykonywania

_____.

2 Wpisz podane przysłówki w odpowiednie kolumny tabeli.

*blisko, wesoło, dzisiaj, teraz, daleko, szybko, niezdarnie, nieopodal,
późno, niezwykle, dawno, tajemniczo, jutro, wieczorem*

Jak?	Gdzie?	Kiedy?

3 Wstaw w luki odpowiednie przysłówki.

Dzisiaj jest
poniedziałek.

To znaczy, że _____
była niedziela.

A _____
będzie wtorek.

- 4 Uzupełnij tekst przysłówkami odpowiadającymi na podane pytania.

(kiedy?) _____ wstałam (kiedy?) _____. (jak?) _____
 _____ zjadłam płatki z mlekiem. (jak?) _____ się
 spakowałam i byłam gotowa do wyjścia. Dziwiłam się (jak?) _____,
 dlaczego nikt z domowników nie reagował na dźwięk budzika.

- 5 Wypisz z tekstu przysłówki wraz z określonymi przez nie czasownikami.

W szkole Kasi wczoraj odbył się bal kostiumowy. Dziewczynka długo zastanawiała się nad przebraniem. Gorączkowo szukała pomysłów na udany strój. Pobieźnie przejrzała kilka stron internetowych, ale żadna propozycja nie wyglądała interesująco. W końcu Kasia szczerze powiedziała rodzicom, że nie wie, za kogo chciałaby się przebrać. Tata szybko zaproponował, że pojadą do wypożyczalni kostiumów.

wczoraj odbył się, _____

- 6 Połącz czasowniki z odpowiednimi przysłówkami. Następnie ułóż dwa zdania. W każdym z nich użyj jednego spośród utworzonych związków wyrazowych.

gotować •	• interesująco
biegać •	• ładnie
opowiadać •	• smacznie
malować •	• szybko

★ 7 Uzupełnij zdania przysłówkami określającymi sposób wykonania czynności.

- Koleżanka (jak?) _____ opowiadała o ulubionych lekturach.
- Kiedy czytam historie o przygodach Mikołajka, śmieję się (jak?) _____.
- Książki o niezwykłych bohaterach zawsze czytam (jak?) _____.

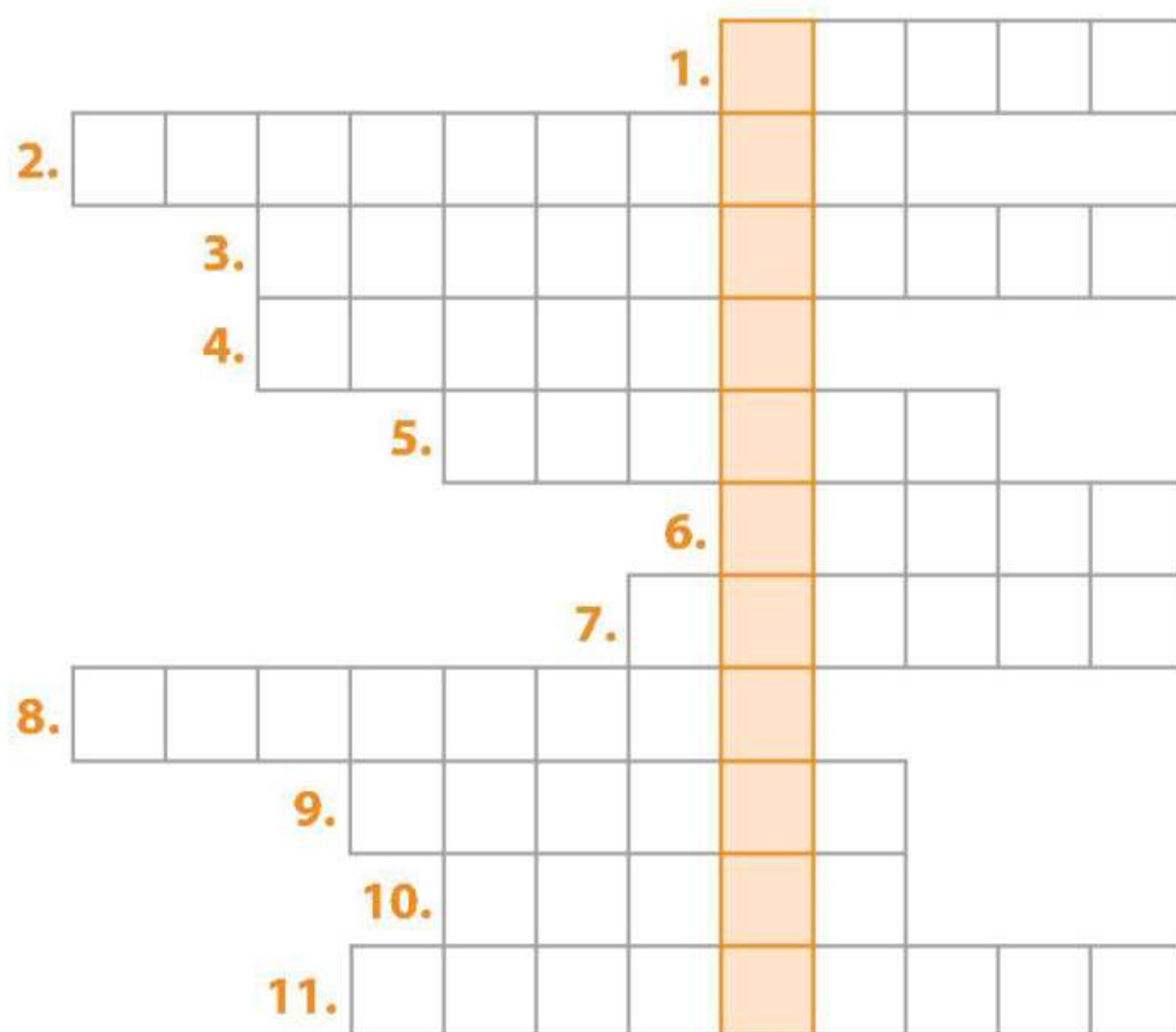
8 Sformułuj dwa zdania dotyczące każdej z sytuacji ukazanych na fotografiach. W wypowiedzeniach zastosuj co najmniej jeden przysówek.

- ★ 9 Wpisz do krzyżówki przysłówki. Odczytaj hasło i wstaw je w lukę w zdaniu.

1. Kłaniając się, schylamy _____ głowę.
 2. Jeśli ktoś specjalnie sprawia innym przykrość, to zachowuje się _____.
 3. Inaczej: *miło*.
 4. Czas gotowania jajka na _____ – nie dłużej niż cztery minuty.
 5. Inaczej: *niełatwo*.
 6. Gdy dzielimy nierówno, ktoś dostaje więcej, a ktoś inny – _____.
 7. Tak trzeba się ubierać w zimie.
 8. Zadanie wykonywane w grupie, czyli _____ z koleżankami i kolegami.
 9. W pomieszczeniu, w którym wyłączono światło, jest _____.
 10. Kiedy wschodzi słońce, staje się _____.
 11. Inaczej: *rzetelnie, solidnie*.
- Przysłówek jest _____ częścią mowy.

Sztuka mówienia

- 10 Jak należy się zachowywać w kinie? Wynotuj odpowiednie zwroty z przysłówkami według wzoru. Następnie porozmawiaj z koleżanką lub kolegą z ławki na ten temat, wykorzystując zapisane sformułowania.

Należy: *mówić cicho*, _____

- 11** Uzupełnij zdania odpowiednimi przysłówkami. Otocz pętlami czasowniki określane przez wpisane przysłówki.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S4ZDWX

ciekawie, natychmiast, nagle, zgodnie, gorąco

Jacek _____ opowiadał o okolicznych zabytkach.

_____ przerwał mu Marcin. Zaczął wszystkich
_____ zachęcać do gry w piłkę. Przyjaciele
_____ odrzucili jego propozycję. Zaintrygowani
opowieścią Jacka _____ przygotowali plan wycieczki
do pobliskiego zamku.

- 12** Zapisz polecenia, żądania lub rozkazy, które możesz usłyszeć w podanych sytuacjach. W każdym ze zdań użyj przysłówka. Na końcu wypowiedzi postaw odpowiedni znak interpunkcyjny.

- Tata przygotowuje świąteczne wypieki. Zwraca się do Ciebie:

- Spotykasz koleżankę lub kolegę z wakacji. Mówisz:

- Uczniowie rozmawiają w czasie lekcji. Nauczycielka zwraca się do nich:

Dla dociekliwych

- 13** Określ, co łączy wymienione przysłówki: *dookoła, naprzeciwko, poniżej*.

Przyimek i spójnik

Podręcznik, s. 211, 218

Moja notatka

- 1 Uzupełnij tekst informacjami o przyimku.

Przyimek to _____

część mowy. Wraz z rzeczownikiem tworzy

Przykładowe przyimki to:

- 2 Wypisz z tekstu przyimki. Następnie podkreśl w nim wyrażenia przyimkowe.

Rodzinne historie

Kino	Startowa	O nas	Archiwum	Ostatnie wpisy
Muzyka	Postanowiliśmy spędzić dzisiejsze popołudnie razem, więc poszliśmy z rodzicami na spacer. Pogoda dopisywała, więc zostawiliśmy parasole w domu. W parku podziwialiśmy żonkile i tulipany oraz wędrujące między drzewami wiewiórki. Po spacerze poszliśmy do kawiarni na ciastka. Już planujemy wspólną wyprawę w sobotę. Myślimy o wycieczce do portu albo o spacerze po lesie.			
Bieganie				
Rower				
Przyjaciele				
Fotografia				
Wyjazdy				

- 3 Ułóż cztery zdania dotyczące ilustracji. Wykorzystaj podane przyimki.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S455LZ

z, pod, na, obok

- 4 Wstaw w zdania podane przyimki i rzeczowniki w odpowiedniej formie.

do, obok, za, zamek, podczas, płot, od, kamienica, w,
drzwi, występ, sklep, na, budynek, przy

- Moi dziadkowie mieszkają _____ pięknej, zabytkowej _____.
- _____ starym, zniszczonym _____ stała szopa.
- Parking znajduje się _____ tego wielkiego _____ sportowego.
- _____ naszego _____ wszyscy dobrze się bawili.
- Pojechaliśmy _____ wycieczkę _____ starego _____.
- Kamila zapomniała kluczy _____ wejściowych.
- Tomek zaczeka _____ tamtym _____.

5 Uzupełnij podane zdania wyrażeniami przyimkowymi odpowiadającymi na pytania w nawiasach.

- Marta idzie (dokąd?) _____.
- (kiedy?) _____ wezmę udział w zawodach sportowych.
- Te ozdoby zostały wykonane (z czego?) _____.
- Wróciłam właśnie (skąd?) _____.

6 Napisz w dwóch zdaniach o tym, co widzisz na każdej fotografii. Użyj dowolnych przyimków.

Dobra rada

Przed wyrazami, które rozpoczynają się od trudnej do wymówienia grupy spółgłosek, używaj przyimków z literą *e*, takich jak: *ze*, *we*, *beze*, *przed*, *ode*, *pode*.

Przykłady:

ze Zbigniewem, we wtorek, beze mnie, przede wszystkim, pode mną

- ★ 7 Napisz trzy zdania na temat sytuacji ukazanej na zdjęciu. Wykorzystaj wybrane przyimki z ramki.

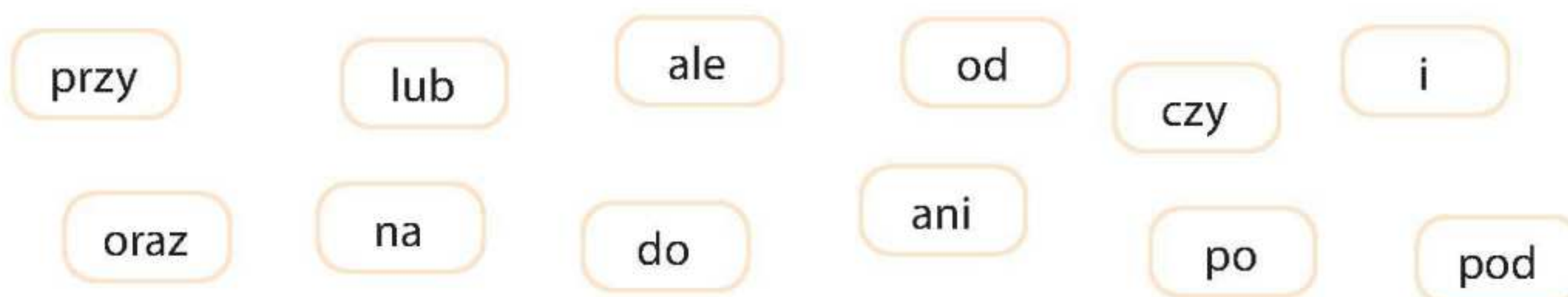
ze, we, pod, nad, przed

Dla dociekliwych

- 8 Wpisz w podane zdania wyrażenia przyimkowe składające się z nazwy państwa i przyimka *do* lub *na*. Sprawdź poprawność swoich odpowiedzi w słowniku ortograficznym.
- W przyszłym roku wybieram się z rodzicami (Włochy) _____.
 - Chciałabym kiedyś polecieć (Cypr) _____, ponieważ marzę o wakacjach na słonecznej wyspie.
 - Moja ciocia spędziła urlop (Węgry) _____.

- 9 Pokoloruj ramki, w których zapisano spójniki. Następnie dokończ zdanie.

- W pokolorowanych ramkach znajdują się spójniki, a w pozostałych –

_____.

- 10 Ułóż wypowiedź wybranej postaci z każdego rysunku. W zdaniach użyj co najmniej jednego spójnika spośród podanych: *i, oraz, albo, lub*.

A. _____

B. _____

- ★ 11 W podanych zdaniach zamień podkreślone spójniki na inne, tak aby sens wypowiedzi się nie zmienił.

- Pół dnia padało, jednak w końcu się przejaśniło.

- Chciałabym pojechać do Rzymu, dlatego zaczęłam się uczyć języka włoskiego.

Orzeczenie i podmiot

Podręcznik, s. 281

Moja notatka

1 Uzupełnij notatkę.

_____ i _____

to główne części zdania. _____

nazywa _____ lub stany. Od-

powiada na pytania: _____

_____.

nazywa wykonawcę czynności. Odpowiada

na pytania: _____.

2 Podkreśl dwiema liniami orzeczenia. Zapisz pytania, na które odpowiadają te wyrazy.

- Koledzy Jacka chętnie uczestniczyli w grach zespołowych.

- Dorota w czasie wolnym jeździ na rowerze.

3 Wstaw w zdania brakujące orzeczenia. Użyj podanych bezokoliczników w odpowiedniej formie czasu teraźniejszego.

przyczepiać, pompować, kroić, przygotować się, podłączać, dekorować

Uczniowie klasy czwartej _____ do szkolnej zabawy. Robert i We-

ronika _____ balony i _____ do nich kolorowe wstążki.

_____ nimi salę gimnastyczną. Karolina i Marcin _____

sprzęt do odtwarzania muzyki, a Zuza _____ makowiec i sernik.

4 Wpisz orzeczenia w podane zdania.

Dzieci _____ domek.

Zuza _____ mur z cegieł.

Tomek _____ okno.

Ela _____ deski.

Kacper _____ piach łopatą.

Szymon _____ pracę
koleżanek i kolegów.

★ 5 Uzupełnij tekst właściwymi orzeczeniami. Od podanych bezokoliczników utwórz poprawne formy czasowników w czasie przeszłym.

*podgrzać, przelewać, spotkać się, przyglądać się, zgadywać,
wyciągać, wzbudzić, polegać, ustawiać, wyjść, dotrzeć*

KRONIKA KLASY IV C

W andrzejkowy wieczór _____ cała nasza klasa. Chłopcy
_____ wosk w garnuszku. Dziewczyny _____ wosk
przez dziurkę od klucza do miski z wodą i _____ niezwykle
kształtom. Wszyscy _____, co przyniesie im przyszłość. Potem
dziewczyny _____ różne przedmioty ukryte pod talerzem.
Najwięcej radości _____ wyścig butów. Zabawa _____ na
tym, że dziewczyny _____ kolejno swoje buty. Zgodnie z wróżbą
dziewczyna, której but jako pierwszy _____ do wyznaczonego
miejsca, najszybciej _____ za mąż.

6 W podanych zdaniach podkreśl jedną linię podmioty.

- Iza przygotowała prezentację o polskich tradycjach i obyczajach.
- Słoneczny Kołobrzeg przywitał turystów spragnionych nadmorskich atrakcji.
- Długi, starannie napisany, ciekawy, pełen ciepła list zupełnie Jurka zaskoczył.
- Pochmurna, deszczowa, zimna pogoda nie zachęcała do spacerów.
- Jarek odwiedził chorego Tomka.

7 Uzupełnij zdania odpowiednimi podmiotami. Pamiętaj o wielkiej literze na początku zdania.

_____ płynie.	_____ prószyl.
_____ wieje.	_____ stopniał.
_____ faluje.	_____ się kłębia.
_____ padał.	_____ świeci.

8 Na podstawie ilustracji uzupełnij tekst nazwami wykonawców czynności. Następnie dokończ wniosek.

_____ dopingują polską drużynę. Biało-czerwone _____
 poruszają się na wietrze. Polscy _____ wygrywają. _____
 wpadła do bramki. _____ zagwizdał. Nasza _____ zwycię-
 żyła! _____ wiwatowała. _____ wykonali taniec radości.
 Bramkarz przeciwników _____ zrezygnowany na murawie.

- Wpisane części zdania to _____.

- 9 Opisz w pięciu zdaniach sytuację przedstawioną na zdjęciu. Następnie podkreśl podmioty w ułożonych przez siebie wypowiedzeniach.

Dobra rada

Wskazanie podmiotu i orzeczenia stanie się prostsze, gdy postawisz pytania, na które odpowiadają te części zdania.

- 10 Podkreśl w zdaniach podmioty i orzeczenia. Zapisz pytania, na które odpowiadają wyróżnione przez Ciebie wyrazy.

- Moi koledzy zaprojektowali własną grę komputerową.

Przykład: Kto zaprojektował własną grę komputerową?

pytanie o podmiot

pytanie o orzeczenie

- Moja przyjaciółka uczy się do sprawdzianu z matematyki.

pytanie o podmiot

pytanie o orzeczenie

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S4R3TB

Sztuka mówienia

- 11 Uzupełnij podane rymowanki nazwami odpowiednich części zdania.

W każdym zdaniu jest _____ –

nawet w najkrótszym: Poszedłem. Zmienię.

_____ o tym informuje,

kto daną czynność wykonuje.

- 12 Zapisz wypowiedzi osób przedstawionych na ilustracji. Podkreśl jedną linią podmioty a dwiema liniami – orzeczenia.

Dla dociekliwych

- 13 Skorzystaj ze słownika języka polskiego i napisz w krótkich zdaniach, czym zajmowały się wymienione osoby. W każdym wypowiedzeniu podkreśl jedną linią podmiot, a dwiema – orzeczenie.

Kaletnik wyrabiał ze skóry torby, portfele i paski.

Bartnik _____.

Zdun _____.

Kuśnierz _____.

Płatnerz _____.

Kołodziej _____.

Zdanie i równoważnik zdania

Podręcznik, s. 282–283

Moja notatka

- 1 Zapisz, czym się różni zdanie od równoważnika zdania.

2 maja obchodzimy
Dzień Flagi Rzeczy-
pospolitej Polskiej.

2 maja – Dzień Flagi
Rzeczypospolitej
Polskiej.

- 2 Podkreśl wypowiedzenia, które nie są zdaniami.

Przyszła wiosna. Dni coraz cieplejsze. Więcej słońca. Pierwsze zielone listki na drzewach. A w ogródkach już kwitną przebiśniegi i krokusy. Ptaki śpiewają od samego rana. Pojawiły się nawet biedronki. Na łąkach rechoczą żaby. Prawdziwy wiosenny koncert! Bogactwo barw i dźwięków zachwyca!

- 3 Otocz pętlą równoważniki zdań.

4 Przekształć podane równoważniki zdań w zdania.

Przykład: Przyjazd pociągu o piątej. Pociąg przyjedzie o piątej.

- Odjazd autobusu za godzinę. _____
- Jutro słonecznie i ciepło. _____
- Rozpoczęcie meczu o siódmej. _____
- Automatyczne zamykanie drzwi. _____
- Trening biegaczy na stadionie. _____

5 Wymyśl i zapisz pytania, na które mogłyby odpowiadać poszczególne SMS-y. Następnie przekształć wiadomości w zdania.

Co dzisiaj zjemy na obiad?

A. *Dzisiaj na obiad zjemy rosół.*

B. _____

C. _____

6 Zamień podane zdania na równoważniki zdań.

- Droga prowadzi do lasu. _____
- Otwieramy pływalnię 5 maja. _____
- Zaczynamy spektakl o 17.00. _____
- Zamykamy sklep o 20.00. _____

Dla dociekliwych

- 7 Wśród podanych tytułów książek odszukaj te, które są równoważnikami zdania. Przepisz je do metryczek wraz z nazwiskami autorów znalezionymi w katalogu bibliotecznym lub internecie. Następnie przekształć te tytuły w zdania.

Do przerwy 0:1

Stawiam na Tolka Banana

Tomek Łebski wymiata (prawie zawsze)

Naprawdę spoko!

Ratunku, marzenia!

Nie ma Tusionka

TYTUŁ: _____

AUTOR: _____

Tytuł przekształcony w zdanie: _____

TYTUŁ: _____

AUTOR: _____

Tytuł przekształcony w zdanie: _____

TYTUŁ: _____

AUTOR: _____

Tytuł przekształcony w zdanie: _____

Sztuka mówienia

- 8 Przygotuj się do udziału w klasowej rozmowie na temat: *Dlaczego warto uczyć się języków obcych?* W tym celu wynotuj w formie równoważników zdania kilka myśli, które warto przedstawić klasie. Następnie zabierz głos w dyskusji, korzystając z notatek.

Zdanie pojedyncze i złożone

Podręcznik, s. 316–317

Moja notatka

- 1 Zapisz, czym się różni zdanie pojedyncze od zdania złożonego.

- 2 Uzupełnij tabelę literami, którymi oznaczono poszczególne zdania.

- A. Zosia nakarmi kota, podleje kwiaty i zetrze kurze.
- B. Śpiewamy.
- C. W naszej szkole pracują sympatyczni nauczyciele.
- D. Wróć tu i zrób to jeszcze raz!
- E. Filip pomaga rodzicom.
- F. Joasia pisze.
- G. Zasadzę moje kwiatki.
- H. Posprzątaj swój pokój!
- I. Uciekaj stąd!
- J. Mama ugotowała już makaron, a tata zrobił sos.
- K. Poszedłem z Tofikiem na spacer.

Zdanie	
pojedyncze	złożone

- 3 W podanym tekście wyszukaj i otocz pętlą orzeczenia. Następnie podkreśl zdania złożone.

MOJE HOBBY

Moje zainteresowania Kontakt

Moje ulubione czasopismo

20 maja 2017

Czasopismo „Kraina Zwierząt” ukazuje się co miesiąc. W poszczególnych numerach występują bohaterowie filmu *Król Lew*. Timon i Pumba opowiadają o tajemniczym i niezwykłym świecie zwierząt. Przedstawiają czytelnikom zwyczaje różnych stworzeń i opisują ich sposób życia. Uczą także szacunku do przyrody. Czasopismo zawiera wiele ilustracji i zdjęć, a w każdym numerze znajduje się raport o wybranym zwierzęciu.

[komentuj](#)

PRZYRODA

KINO

FOTOGRAFIA

BIŻUTERIA

ZAGADKI

ARCHIWUM

- 4 Przekształć podane zdania złożone w zdania pojedyncze.

Przykład: *Pies błąkał się po okolicy, ale nie mógł znaleźć domu.*
Pies błąkał się po okolicy. Nie mógł znaleźć domu.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S42TJG

- Podbiegał do różnych osób i merdał ogonem.

- Wbiegał do różnych ogródków oraz dreptał za przechodniami.

- 5 Utwórz zdania złożone, łącząc podane pary zdań pojedynczych za pomocą odpowiednich spójników podanych w nawiasach. Pamiętaj o interpunkcji.

Przykład: *Słucham radia. Układam książki na półce.*
Słucham radia i układam książki na półce.

- Marek opiekuje się braciszkiem. Obiecał pomóc rodzicom. (DLATEGO, BO)

- Nie boję się zastrzyków. Obawiam się wizyty u dentysty. (WIĘC, ALE)

6 Podpisz ilustracje zdaniami złożonymi. Podkreśl orzeczenia.

A.

B.

A.

B.

Dla dociekliwych

7

Odpowiedz na pytania za pomocą zdań złożonych. Podkreśl w nich orzeczenia. Właściwych informacji poszukaj w internecie lub encyklopedii.

Dlaczego należy chronić pszczoły?

Kiedy na niebie można obserwować tęczę?

Dlaczego król Bolesław I jest nazywany Chrobrym?

Zdanie pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte

Podręcznik, s. 318–319

Moja notatka

1 Uzupełnij zdania.

- Wypowiedzenie, które zawiera tylko orzeczenie lub orzeczenie i podmiot, nazywamy _____.
 - _____

 - _____

- składa się z orzeczenia, podmiotu i określeń tych części zdania.

2 Wstaw określenia podmiotów. Możesz skorzystać z podanych wyrazów.

kolorowy, wybitny, pierwszy

- _____ czasopisma zawierają wiele fotografii.
- _____ fotoreporter otrzymał nagrodę za zdjęcia.
- Wczoraj ukazał się _____ numer nowego komiksu.

3 Wpisz w wyznaczone miejsca wyrazy, które są określeniami orzeczenia. Skorzystaj z podanych słów. Dodaj odpowiednie przyimki.

babci, tydzień, muzeum

- Podczas wycieczki dzieci pójda _____.
- Kolejne spotkania kółka teatralnego odbywają się _____.
- Asia pisze listy _____.

- 4 Rozwiń podane wypowiedzenia tak, aby powstały zdania pojedyncze rozwinięte.

(czyj?) _____ przyjaciel uśmiechnął się (jak?) _____.

Telefon (czyj?) _____ dzwonił (jak?) _____.

Tomek (jak?) _____ uczy się (czego?) _____.

(jaki?) _____ fryzjer strzyże (jak?) _____.

Ola poszła (dokąd?) _____ (z kim?) _____.

Magda zjadła (ile?) _____ (czego?) _____.

Karol zapomniał (o czym?) _____.

Znajomi odwiedzają (kogo?) _____ (kiedy?) _____.

(czyja?) _____ siostra (jak?) _____ się uczy.

- ★ 5 Rozbuduj podane zdania o wskazane informacje.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S48WJN

- Padał deszcz. (1 określenie podmiotu, 2 określenia orzeczenia)

- Pies biegnie. (2 określenia podmiotu, 1 określenie orzeczenia)

- Artystka maluje. (1 określenie podmiotu, 3 określenia orzeczenia)

- Kot uciekł. (1 określenie podmiotu, 2 określenia orzeczenia)

- 6 Uzupełnij tekst określeniami podmiotu i orzeczenia, odpowiadającymi na pytania podane w nawiasach.

(jaka?) _____ Martyna uśmiechnęła się do siebie (jak?) _____.

Właśnie rozpoczyna (jakie?) _____ wakacje.

Pojedzie (gdzie?) _____, a potem odwiedzi (kogo?) _____.

7 Zadaj pytania o poszczególne części zdania. Następnie podkreśl pojedynczą linią podmioty, a podwójną – orzeczenia.

- Dziś ukazał się czwarty numer gazetki szkolnej.

dziś _____

ukazał się _____

czwarty _____

numer _____

gazetki _____

szkolnej _____

- Listonosz przyniósł naszej babci list polecony.

listonosz _____

przyniósł _____

naszej _____

babci _____

list _____

polecony _____

Dobra rada

Jeśli odszukasz w zdaniu podmiot i orzeczenie, a następnie określające je wyrazy, z łatwością oddziolisz grupę podmiotu od grupy orzeczenia.

Przykład:

8 W podanych zdaniach podkreśl pojedynczą falistą linią określenia podmiotów, a podwójną – określenia orzeczeń. Oddziel pionową kreską grupę podmiotu od grupy orzeczenia.

- Mój tata bardzo lubi rozgrywki piłki nożnej.
- Zadowolone dzieci oglądają książki o zwierzętach z Afryki.
- Jej brat codziennie kupuje gazety.
- Uśmiechnięta Ola idzie do kina na film „Piękna i bestia”.

- 9 Podpisz fotografie, uzupełniając zdania określeniami podmiotu i orzeczenia. Oddziel pionową kreską grupę podmiotu od grupy orzeczenia.

- A. _____ kot wskoczył _____.
- B. _____ chmura zasłoniła _____.
- C. _____ budynek znajduje się _____.
- D. _____ koń biegnie _____.

- 10 Napisz dwa zdania rozwinięte dotyczące zdjęcia. Obrysuj zieloną pętlą wyrazy tworzące grupę podmiotu, a żółtą pętlą wyróżnij grupę orzeczenia.

Dla dociekliwych

- 11 Z podanych zdań wypisz określenia podmiotu. Obok każdego z nich podaj po jednym wyrazie o podobnym znaczeniu. W razie trudności skorzystaj ze słownika wyrazów bliskoznacznych.

*Przykład: Podoba mi się granatowa sukienka.
granatowa – ciemnoniebieska*

Zmęczone dziecko szybko zasnęło.

Wyjątkowa artystka odwiedzi naszą szkołę.

Ciekawska wiewiórka zamieszkała w moim ogrodzie.

Sztuka mówienia

- 12 W parach kolejno rozwijajcie podane zdanie. W tym celu na zmianę dodawajcie po jednym określeniu do grupy podmiotu lub grupy orzeczenia. Następnie odczytajcie w klasie wypowiedzenie będące rezultatem Waszej pracy i sprawdźcie, której parze udało się najbardziej rozwinąć zdanie.

Autobus przyjechał.

Sprawdź, czy potrafisz

1 Zaznacz właściwą odpowiedź na każde z pytań.

- Czym różnią się czasowniki *widziały* i *widziała*?
A. Osobą i czasem. **C.** Czasem i rodzajem.
B. Osobą i liczbą. **D.** Liczbą i rodzajem.
- W którym wypowiedzeniu występuje rzeczownik w bierniku?
A. *Na stole leży obrus.*
B. *Chłopiec wybiegł z sali.*
C. *Kot wdrapał się na drzewo.*
D. *Wczoraj padał ulewny deszcz.*

2 Uzupełnij zdania przysłówkami, które odpowiadają na podane pytania.

- Kolega (jak?) _____ słuchał naszej opowieści.
- Kiedy się śpieszę, biegnę (jak?) _____.
- (jak?) _____ szukałam idealnej sukienki.

3 Zaznacz właściwą odpowiedź na każde z pytań.

- Który wyraz w podanym zdaniu nie należy do grupy orzeczenia?
Mój kolega Antek wygrał wczoraj turniej szachowy.
A. *Mój* **C.** *wczoraj*
B. *wygrał* **D.** *szachowy*
- Który wyraz pełni funkcję podmiotu w podanym wypowiedzeniu?
Z powodu złej pogody nie odbędą się jutrzejsze zawody żeglarskie w Dziwnowie.
A. *powodu* **C.** *zawody*
B. *pogody* **D.** *Dziwnowie*

4 Napisz wypowiedzenie złożone dotyczące Twojego nastroju. Podkreśl orzeczenia.

Pisownia wyrazów z ó i u

Podręcznik, s. 44–51

Moja notatka

1 Uzupełnij informację na temat pisowni wyrazów z ó.

„Ó” piszemy:

- gdy wymienia się na _____,
na przykład: _____;
- w zakończeniach _____,
na przykład: _____;
- w wyrazach, których pisownię trzeba zapamiętać,
na przykład: _____.

2 Do słów wyjaśniających pisownię dopisz wyrazy z ó.

Przykład: pióro, bo pierze

_____, bo si ^e dem	_____, bo skr ^a cać
_____, bo zgni ^e cie	_____, bo w ^o rek
_____, bo wr ^a cać	_____, bo ogr ^o dy
_____, bo obr ^a cać	_____, bo w ^o zy

3 Znajdź na zdjęciu jak najwięcej elementów, których nazwy zawierają ó lub u.
Zapisz te słowa i wyjaśnij pisownię wyrazów z ó.

- ★ 4 Zastąp podkreślony wyraz odpowiednim słowem z ó wymiennym. Wyjaśnij pisownię tych wyrazów, na przykład *dół*, bo *dole*.

- Flaga olimpijska przedstawia pięć złączonych kwadratów.

_____, bo _____

- Ile moli mieszka w ulu?

_____, bo _____

- Ta sałata pochodzi z kopalni w Wieliczce.

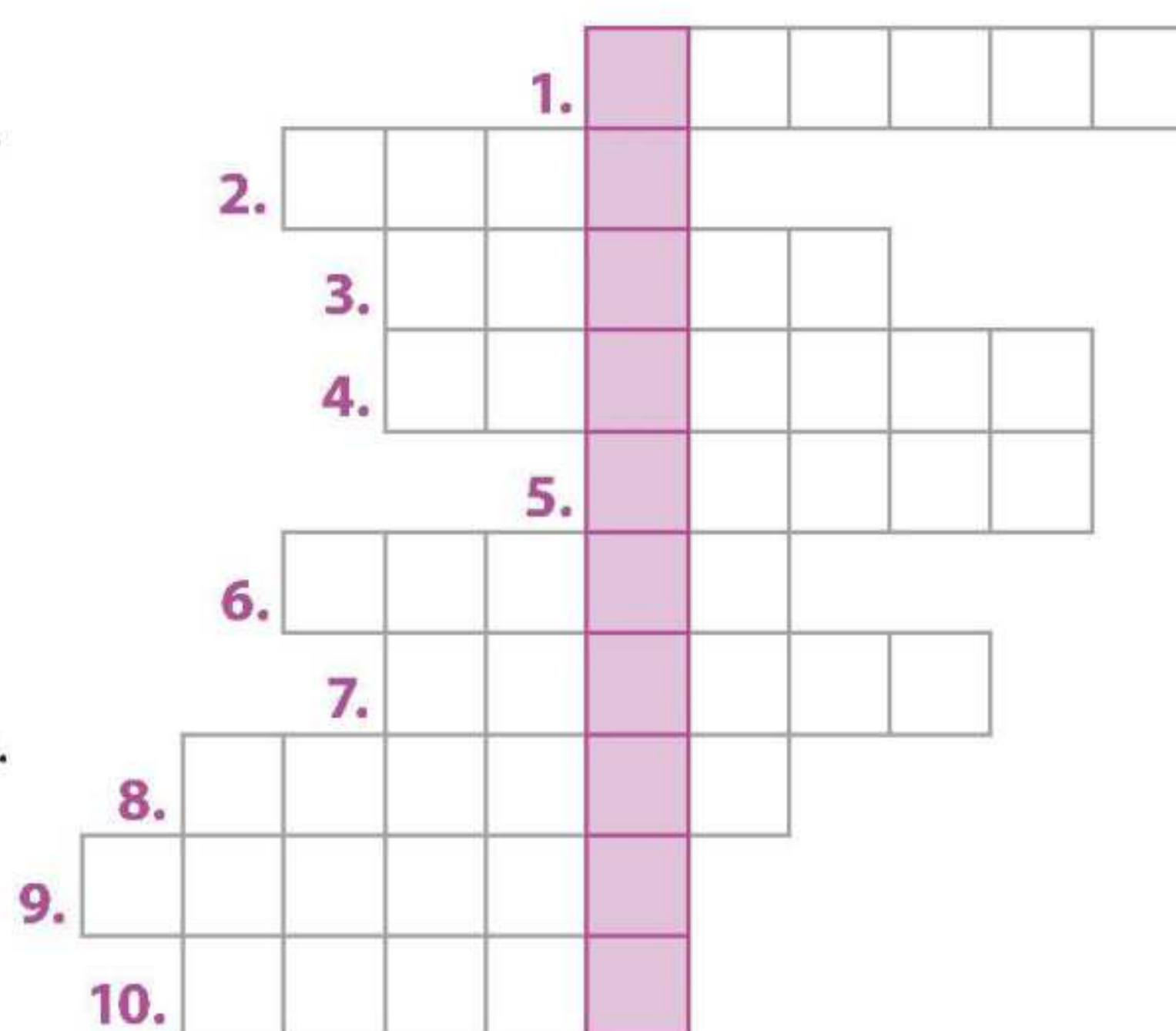
_____, bo _____

- Podczas mrozu powierzchnię jeziora pokrywa but.

_____, bo _____

- 5 Wpisz do diagramu odpowiednie wyrazy z ó. Zapisz rozwiązanie, a następnie sprawdź, w których słowach wpisanych do krzyżówki występuje ó niewymienne. Otocz te słowa pętlą.

1. Godzina dwunasta w nocy.
2. Zespół śpiewaków, np. w kościele.
3. Święty Mikołaj przynosi ją niegrzecznym dzieciom.
4. Poprzedza noc.
5. W szafie na ubrania albo na ścianie na książki.
6. Wypowiadać się, posługiwać się słowami.
7. Przepowiednia, na przykład z kart.
8. Człowiek, który wszystkiego się boi.
9. Zwierzę z długimi uszami, podobne do zająca.
10. Osoba wygłaszająca mowę.

Rozwiązanie: _____

- 6 Wpisz podane wyrazy do tabeli. Nagłówek każdej kolumny uzupełnij o: -ów, -ówka lub -ówna.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S4J4H2

aptekarz**ówna**, klas**ówka**, lod**ówka**, sur**ówka**, Lw**ów**, Kuc**ówna**, cukierk**ów**,
młynarz**ówna**, Hrubiesz**ów**, głów**ka**, muzyk**ów**, Mniszk**ówna**

Wyrazy, w których występuje		

- 7 Uzupełnij zdania podanymi czasownikami w odpowiedniej formie. Podkreśl zakończenia wpisanych słów.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S4PF4Y

zbudować, kupować, gotować

Pamiętaj moją radę: nie _____ tych butów! Są za drogie.

Dziś mama _____ zupę pomidorową.

Jutro dzieci _____ wieżę z klocków.

- 8 Rozwiąż zagadki. W wyznaczonych miejscach zapisz nazwy cech, które zaczynają się na *u*. W nawiasach podano wybrane litery występujące w wyrazach do odgadnięcia.
- Osoba, która dużo dostrzega i jest dokładana. _____ (WŻN)
 - Tak powiesz o kimś, kto wyświadcza innym wiele przysług. _____ (SŁŻ)
 - Człowiek złośliwy, który sprawia innym przykrość. _____ (SZCZP)
 - O kimś, kto oddaje znaną rzecz. _____ (CZCW)
- 9 Uzupełnij poszczególne schematy tak, aby powstały po dwa wyrazy z każdym z podanych zakończeń.

-unek

-uszka

- 10** W każdym szeregu podkreśl wyraz, który różni się od pozostałych. Uzasadnij swój wybór.

Przykład: sokół, wół, bóbr, sójka

W wyrazie „sójka” występuje „ó” niewymienne.

- maluje, krój, próbuj, psuj

- ucho, ósmy, ulica, ubranie

- szczegół, miód, pióro, strój

- ★ **11** W wyznaczone miejsca wpisz podane adresy i nazwy zawodów, które zawierają wyrazy pisane zgodnie z tą samą regułą ortograficzną co imiona i nazwiska wymienione na wizytówkach. Napisz, jakie to reguły.

wróżka, antykwariusz, dróżnik, urzędniczka, ul. Ułańska 23a,
ul. Brzózki 5, ul. Królewska 15/6, ul. Trzech Grusz 23/1,
Jelenia Góra, Olkusz, Nowy Dwór Gdański, Ustka

Pisownia wielką literą – imiona, nazwiska, tytuły

Podręcznik, s. 71–73

Moja notatka

- 1 Jakie znasz zasady dotyczące pisowni wyrazów wielką literą?

Wielką literą pisze się:

- 2 Zapisz imiona ukryte w poszczególnych wyrazach.

FASOLA – _____

KOSZMAREK – _____

KAFELEK – _____

ZEGAREK – _____

SKAKANKA – _____

ŁAMAGA – _____

- ★ 3 Rozszyfruj imiona i nazwiska autorów, a następnie przepisz je w porządku alfabetycznym według nazwisk. Zapisz tytuły utworów napisanych przez tych pisarzy.

AJN RTOADWSKWI – J _____ T _____

NJOANA WUKLMOA – J _____ K _____

LJAINU MTWUI – J _____ T _____

Dobra rada

Niektóre wyrazy można zapisywać wielką lub małą literą w zależności od ich znaczenia.

Przykłady:

Wieczorem pójdziemy w odwiedziny do Jagody. Tu *Jagoda* to imię, dlatego rozpoczyna się wielką literą.

Wybieramy się do lasu na jagody. Tu *jagoda* to nazwa owocu, stąd mała litera.

- 4 Ułóż po jednym zdaniu z każdym z podanych wyrazów.

Róża (imię), róża (kwiat), kowal (rzemieślnik), Kowal (nazwisko)

- 5 Uzupełnij tytuły utworów małą lub wielką literą. Ułóż zdania, w których wykorzystasz te tytuły.

- _____ oje _____ ullerbyn
- _____ owe _____ atyki i _____ atyczki
- _____ ama, _____ aśka, _____ a i _____ angsterzy
- _____ powieści _____ zwartoklasisty

- 6 Podpisz fotografie wymyślonymi przez siebie imionami zwierząt. Następnie ułóż i zapisz tytuł książki, w której mogłyby one wystąpić.

- 7 Przepisz tekst. Zastosuj wielkie lub małe litery.

JAN MATEJKO NA PŁÓTNIE ZATYTUŁOWANYM „ASTRONOM KOPERNIK, CZYLI ROZMOWA Z BOGIEM” UKAZAŁ NAUKOWCA W TRAKCIE OBSERWACJI NIEBA Z JEGO PRYWATNEJ WIEŻY WE FROMBORKU.

Dla dociekliwych

- 8 Zapisz imię i nazwisko osoby, której dotyczy podana informacja. Co jest ciekawego w tym nazwisku?

_____ – polski poeta, laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury, autor między innymi książki *Piesek przydrożny*.

Pisownia wyrazów z *rz* i *ż*

Podręcznik, s. 130–137

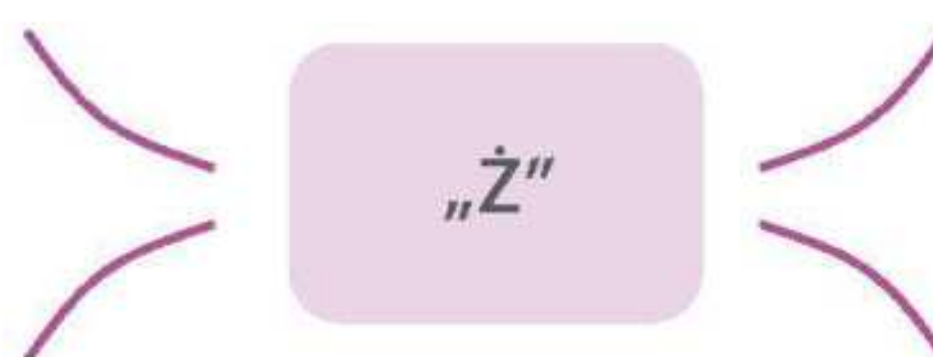
Moja notatka

1 Uzupełnij schemat przykładami.

po literach *r, l, ł, n*

niewymienne

wymienne na *g, dz, h,*
z, ź, s

na początku
wyrazów

2 Rozwiąż rebusy. W otrzymanych wyrazach podkreśl *rz* i *ż*.

o=g

~~ch~~

p=b

~~wy~~

~~pi~~

~~pió~~

s=z

~~ri~~

~~je~~

+y

k=t

~~ma~~

- 3 Od podanych wyrazów utwórz słowa odpowiadające na pytania w nawiasach. Zaznacz kolorem *rz* oraz literę, na którą *rz* się wymienia.

Przykład: *miara* – (co robić?) *mierzyć*

twórca – (co robić?) _____

podarty – (co zrobić?) _____

wiara – (co robić?) _____

dwór – (gdzie być?) _____

gorycz – (jaki smak?) _____

mądry – (jak postępować?) _____

- 4 W wyznaczone miejsca wpisz wyrazy z *rz*.

Przykład: *bulwar* – przechadzka po bulwarze

gra – udział w _____

skwer – fontanna na _____

para – gotowanie na _____

spacer – spotkać na _____

gitara – gra na _____

góra – dom na _____

cukier – owoce w _____

mur – napisy na _____

- ★ 5 Dopisz rymy, które będą zawierały *rz*.

jeż – _____

koza – _____

kalarepa – _____

konewka – _____

ogonek – _____

wstążeczka – _____

- 6 Uzupełnij zdania nazwami zawodów z *rz*, które są związane z wyróżnionymi słowami.

(kto?) _____ przypomniał Zosi, aby codziennie zażywała **lekarstwo**.

Nad drzwiami do warsztatu (kogo?) _____ Czesława wisi szyld z napisem „Usługi **stolarskie**”.

Nowy (kto?) _____ Antoni najbardziej lubi czytać książkę **kucharską**.

(kto?) _____ pracuje w nocy, abyśmy rano mogli kupić w **piekarni** świeży chleb.

Wojtek znowu włożył **marynarską** bluzę – chyba w przyszłości zostanie (kim?) _____.

- ★ 7 W podanym tekście zastąp wyrazy i wyrażenia w nawiasach słowami o podobnym znaczeniu zawierającymi *rz*. Następnie ustal, za pomocą jakiej reguły objaśnisz pisownię tych słów.

W szkole odbyło się (spektakl) _____ pod tytułem „Czarnoksiężnik z krainy Oz”. (zerknąłem) _____ zza kurtyny, aby sprawdzić, ile osób (przybyło) _____. Przed sceną stał Dawid w (przymocowanym) _____ szpilką krawacie. Byłem przebrany za (roślinę z pnem i konarami) _____. Kiedy kurtyna się rozsunęła, mój brat Wojtek (zawołał) _____ do mnie głośno: „Chudy!”. Wtedy wszyscy poznali moje (przydomek) _____. Gdy zauważyłem, że Dawid (ma) _____ w ręku kamerę i chce nagrać mój występ, przestałem śpiewać. Moi koledzy również zamilkli, a Weronika (popatrzyła) _____ na nas ze złością.

- 8 Wpisz w wyznaczone miejsca przykłady wyrazów z *rz* występującym po podanych spółgłoskach.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S47GEC

	d _____
	t _____
	g _____
	k _____
	w _____

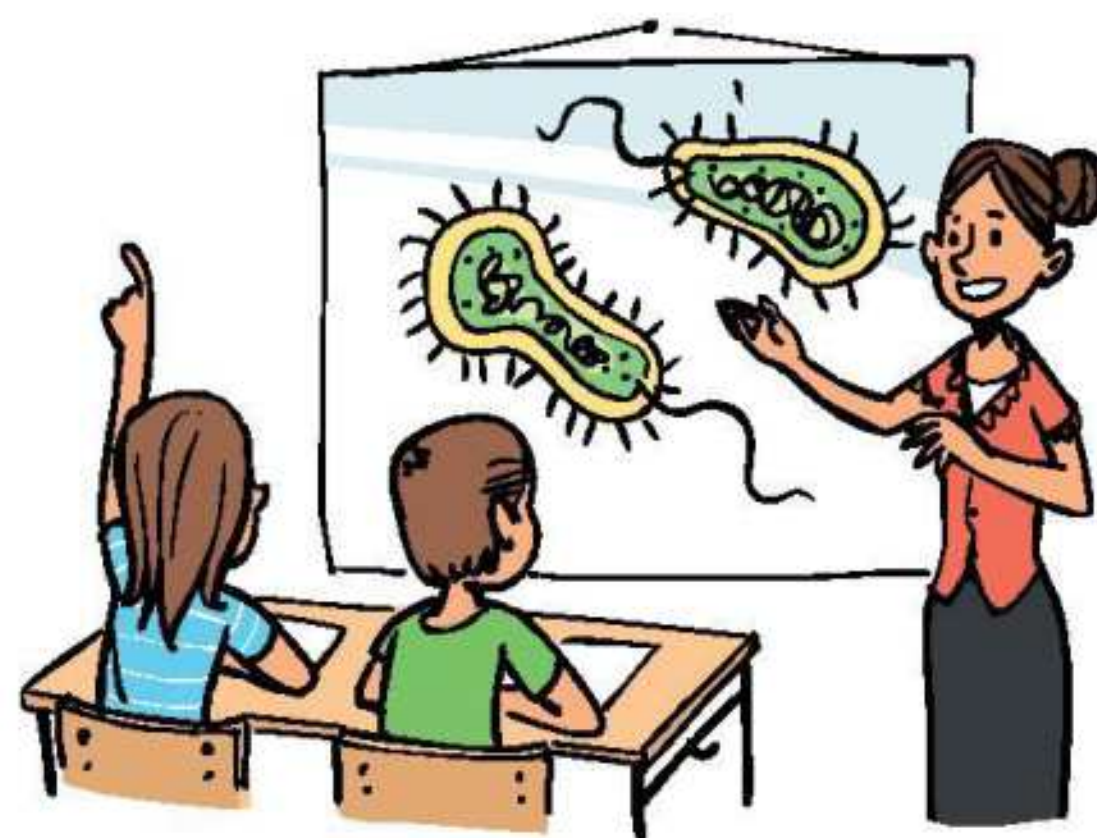
- 9 Do podanych słów dopisz wyrazy, w których *g*, *z* lub *dz* wymienia się na *ż*. Podkreśl litery oznaczające wymieniające się głoski.

waga – _____	uwaga – _____
mróz – _____	mosiądz – _____
noga – _____	mazać – _____

- 10 Uzupełnij wypowiedzi postaci. Od podkreślonych wyrazów utwórz słowa, w których z wymieni się na inną głoskę.

- Papuzki faliste są niewielkie.
- Ara hiacyntowa to największa (co?)
_____ na świecie – mierzy
_____ do stu centymetrów.

- Bakterie są zagrożeniem dla zdrowia.
- Aby uniknąć (jakich?) _____
bakterii, należy często myć ręce.

- ★ 11 Sławny pisarz zgłosił kradzież jednego ze swoich rękopisów. Sprawę bada komisarz Jerzy. Przyjrzyj się ilustracji i pomóż komisarzowi. Znajdź 5 śladów przestępstwa i uzupełnij notatkę w notesie śledczego.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S4K4G2

Zgłoszone przestępstwo: _____	
Ślady na miejscu przestępstwa:	
• stłuczony witraż • poplamiony p _____ • zgnieciony b _____ wyrazy zakończone na -aż	• przewrócony k _____ • rozbity t _____ • podarty k _____ wyrazy zakończone na -arz lub -erz
Notatkę sporządził _____	

Dobra rada

Jeśli chcesz się upewnić, czy w danym słowie należy zapisać *żdż*, sprawdź, czy w wyrazie o podobnym znaczeniu występuje *zd*.

Przykłady:

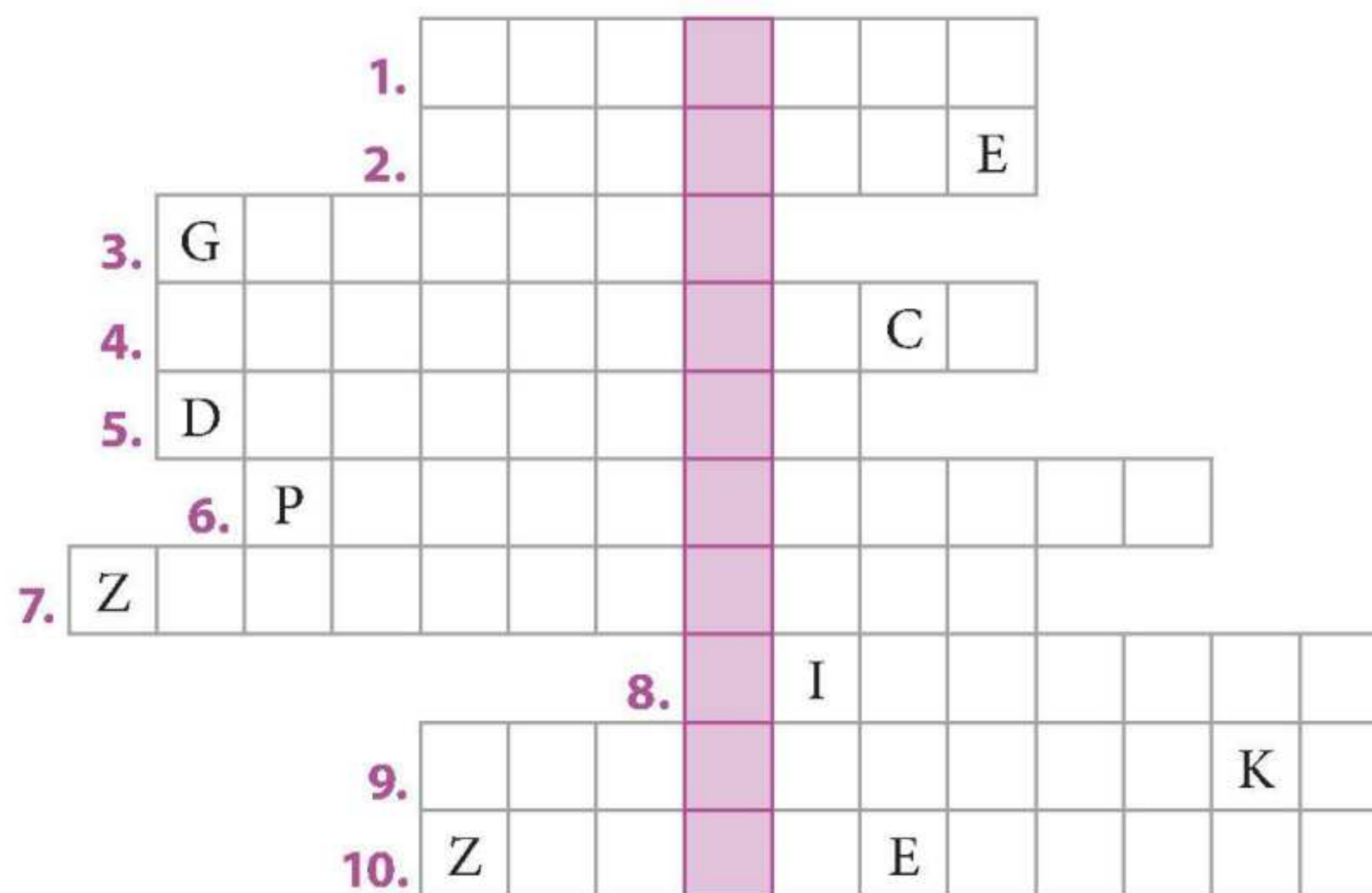
rozwie**żdż**ony – gwiaz**da**

Dla dociekliwych

12 Wpisz do krzyżówki wyrazy, które zawierają grupę liter *żdż* lub *dżdż*. Następnie wyjaśnij, co oznacza słowo będące rozwiązaniem. Dla ułatwienia w diagramie umieszczono niektóre litery.

1. Posługuje się nią wróżka.
2. Sprawiają, że ciasto rośnie.
3. Robi to ptak kos lub sędzia piłkarski na zakończenie meczu.
4. Długi, różowy, pożyteczny robak, który użyźnia glebę.
5. Inaczej: deszczowy, słotny.
6. Inaczej: mijać jakieś miejsce podczas jazdy samochodem.
7. Znajduje się na placu zabaw oprócz piaskownicy i huśtawek.
8. Inaczej: gnieść, kruszyć, tłuc coś na miazgę.
9. Przejazd gdzieś niedaleko dla przyjemności.
10. Osiedlać się, zadomawiać, zakładać gniazdo, czyli _____ się.

Pisownia *nie* z różnymi częściami mowy

Podręcznik, s. 168–171

Moja notatka

1 Uzupełnij schemat.

NIE PISZEMY

razem z _____

osobno z _____

2 Przeczytaj fragment wiersza i wypisz z niego wszystkie czasowniki z przeczeniem *nie*.

Nie poszedł do szkoły, bo mu się nie chciało,
Nie odrobił lekcji, bo czasu miał za mało,
Nie zasznurował trzewików, bo nie miał ochoty,
Nie powiedział „dzień dobry”, bo z tym za dużo roboty,
Nie napił Azorka, bo za daleko jest woda,
Nie nakarmił kanarka, bo czasu mu było szkoda;
Miał zjeść kolację – tylko ustami mlasnął,
Miał położyć się spać – nie zdążył – zasnął.
Śniło mu się, że nad czymś ogromnie się trudził;
Tak zmęczył się tym snem, że się obudził.

Jan Brzechwa, *Leń*, fragment

- 3 Uzupełnij podane zwroty bezokolicznikami z *nie*.

dostrzegać, dotykać, deptać, dopuszczać

_____ własnych błędów
 _____ trawników
 _____ do głosu innych
 _____ eksponatów na wystawie

Dobra rada

Niektóre rzeczowniki nazywają czynności. Tworzy się je od czasowników, na przykład:

dotrzymać → *dotrzymanie*
przestrzegać → *przestrzeganie*

Pamiętaj, że *nie* z rzeczownikami pisze się razem, a z czasownikami – osobno!

Przykłady:

nie dotrzymać, ale *niedotrzymanie*
nie przestrzegać, ale *nieprzestrzeganie*

- 4 Wpisz w puste miejsca *nie*.

Jarek _____ pamiętał, żeby odrobić zadania z matematyki. Swoje
 _____ przygotowanie zgłosił zaraz po wejściu do klasy. Pani okazała
 _____ zadowolenie, ale _____ postawiła chłopcu złej oceny.

- 5 Do podanych słów dopisz wyrazy przeciwstawne z *nie*.

obecność – _____	grzeczny – _____
poznanie – _____	ciekawý – _____
przyjaciół – _____	dojrzały – _____
szczęście – _____	wygodny – _____
mówienie – _____	miły – _____

6 Wpisz w luki *nie* razem lub osobno.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S4TULV

Dawid

Szymon

Dzień zaczął się _____ wesoło. Najpierw _____ usłyszałem budzika.
Potem _____ zdążyłem na autobus. W szkole pani zrobiła
_____ łatwą kartkówkę z matematyki, a potem mama zgañała mnie
za _____ porządek w pokoju. _____ lubię poniedziałków! Wolałbym
się dziś _____ obudzić!

Dawid

_____ martw się! _____ ma tego złego, co by na dobre _____ wyszło!
Następnym razem _____ zapomnisz o przygotowaniu się do lekcji.
A z _____ ładem w pokoju też sobie poradzisz. _____ zadowolenie
szybko Ci minie. _____ załamuj się!

Wyślij

★ 7 Uzupełnij zdania przysłówkami z *nie*, odpowiadającymi na podane pytania.

– (kiedy?) _____ przeczytałam

(jak?) _____ ciekawą książkę o historii polskiego
komiksu. Najbardziej podobają mi się rysunki Szarlotty Pawel.

– Też uważam, że (jak?) _____ rysuje.

(jak?) _____ jest przygotować historię obrazkową.

(jak?) _____ czekam na inne książki o komiksach.

Pisownia wyrazów z *ch* i *h*

Podręcznik, s. 239–245

Moja notatka

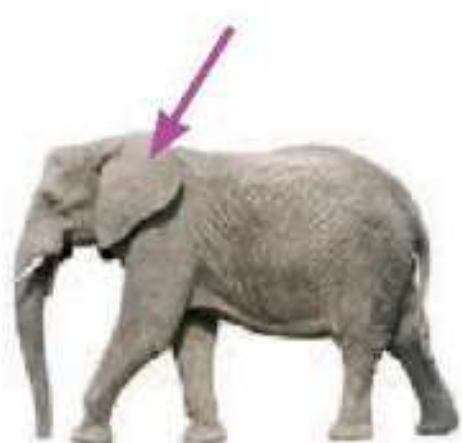
- 1 Zanotuj jak najwięcej znanych Ci wyrazów z *ch* oraz *h* niewymiennymi.

- 2 Podpisz rysunki tak, aby w każdej parze znalazło się jedno słowo z *ch* oraz jedno – z *sz*.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S4D81R

duże

–

małe

duży

–

mały

duża

–

mała

duży

–

mały

Dobra rada

Pamiętaj, że na końcu wyrazów pisze się *ch*.

Przykłady:

na kręty**ch** drogach**ch**, pe**ch**, gmach

- 3 Wstaw w luki literę *ch* lub *h*. Następnie przyporządkuj wypowiedzi do właściwych ilustracji.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S489WR

Często myślę
o moi_____ dzielny_____
przyjaciół_____
krasnoludka_____.

W mojej krainie
_____ uczy wi_____ er
i wciąż sypie śnieg.

_____ odzę
w kapelusza_____
i wygodny_____
buta_____.

- 4 Podpisz fotografie wyrazami zawierającymi *ch* lub *h*.

Dla dociekliwych

- 5 Odszukaj w diagramie czternaście wyrazów z *h* zapisanych pionowo lub poziomo. Następnie zapisz je i podkreśl słowo, w którym występuje *h* wymienne.

D	A	H	U	L	A	J	N	O	G	A	H	H	H
R	H	A	R	C	E	R	Z	L	O	S	O	E	U
U	C	S	H	I	A	C	Y	N	T	U	T	J	T
H	A	Ł	A	S	U	T	H	I	G	I	E	N	A
U	H	O	D	O	W	C	A	H	U	K	L	A	M
H	Y	M	N	I	H	O	K	E	J	C	E	Ł	I

- 6 Uzupełnij literami *ch* i *h* wypowiedź, którą na swoim blogu umieścił pewien kucharz. Przepisz wyrazy z *ch*, których pisowni nie objaśnia żadna reguła.

Od kuchni

Start
|
O stronie
|
Przepisy
|
Porady
|
Konkursy
|
Artykuły
|
W mediach
|
Kontakt

Dzisiejszy dzień okazał się pe____owy. Najpierw zgubiła się ____o____la, potem ktoś s____rupał mar____ewki. Ze spiżarni zniknęły ____erbatniki, ____ałwa i orze____y. Stłukłem ulubiony pu____ar króla, poślizgnąłem się na s____oda____, a sałatkę – zamiast w salaterce – podałem w ____ełmie. Potem przypaliłem ____leb, a na koniec posoliłem ____erbatę.

KATEGORIE

- Dania wegetariańskie
- Dania mięsne
- Zupy
- Desery

Pisownia nazw geograficznych wielką literą

Podręcznik, s. 274–276

Moja notatka

- 1 Skreśl niepoprawne dokończenia zamieszczonego zdania.

Wielką literą zapisuje się

- nazwy państw.
- nazwy mieszkańców państw.
- przymiotniki pochodzące od nazw państw.
- nazwy regionów, miast, dzielnic, wsi.
- nazwy mieszkańców miast, dzielnic, wsi.

- 2 Przepisz tekst. Uwzględnij pisownię małą lub wielką literą.

PODLASIE TO HISTORYCZNA KRAINA POLSKI ZE STOLICĄ W DROHICZYNIE. ZAMIESZKANĄ JEST GŁÓWNIEM PRZEZ PODLASIAN. NA PODLASIU MOŻNA PODZIWIĄĆ CHARAKTERYSTYCZNE TYLKO DLA TEGO REGIONU ZDOBIENIA DOMÓW. NAJPIĘKNIEJSZE PRZYKŁADY ZACHOWAŁY SIĘ MIĘDZY INNYMI WE WSIACH: KOTÓWKA, RYBODOŁY, CZYŻE, SOCE.

- 3 Rozszyfruj nazwy miast i odpowiednio podpisz fotografie. Następnie ułóż trzy zdania, w których wykorzystasz odgadnięte nazwy.

ZAWSARWA

WKÓRAK

ZOŃPAN

W _____ K _____ P _____

- 4 Uzupełnij zdania poprawnie zapisanymi nazwami miejscowości, regionów i dzielnic.

- Najmniejsza wieś, którą znam, nazywa się _____.
- Stolicą Polski jest _____.
- Uważam, że w Polsce warto zwiedzić _____.
- Region znany z produkcji oscypków to _____.
- Znanymi polskimi miejscowościami wypoczynkowymi nad Bałtykiem są na przykład: _____.
- Region, w którym znajduje się wiele jezior, to _____.
- Jedna z warszawskich dzielnic nazywa się tak samo jak stolica Czech, czyli _____.
- Regionem Polski kojarzącym się z żubrami jest _____.
- Fontanna Neptuna znajduje się w _____.

Dobra rada

Nazwy województw należy zapisywać małymi literami.

Przykłady:

w województwie mazowieckim, do województwa podkarpackiego

5 Korzystając z mapy Polski, dokończ zdania.

Mieszkam w województwie _____

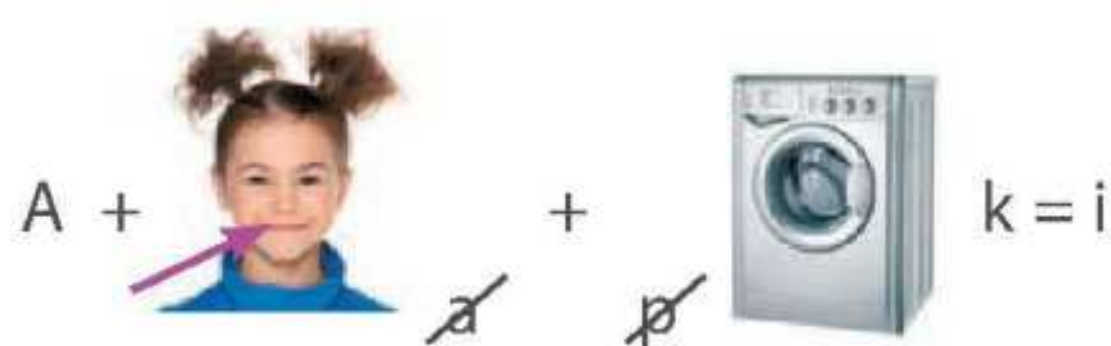
Sąsiadują z nim województwa: _____

★ 6 Odczytaj nazwy krajów umieszczone na mapie. Następnie wybierz siedem państw i utwórz nazwy ich mieszkańców oraz mieszanek.

Włochy – Włoch, Włoszka

7 Rozwiąż rebusy. Od otrzymanych nazw utwórz nazwy mieszkańców.

rozwiązanie rebusu

nazwa mieszkańca

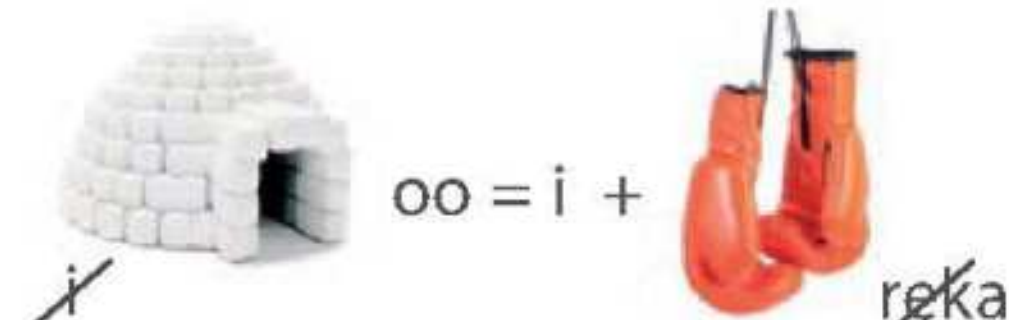
rozwiązanie rebusu

nazwa mieszkańca

rozwiązanie rebusu

nazwa mieszkańca

rozwiązanie rebusu

nazwa mieszkańca

Dla dociekliwych

8 Sprawdź w internecie lub encyklopedii, o jakich państwach jest mowa. Zapisz te nazwy zgodnie z regułą ortograficzną.

- najmniejsze uznane państwo świata _____
- największe państwo na świecie _____
- najmniejsze miasto na świecie _____
- największe miasto na świecie _____

9 Uzupełnij tabelę nazwami rozpoczynającymi się na literę *k*. W razie trudności skorzystaj z dostępnych źródeł, na przykład z internetu.

Państwo	Region	Miasto	Dzielnica	Wieś

- Zapisz nazwy mieszkank i mieszkańców podanych przez Ciebie państw, miast oraz wsi.

- 10 Uzupełnij sprawozdanie z zawodów balonowych wyrazami utworzonymi od podanych nazw krajów.

BALONIARZE NA START!

Dziś rano w _____ (Anglia) mieście Bristol rozpoczęły się Zawody Balonowe o Puchar Gordona Benetta. Do rywalizacji zgłosiło się aż 20 załóg.

Te międzynarodowe, prestiżowe zawody organizowane są już od kilkunastu lat. Ich pomysłodawcą i fundatorem pucharu był (Ameryka) _____ dziennikarz i wydawca.

Zasady rywalizacji są proste. Wygrywa ten, kto zdoła swoim balonem dotrzeć najdalej. W tym roku wśród zawodników znaleźli się wyłącznie Europejczycy:

(Austria) _____, (Holandia) _____,

(Niemcy) _____, (Belgia) _____ oraz (Francja) _____.

- 11 Wpisz małe lub wielkie litery w wyznaczone miejsca w tekście.

17 kwietnia, wtorek

Właśnie dowiedziałam się, że w wakacje pojadę do (P/p)_____ortugalii. Marzę, aby zobaczyć kiedyś (E/e)_____gipskie piramidy i (N/n)_____orweskie fiordy. Ciekawe, gdzie pojedziemy w przyszłym roku – słyszałam coś o (A/a)_____ustrii...

26 kwietnia, czwartek

Na poczcie spotkałam Majkę. Jest (W/w)_____rośławianką, ale dwa tygodnie temu przeprowadziła się do nas, do (G/g)_____dyni. Mówi, że (G/g)_____dyńska szkoła nie różni się za bardzo od (W/w)_____rośławskiej – dobre oceny nie spadają z nieba...

Sprawdź, czy potrafisz

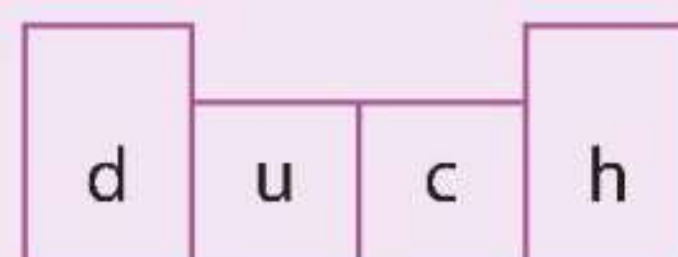
- 1 Z liter wchodzących w skład podanego zdania ułóż 10 nowych wyrazów z trudnościami ortograficznymi.

Druh Michał rozwiązuje niełatwą krzyżówkę.

drużyna, _____

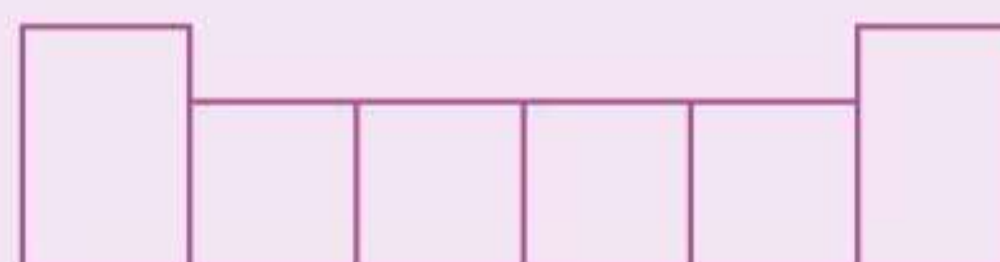
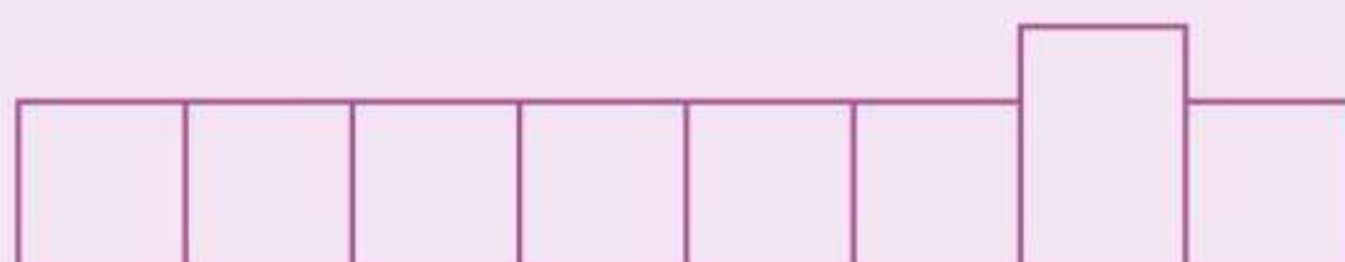
- 2 Odgadnij na podstawie definicji dwa wyrazy z *u* lub *ó*, *ż* lub *rz* oraz *h* lub *ch*. Następnie wpisz je w odpowiednie kratki według wzoru. Zwróć uwagę, aby kształt kratek odpowiadał wysokości liter.

Przykład:

Roślina jadalna kojarząca się przede wszystkim z Wielkanocą.

Ciepłe okrycie ze skóry owiec lub gęsta warstwa na wierzchu mleka.

- 3 Do każdego z podanych wyrazów z wymiennymi *ch*, *ż*, *rz* i *ó* dopisz słowo, które uzasadni pisownię. W zapisanych wyrazach podkreśl litery, których dotyczyła wymiana.

*Przykład: gro**ch** – grosz**ek***

mor**ze** – _____

odde**ch** – _____

mo**że** – _____

ka**że** – _____

ma**że** – _____

li**że** – _____

wr**óg** – _____

l**ód** – _____

str**óż** – _____

u**cho** – _____

Znaki na końcu zdania

Podręcznik, s. 25

Moja notatka

- 1 Uzupełnij notatkę, wstawiając w kratki odpowiednie znaki interpunkcyjne.

umieszczany jest na
końcu zdań pytających

ZNAKI INTERPUNKCYJNE

zamyka zdanie
oznajmujące

zwykle kończy zdanie
rozkazujące i wyraża emocje

Interpunkcja

- 2 Zakończ podane wypowiedzi znakiem zapytania, wykrzyknikiem lub kropką. Określ rodzaj każdego zdania.

Dzisiaj mam zajęte popołudnie

Zdanie _____

Czy wszyscy śpiewają z nami

Zdanie _____

Kiedy zamierzasz mu o tym powiedzieć

Zdanie _____

Jak poznałeś, że to ja

Zdanie _____

Poczekaj na mnie

Zdanie _____

Uważnie przeczytaj instrukcję

Zdanie _____

Proszę, podaj mi długopis

Zdanie _____

Przyjdiesz do mnie

Zdanie _____

Jutro spotkamy się u mnie

Zdanie _____

Skręć w prawo

Zdanie _____

Sztuka mówienia

- 3 Odczytaj na głos podane teksty, zwracając uwagę na znaki znajdujące się na końcu wypowiedzi. Wstaw X w kwadrat obok wypowiedzi, która wyraża więcej emocji.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: 548QMS

- ☐ Maciek postanowił zrzucić całą winę na Remka. Tego już było za wiele. Przecież to nie Remek wpadł na tak niemądry pomysł. A może jednak on? Nie wiem, co o tym myśleć.
- ☐ Maciek postanowił zrzucić całą winę na Remka. Tego już było za wiele! Przecież to nie Remek wpadł na tak niemądry pomysł! A może jednak on? Nie wiem, co o tym myśleć!

- ★ 4 Wstaw w luki odpowiednie znaki interpunkcyjne, tak aby wypowiedzi wyrażały wskazane emocje lub realizowały podane cele.

- Napisałeś opowiadanie o naszej przygodzie _____ radość
- Napisałeś opowiadanie o naszej przygodzie _____ pytanie
- Proszę cię, przestań się wreszcie martwić _____ prośba
- Proszę cię, przestań się wreszcie martwić _____ zniecierpliwienie

- Idziemy wieczorem na spacer nad rzekę _____ niepewność
- Idziemy wieczorem na spacer nad rzekę _____ rozkaz
- Jutro znowu będzie padać _____ pewność
- Jutro znowu będzie padać _____ złość

- To ciastko jest z orzechami _____ pytanie
- To ciastko jest z orzechami _____ radość
- Będziesz potrzebowała siatki _____ pewność
- Będziesz potrzebowała siatki _____ niepewność

- 5 Przepisz tekst i uzupełnij go właściwymi znakami interpunkcyjnymi.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S4ZMW4

Blog Antka

O mnie

Hobby

Kontakt

WIDZIAŁEM DZISIAJ MAJKĘ SPOTKAŁEM JĄ POMIĘDZY BUDYNKIEM KINA
A GMACHEM TEATRU WYGLĄDAŁA PIĘKNIE, CUDOWNIE, WSPANIAŁE JEST
NIEWYSOKA, JEDNAK ŚLICZNA WPATRYWAŁEM SIĘ W NIĄ KILKA MINUT

Dla dociekliwych

- 6 Poszukaj w internetowej poradni językowej odpowiedzi na pytanie: czy *stawianie dwóch wykrzykników jest poprawne*? Zapisz tę odpowiedź w wyznaczonym miejscu.

- 7 Ułóż wypowiedzi osób przedstawionych na fotografii. Użyj przynajmniej dwóch różnych znaków interpunkcyjnych.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S4YBZ5

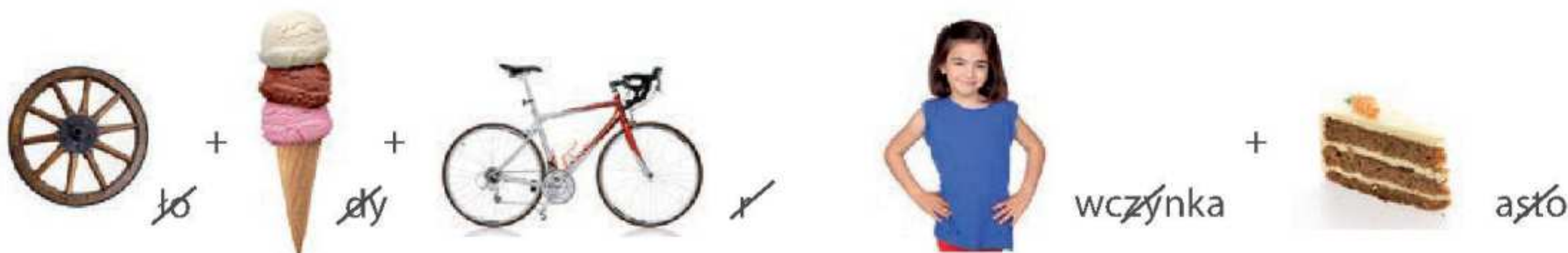

Moja notatka

- 1 Napisz notatkę na temat zasad używania cudzysłowu. Napisz, w jakich sytuacjach można go zastąpić kursywą.

- 2 Rozwiąż rebus i uzupełnij zdanie. Wstaw brakujące cudzysłowy.

Ulubioną piosenką Martyny jest utwór Majki Jeżowskiej pod tytułem

_____.

- 3 Dokończ podane zdania, pamiętając o użyciu cudzysłowów tam, gdzie to konieczne.

Moje dwie ulubione książki to _____ i _____.

Ostatni obejrzany przeze mnie film nosi tytuł: _____.

Julian Tuwim napisał wiersze: _____, _____

i _____.

W moim podręczniku znajdują się reprodukcje następujących obrazów:

_____, _____, _____.

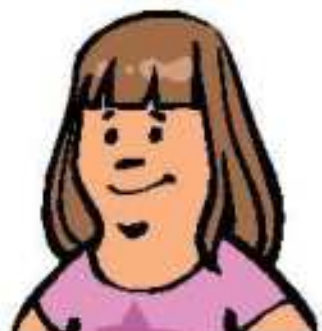
- 4 Co powiedziały przedstawione dzieci? Przytocz ich wypowiedzi według wzoru.

Filip

Uwielbiam lody
pistacjowe i chałwę.

Filip powiedział: „Uwielbiam lody pistacjowe
i chałwę”.

Zosia

W wakacje pojadę
nad morze.

Antek

Moja ulubiona pora
roku to zima.

Dla dociekliwych

- 5 Przepisz w wyznaczone miejsce swój ulubiony cytat z wybranej książki. Pamiętaj o zasadach używania cudzysłowu.

Przykład:

„O mało co się nie rozplakałem, ale się powstrzymałem, bo przecież mama prosiła, żebym był dobrze wychowany, więc tylko pociągnąłem Ludeczkę za warkocz, a ona kopnęła mnie w kostkę”.

René Goscinny, Jean-Jacques Sempé [czytaj: rene gos-ini, żą żak sempe],
Mikołajek, fragment

Przecinki i spójniki

Podręcznik, s. 219–220

Moja notatka

- 1 Zapisz spójniki, przed którymi zawsze stawiamy przecinki.

Spójniki, przed którymi zawsze stawiamy przecinek: _____

- 2 Odpowiedz zdaniami na podane pytania.

Dlaczego ludzie czytają książki?

_____.

W jakiej sytuacji nie przyjdiesz do szkoły?

_____.

Z jakiego powodu masz dziś dobry nastrój?

_____.

- 3 Dokończ zdania według własnego pomysłu. Tam, gdzie to konieczne, wstaw przed spójnikami brakujące przecinki.

Nie mam ani czasu ani _____.

Albo dostanę piątkę albo _____.

Zadowoleni byli i nauczyciele i uczniowie i _____.

Czy to stało się przez przypadek czy _____?

- 4 Wstaw przecinki w wypowiedziach postaci tam, gdzie to konieczne.

Sztuka mówienia

- 5 Napisz, jakie są dobre, a jakie złe strony uprawiania wybranej przez Ciebie dyscypliny sportowej. W swoich wypowiedziach użyj spójników: *więc*, *ale* (*jednak*).

Przykład:

PIŁKA NOŻNA

(+) Jest grą zespołową, więc uczy odpowiedzialności za drużynę.

(-) Często powoduje kontuzje, ale prawie nigdy nie zdarzają się poważne wypadki.

Dla dociekliwych

- 6 Poszukaj w książkach lub internecie rymowanek pomagających zapamiętać, przed którymi spójnikami należy postawić przecinek, a przed którymi trzeba z niego zrezygnować. Przepisz jeden z takich wierszy.

Dobra rada

Pamiętaj, że *a* może występować w dwóch funkcjach: spójnika *i* albo spójników przeciwstawnych (*ale, natomiast*). Jeżeli używamy *a* w znaczeniu *i*, wówczas nie stawiamy przecinka przed tym spójnikiem.

- ★ 7 Wstaw przecinek przed spójnikiem *a* tam, gdzie to konieczne.

Ania była wypoczęta a Magda – zmęczona.

Położyłem nóż między talerzem a łyżką.

Marcin był zdolny a taki leniwy.

Marek pojechał w góry a Piotrek nad morze.

O Napoleonie Bonapartem mówiono: mądry a prędko.

- ★ 8 Połącz każdą parę zdań innym spójnikiem. Pamiętaj o wstawieniu potrzebnych przecinków.

Przykład: Lubię jeść. Nie potrafię gotować.

Lubię jeść, ale nie potrafię gotować.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S41B4K

- Siostra poprosiła mnie o pomoc. Wy tłumaczyłam jej, jak to zrobić.

- Posprzątałem swój pokój i łazienkę. Odkurzyłem salon.

- Czasami jest mi po prostu smutno. Mój brat tego nie rozumie.

- Marzę o rowerze. Oszczędzam pieniądze.

Przecinek w zdaniu

Podręcznik, s. 284–285

Moja notatka

- 1 Napisz, w jakich sytuacjach wstawiamy przecinek w zdaniu pojedynczym.

Mój mały kuter
da radę.

Kapitanie,
w dali widać
samotną,
opuszczoną
żaglówkę!

- 2 Zapisz odpowiedzi na podane pytania. Podkreśl wyrazy, o które można zapytać w ten sam sposób. Wstaw przecinki tam, gdzie to konieczne.

Które kraje sąsiadują z Polską?

Jakie zwierzęta żyją na wsi?

Jakie dania lubisz najbardziej?

- 3 Uzupełnij podane zdania o brakujące informacje. Pamiętaj o interpunkcji.

Nigdy nie byłem w (podaj nazwy trzech miast) _____.

Ania jest (podaj nazwy trzech cech dziewczynki) _____.

Należy pomagać (podaj nazwy trzech grup ludzi) _____.

Mam na biurku (podaj nazwy trzech przedmiotów) _____.

Dla dociekliwych

- 4 Ułóż zdania z wyrazów umieszczonych w ramkach. Wstaw przecinek tam, gdzie to konieczne.

w

pomaga

trudnych

często

starszy

Mój

matematyki.

z

rozwiązywaniu

mądry

mi

zadań

brat

oddzwonić

miała

ale

do

Patrycja

zapomniała.

mnie

- 5 Podkreśl zdanie, w którym nie ma ani jednego błędu interpunkcyjnego. Popraw błędy w pozostałych zdaniach.

W Belgii są aż trzy języki urzędowe: francuski, niderlandzki i niemiecki.

Korona to waluta Norwegii Danii i Szwecji.

Prezydenci sprawują władzę we Włoszech, i na Węgrzech.

Sztuka mówienia

- 6 Uzupełnij zdania odpowiednimi wyrazami.

Do mojej klasy chodzą następujące koleżanki: _____.

Uczymy się takich przedmiotów jak: _____.

Po lekcjach lubimy: _____.

- ★ 7 Podkreśl przymiotniki określające słowo *książka*. Jak myślisz, dlaczego nie postawiono między nimi przecinka, mimo że odpowiadają na to samo pytanie? W razie trudności odpowiedzi poszukaj w internetowej poradni językowej.

Moim zdaniem *Akademia pana Kleksa* to najlepsza polska książka dla dzieci.

Przecinek w zdaniu złożonym

Podręcznik, s. 320–321

Moja notatka

- 1 Napisz, kiedy w zdaniu złożonym stawiamy przecinek, a kiedy jest on pomijany.

Interpunkcja

- 2 Uzupełnij wypowiedzenia tak, aby powstały zdania złożone. Postaw przecinki w odpowiednich miejscach.

- Reporter zapomniał notatek i _____.
- Kupiłam gazetę ale _____.
- Nie znam się na komputerach więc _____.
- Przeczytała ten artykuł lecz _____.
- Zagramy w tę grę jednak _____.
- Nie uczę się hiszpańskiego ani _____.
- Spotkałam kolegę lecz _____.
- Jestem smutny dlatego _____.
- Wrócę dziś wcześniej do domu ponieważ _____.

Dobra rada

Pamiętaj, że nie stawia się przecinka, jeśli zdania składowe są połączone spójnikami: *i, oraz, albo, lub, bądź, ani*.

Przykłady:

Pójdę na warsztaty dziennikarskie **albo** wybiorę się do redakcji gazety.

- 3 Utwórz zdania złożone, łącząc podane pary zdań pojedynczych. Zastosuj odpowiednie spójniki. Pamiętaj o poprawnej interpunkcji.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S42K7M

- Słucham radia. Układam książki na półce.

- Nie czytałam tej książki. Nie oglądałam tego filmu.

- Pada deszcz. Nie będziemy dziś pracować w ogrodzie.

- Nie pójdę pobiegać. Poćwiczę w domu.

- Pójdziemy do kina? Zagramy w siatkówkę?

- Posprzątałem pokój. Mogę odpocząć.

4 Wstaw brakujące przecinki.

LUBIĘ CZYTAĆ

O MNIE ARCHIWUM KONTAKT

Wprawdzie chodzę już do czwartej klasy ale nadal lubię czytać ilustrowane książki. Często sięgam też po czasopisma dla młodszych dzieci lecz ich lektura nigdy mnie nie nudzi. Z zainteresowaniem oglądam kolorowe ilustracje przyglądam się fotografiom czytam artykuły rozwiązuję zagadki rebusy i krzyżówki. Czytam też listy czytelników zastanawiam się nad poradami. Może kiedyś sam przygotuję szaradę albo napiszę krótki tekst? Lubię ciekawostki i dowcipy a one często pojawiają się na łamach czasopism.

[komentuj](#)

KSIĄŻKI

PRZYGODOWE
PORADNIKI
SŁOWNIKI

GAZETY

CZASOPISMA

Dla dociekliwych

- 5 Uzupełnij zdania podanymi wyrazami w odpowiedniej formie. W razie trudności skorzystaj ze słownika języka polskiego. Następnie wstaw brakujące przecinki.

chyży, hoży, kaczan, kołczan

Włożył strzały do _____ wziął łuk i poszedł na strzelnicę.

_____ listonosz już odjechał aby przed południem rozwiązać jeszcze dzie-
sięć paczek.

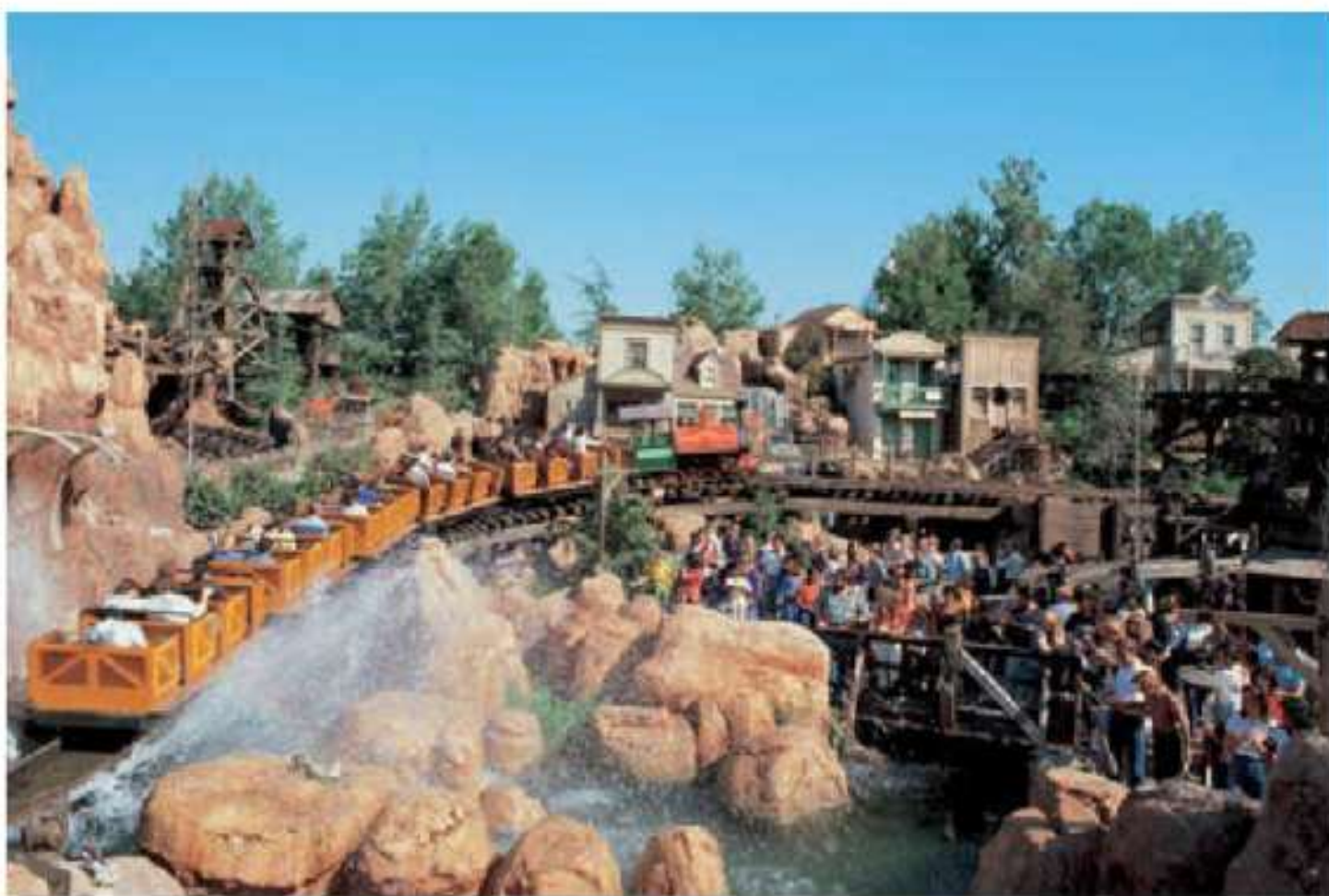
Kukurydza już wyrosła więc zaczęliśmy zbierać _____.

_____ chłopiec tryskał energią ale nie był w najlepszym humorze.

Sztuka mówienia

- 6 Na podstawie zamieszczonej fotografii ułóż dwa zdania złożone z wybranymi spójnikami. W jednym z nich użyj spójnika, przed którym nie stawia się przecinka, a w drugim – takiego, przed którym znak ten należy postawić.

*ponieważ, więc, bo, ale, i, a,
gdy, albo, oraz*

- ★ 7 Wyjaśnij, na czym polega żart zawarty w podanym zdaniu. Jak należałoby poprawić przecinki, aby wypowiedź nie była zaskakująca? Przepisz to zdanie tak, jak powinno wyglądać.

Do chaty wszedł myśliwy na głowie, miał czapkę na nogach, nowe buty, ze skóry w jego oczach, widać było radość.

Sprawdź, czy potrafisz

- 1 Uzupełnij tekst wszystkimi brakującymi znakami interpunkcyjnymi.

Jeśli kiedykolwiek będziesz we Wrocławiu musisz koniecznie wybrać się do zoo Humanitarium oraz na Dworzec Świebodzki W zoo czekają na ciebie nie tylko liczne zwierzęta lecz także inne atrakcje na przykład przejażdżki konne lub karmienie kóz a także Afrykarium Co to jest Afrykarium To prawdziwe oceanarium z akwariami w których można oglądać różne okazy pochodzące z Czarnego Lądu kolorowe ryby z Morza Czerwonego hipopotamy z Afryki Wschodniej czy płaszczyki i żółwia z Kanału Mozambickiego Nie możesz przegapić tego miejsca

Z kolei na Dworcu Świebodzkim znajduje się największa w Polsce makieta kolejowa Jej twórcy dołożyli wszelkich starań aby jak najdokładniej odwzorować rzeczywistość i pokazać co robią mieszkańcy Kolejkowa W tym miniaturowym miasteczku zobaczysz życie na wsi potowarzyszysz turystom podczas górskich wypraw weźmiesz udział w akcji ratunkowej

Warto też wybrać się do Humanitarium gdzie nauka łączy się z zabawą To niewielkie ale bardzo interesujące centrum nauki pozwala na zwiedzanie wystaw i udział w warsztatach Można tam zobaczyć między innymi pokój z krzywymi ścianami i podłogą lub wiszący w powietrzu kran

- 2 Napisz czterozdaniowy tekst o swoich wymarzonych wakacjach. Wykorzystaj w nim podane spójniki. Pamiętaj o wstawieniu przecinka tam, gdzie to konieczne.

i, czyli, dlatego, lub

Od akapitu do tekstu

Podręcznik, s. 28

Moja notatka

- 1 Napisz w punktach, jak powinien być zbudowany akapit.

To początek
ciekawej historii...

Znalazłem starą
monetę.

- 2 Uporządkuj podane akapity we właściwej kolejności. Wpisz w kratki numery 1–4.

- ☐ Astrid Lindgren urodziła się w 1907 roku w Smalandii w Szwecji. Jej ulubionym przedmiotem w szkole był język szwedzki, ale jestem pewna, że gdyby urodziła się w Polsce, tak samo bardzo lubiłaby polski. Gdy miała 13 lat, jedno z jej wypracowań zostało opublikowane w gazecie. Po ukończeniu szkoły (rzecz jasna, z szóstką ze szwedzkiego!) zaczęła pracę w lokalnej gazecie: pisała krótkie notki i reportaże oraz poprawiała teksty innych osób jako korektorka. Wkrótce jednak wyjechała do stolicy – Sztokholmu.
- ☐ Opowiem wam dziś o mojej ulubionej pisarce – autorce „Dzieci z Bullerbyn” i „Braci Lwie Serce”, zdobywczyni Orderu Uśmiechu. Właściwie to nie tylko o niej, lecz także o jej świecie. Ale zacznijmy od początku.
- ☐ Swoje pierwsze utwory literackie zaczęła pisać w czasie drugiej wojny światowej. Wydała między innymi „Pippi Langstrumpf”, w Polsce znaną też jako „Fizia Pończoszanka”. Napisała ponad 20 powieści i zbiorów opowiadań dla dzieci, a ponadto wiele sztuk teatralnych i słuchowisk radiowych. Książki o Pippi stały się największym szwedzkim bestsellerem dla dzieci. Przetłumaczono je na 73 języki.
- ☐ No więc czym jest świat Astrid Lindgren, o którym wspomniałam na początku? To właściwie nie świat, tylko Świat. W tym parku rozrywki położonym w Smalandii można spotkać różne postacie występujące w książkach Astrid Lindgren. Właśnie tam wybieramy się z mamą i ciocią Agatą w wakacje.

- 3 Podziel podany tekst tak, aby liczył cztery akapity. Oddziel je od siebie pionowymi kreskami.

Miałam wtedy 9 lat, a dzika przyroda fascynowała mnie od zawsze. Uwielbiałam wspinać się po drzewach w poszukiwaniu jaszczurek i owadów, które znosiłam potem do domu, żeby się nimi opiekować i je poznawać. W swojej „kolekcji” miałam nawet zabłąkanego żółwia, któremu urządziłam dom w plastikowym baseniku. Bardzo go lubiłam. Czasami żółw pływał w naszej wannie. Aż pewnego dnia ugryzł moją babcię. Niestety nie zyskał sobie w ten sposób sympatii mojej rodziny. Pewnego razu zwierzęta z mojego zoo wydostały się na wolność. Pająki, dżdżownice i ślimaki rozpełzły się po podłodze. Mama nie była zadowolona. I to był koniec przygody z moim domowym zoo, ale nie koniec mojej ciekawości. To był dopiero początek.

Mireya Mayor [czytaj: mireja major], *Nieustraszony odkrywca*, fragment

Dla dociekliwych

- 4 Napisz akapit tekstu na jeden z podanych tematów. Poszukaj niezbędnych informacji w odpowiednich książkach lub internecie.
- Jakie sekrety skrywa obraz *Dama z gronostajem*?
 - W jaki sposób naprawia się zniszczone książki?
 - Co wydarzyło się w Pompejach?

-
- This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Życzenia i pozdrowienia

Podręcznik, s. 14–15

Moja notatka

- 1 Uzupełnij tekst właściwymi informacjami.

W prawym górnym rogu kartki należy umieścić nazwę _____ i _____. Treść powinna się rozpocząć od uprzejmego _____ do _____. Na końcu trzeba się _____.

- 2 Uzupełnij schematy różnymi określeniami podanych wyrazów.

pozdrawiam (jak?) *gorąco* _____

pozdrawienia (jakie?) *serdeczne* _____

pozdrawiam (skąd?) *z wycieczki* _____

- 3 Zapisz życzenia, które można złożyć cioci z okazji imienin.

Wykonaj
ćwiczenie
docwiczenia.pl
Kod: S4HWKD

- 4 Wymyśl życzenia urodzinowe dla bliskiej osoby. Pamiętaj, aby w swoim tekście oprócz typowych sformułowań dodać coś od siebie.

- 5 Napisz pozdrowienia z wycieczki szkolnej skierowane do wybranej przez siebie osoby. Zaadresuj kartkę.

Zaproszenie

Podręcznik, s. 209–210

Moja notatka

- 1 Zapisz, jakich informacji zabrakło w zaproszeniu przedstawionym na rysunku.

- 2 Uzupełnij tekst zaproszenia na swoje urodziny, tak aby zawierał odpowiedzi na podane pytania.

Mam zaszczyt zaprosić

kogo?

na co?

kiedy?

gdzie?

kto?

Dobra rada

Upewnij się, jak należy poprawnie zapisać lub odmienić imię i nazwisko osoby, dla której przygotowujesz zaproszenie.

- 3 Wpisz podane nazwiska w odpowiedniej formie.

Maciej Kowalik, Alicja Mieczkowska

Będę wdzięczna za przybycie Pana _____.

Mam przyjemność zaprosić Panią _____.

- 4 Ułóż zaproszenie na podstawie zamieszczonych informacji.

zabawa karnawałowa

17 stycznia,
godzina 18.00

zaproszeni: wszyscy
uczniowie klas
czwartych

sala gimnastyczna

przebrania: postacie
historyczne

organizatorzy: samorząd szkolny
i rada rodziców

Moja notatka

- 1 Zapisz, jakie elementy powinno się uwzględnić w pisemnym podziękowaniu.

- 2 Napisz podziękowanie wypowiedziane przez osobę ukazaną na zdjęciu. Może być ono skierowane na przykład do trenera lub kibiców.

- 3 Przygotuj tekst podziękowania dla osoby, która została zaproszona przez Twoją klasę, aby opowiedzieć o swoim zawodzie.

Moja notatka

- 1 Podaj przykłady sytuacji, w których pisze się ogłoszenie.

Usługi budowlane

Remontujemy,
budujemy, wykańczamy.
Tel. 5XX 77X

Dobra rada

Pamiętaj, że w ogłoszeniu powinny się znaleźć tylko konieczne i konkretne informacje. Przykładowo: w ogłoszeniu o zaginięciu przedmiotu umieść krótki opis zgubionej rzeczy oraz Twoje dane kontaktowe.

- 2 Skróć tekst ogłoszenia. Wykreśl z niego zbędne informacje.

Poszukuję zagubionej legitymacji szkolnej. Kiedy wczoraj wczesnym wieczorem wracałem do domu i szedłem ulicą Lipową z kolegami, wyciągałem z kieszeni chusteczkę do nosa i najprawdopodobniej wtedy wypadła mi legitymacja. Lubiłem moje zdjęcie na niej. Nazywam się Julian Tomecki i chodzę do IV klasy w Szkole Podstawowej nr 1 – najlepszej szkoły w mieście! Wychowawczynią w mojej klasie, IV b, jest pani Wieczorek. Jeżeli ktoś znajdzie legitymację i odda mi ją, będę bardzo wdzięczny. Proszę przynieść ją do szkoły i zostawić w sekretariacie. Mój numer telefonu to: 337 6XX 293. Dla osoby, która mi odda znalezioną legitymację, przeznaczyłem drobną, ale atrakcyjną nagrodę.

- 3 Przeczytaj podany tekst. Następnie wykonaj polecenie.

Uwaga!

Szukam osób, które byłyby zainteresowane spacerem po naszym mieście
w towarzystwie przewodnika.

Zainteresowanych proszę o kontakt.

Numer telefonu: 663 XX4 5X6

- Gdzie, Twoim zdaniem, najlepiej zamieścić podane ogłoszenie? Krótko uzasadnij swoją odpowiedź.

- 4 Na podstawie podanych informacji ułóż ogłoszenie.

sprzedaż, kombinezon narciarski, dwa kolory (biały i niebieski),
odpinany kaptur, dwie kieszenie wewnętrzne, rozmiar M

- 5** Wyobraź sobie, że znajdujesz jeden z piórników przedstawionych na fotografiach. Napisz do gazetki szkolnej ogłoszenie, w którym zamieścisz informacje o tym przedmiocie.

[illegible]

Dla dociekliwych

- 6 Poszukaj gazety z ogłoszeniami lub znajdź portal internetowy, w którym są zamieszczane ogłoszenia. Wypisz nazwy działów, w których zostały one pogrupowane.

List prywatny

Podręcznik, s. 29–30

Moja notatka

1 Do kogo pisze się listy prywatne?

Tomek pisze, że czuje się dobrze w nowej szkole.

2 Napisz, jakim zwrotem grzecznościowym rozpocznesz, a jakim – zakończysz list, którego adresatami będą wymienione osoby. Skorzystaj z podanych wyrazów.

szanowna, droga, kochana, trzymaj się, z wyrazami szacunku, uściski

A. koleżanka z klasy

B. Twoja nauczycielka

C. babcia

Dobra rada

W liście możesz zapisać wielką literą rzeczowniki nazywające osoby bliskie adresatowi. W ten sposób wyrazisz szacunek dla tych osób.

Przykłady:

Pozdrów swoją **M**amę. A co słychać u Twojej **B**abci? Jak się czuje **C**iocia Hela?

- 3 Uzupełnij list Joli, wstawiając odpowiednie litery oraz znaki interpunkcyjne.

Wiadomość

Dodatki

Odpowiedz

Odpowiedz wszystkim

Prześlij dalej

Usuń

Przenieś do folderu

Utwórz regułę

Inne akcje

Zablokuj nadawcę

Bezpieczne listy

Kategoryzuj

Flaga monitorująca

Oznacz jako nieprzeczytane

Znajdź

Pokrewne

Zaznacz

Do: Babcia Weronika

Dw:

Temat: Wieści z Londynu

(N/n)_____ajdroższa (B/b)_____abciu_____

(D/d)_____awno z (T/t)_____obą nie rozmawiałam i bardzo już tęsknię_____

Od tygodnia jestem w Londynie_____. Przyjechałam tu razem z koleżankami, aby uczyć się języka angielskiego_____. Wiem, że (T/t)_____y świetnie znasz ten język, więc po powrocie poproszę (C/c) _____ię o pomoc_____. Może poleciłabyś mi jakieś ciekawe książki w tym języku_____. Zainteresowałam się zabytkami stolicy Anglii i chętnie dowiedziałabym się czegoś więcej_____.

Zadzwonię za kilka dni i o wszystkim (C/c)_____i opowiem_____.

_____ama mówiła, że Marylka też wyjechała na zagraniczny kurs – czy to prawda_____. Czy też jej się podoba_____.

Co u (D/d)_____ziadka_____. Jak się czuje_____. Pozdrów (G/g)_____o serdecznie_____.

Ucałowania

Jola

-

**Skorzystaj
ze wskazówek
docwiczenia.pl
Kod: S45NTD**

[illegible]

Dla dociekliwych

- 5 Napisz w kilku zdaniach, do kogo i o czym piszą listy znani Ci bohaterowie książek.

Sztuka mówienia

- 6 Wyobraź sobie, że nagrywasz audiobook. Przeczytaj podany list tak, aby wyrazić emocje osoby, która go napisała.

Drogi Czarku,

wciąż ani słowa od Ciebie. Nie wiem, czy dostałeś mój poprzedni list, wysłany przez Mateusza. Jak się czujesz? Co u Ciebie słychać? Czy jesteś już weselszy i w którą stronę obracają się trybiki? Myślę dużo o Tobie, ale coraz częściej mam poczucie, że już się nigdy nie zobaczymy. Na szczęście, moje przeczucia na ogół mnie mylą, ponieważ jak wiesz, jestem kompletnie pozbawiona intuicji¹.

Przeprowadzamy się i zmieniamy adres. Teraz brzmi on: Noskowskiego 2, u państwa Kowalików. Jeśli zechcesz napisać, to już pod nowy adres.

Chciałabym też coś Ci wyznać: bardzo żałuję, że ta Twoja prośba (wiesz, która) została wyrażona o chwilę za późno. Teraz wiem, że bym ją spełniła.

Bella

Małgorzata Musierowicz, *Córka Robrojka*, fragment

¹Intuicja – przeczucie, zdolność przewidywania.

Moja notatka

- 1 Napisz, po co sporządza się notatki.

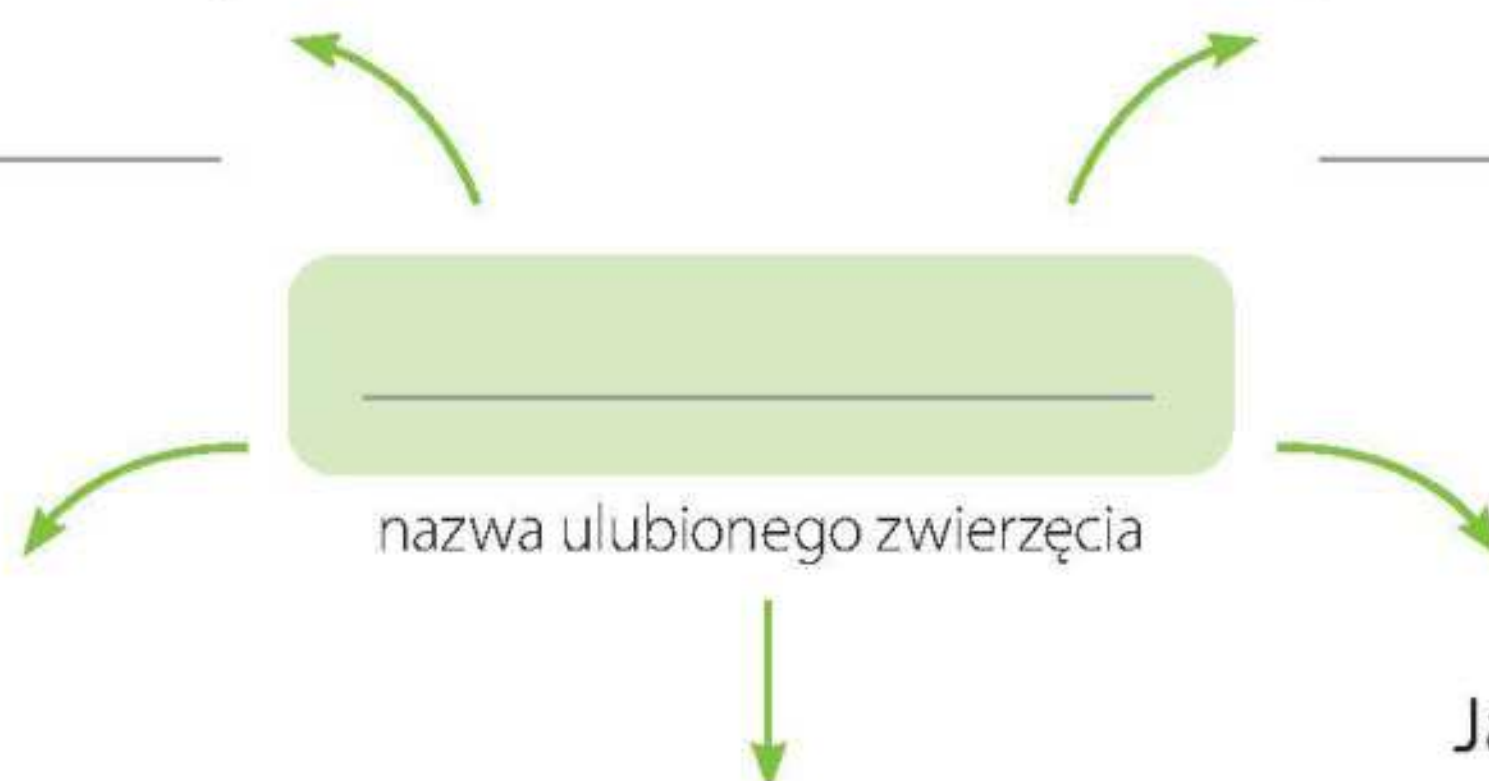
Dobra rada

Dobre notatki mogą Ci się przydać wiele razy. Przechowuj je w jednym miejscu i często do nich zaglądaj. W notatkach zapisuj tylko to, co najważniejsze. Pisz bardzo prostym, zwięzłym językiem. Stosuj różne kolory i podkreślenia.

- 2 Zamieść na schemacie ciekawostki o Twoim ulubionym zwierzęciu.

Co je?

Jakie ma zwyczaje?

nazwa ulubionego zwierzęcia

Kiedy śpi?

Gdzie mieszka?

Jakiej jest wielkości?

- 3 Przeczytaj tekst, a następnie uzupełnij notatkę zredagowaną na jego podstawie.

Pismo Egipcjan to hieroglify. Ale Egipcjanie wcale go tak nie nazywali. Słowo to pochodzi z greckiego *hieros* – *święty* i *glyphe* – *rzeźba*. [...]

Czasem hieroglif mógł oznaczać literę (tak jak w naszym alfabecie), czasem zaś całe słowo.

„Atrament” przypominał nasze akwarele. Najczęściej używano czerwieni i czerni. [...]

Hieroglify rysowano pędzlem. Końcówki patyków lub trzcin miażdżone były tak, by ich włókna przypominały włosie pędzla. [...]

Pismo hieroglificzne było niezwykle skomplikowane, więc potrzeba było wiele czasu, aby nauczyć się czytać i pisać. Ludzi, którzy posiadli tę sztukę, bardzo ceniono.

Egipscy chłopcy uczyli się w szkołach przede wszystkim po to, żeby zostać pisarzami (inaczej: skrybami). Żeby zostać urzędnikami, lekarzami czy kapłanami, również musieli posiadać umiejętność czytania i pisania.

Terry Deary [czytaj: tery diri], Peter Hepplewhite [czytaj: piter hepellaajt],
Ci niesamowici Egipcjanie, fragmenty

Hieroglify to pismo używane przez _____. Hieroglif mógł oznaczać _____ lub _____.

Hieroglify malowano _____, wykonanym z _____ lub _____.

Ten, kto umiał pisać, mógł zostać _____, _____, _____ lub _____.

- 4 Uzupełnij tabelę najważniejszymi informacjami na temat ostatnio obejrzanego filmu.

Tytuł	Reżyser	Aktorzy	Bohaterowie

- 5 Przygotowujesz się wraz z rodzicami lub opiekunami do wyjazdu w góry. Zapisz na kartkach, o czym powinniście pamiętać.

Dla dociekliwych

- 6 Poszukaj w encyklopedii lub internecie informacji o aktorze, którego podziwiasz. Przygotuj notatkę w dowolnej formie.

A large, rectangular notepad with a light beige background and horizontal lines. The top right corner is folded over, creating a shadow effect. The notepad is intended for the student to write their notes on the actor.

Opis postaci

Podręcznik, s. 92–93

Moja notatka

- 1 Wyobraź sobie, że przeglądasz się w lustrze. Zapisz pięć wyrazów lub wyrażeń, które najlepiej opisują Twój wygląd.

- 2 Przeczytaj opis, a następnie określ, czego dotyczą wyróżnione fragmenty tekstu. Skorzystaj z odpowiedzi w ramce.

opis wyglądu, opis ubioru, opis zachowania, przedstawienie postaci

- 1 { Moja najlepsza przyjaciółka ma na imię Joasia. Mieszka razem z rodzicami i młodszą siostrą Kasią w tym samym bloku co ja. Niedawno skończyła dziesięć lat. Jest wysportowana, ponieważ trenuje bieganie.
- 2 { Joasia ma czarne, kręcone włosy i duże, niebieskie oczy. Jej twarz jest okrągła, cera ma jasny kolor. Często marszczy brwi, zwłaszcza gdy się nad czymś zastanawia. Ma zadarty nos i mały pieprzyk na lewym policzku.
- 3 { Moja przyjaciółka ceni sobie wygodę. Do szkoły często ubiera się w zwykłe dżinsy i koszulki. Na lewej ręce nosi sportowy zegarek, a na prawej – bransoletkę ze sznureczka w czerwonym kolorze.
- 4 { Joasia ma piękny głos i lubi śpiewać. Kiedy opowiada o swoim hobby, mówi z przejęciem i ożywieniem. Czasem razem śpiewamy piosenki i je nagrywamy. Choć jest bardzo zajęta, nigdy nie odmawia spotkania. Bardzo lubię spędzać z nią czas.

1. _____

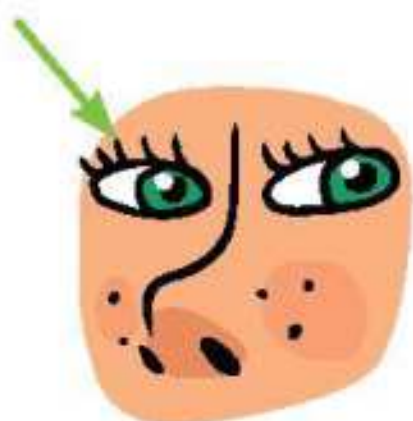
3. _____

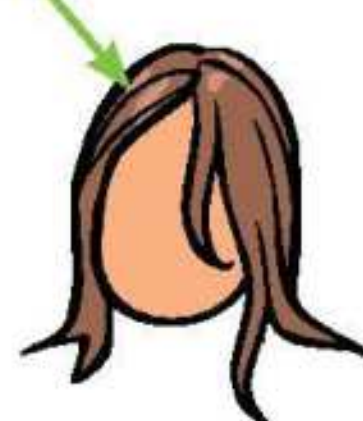
2. _____

4. _____

- 3 Napisz, co zostało ukazane na rysunkach, a następnie przyporządkuj podane określenia do właściwych ilustracji. Nadaj wyrazom z ramki odpowiednią formę.

umięśniony, kasztanowy, wysportowany, długi, wyraziste, bujny, elegancki, dobrze skrojony, smukły, modny, zielony, duży

- 4 Zapisz sformułowania, za pomocą których można opisać chłopca przedstawionego na fotografii.

Zobacz
zdjęcie
docwiczenia.pl
Kod: S4K2CX

twarz: _____

włosy: _____

sylwetka: _____

ubiór: _____

zainteresowania: _____

- 5 Zastąp podane słowa wyrazami lub wyrażeniami o podobnym znaczeniu, które nie urażają uczuć innych osób.

gruby – _____

brzydki – _____

chudy – _____

stary – _____

- ★ 6 Przekształć podane zdania tak, aby uniknąć powtarzania wyrazów *ma* lub *jest*.

*Przykład: Moja koleżanka ma na imię Kamila. Ma szczupłą figurę i jest dość wysoka.
Moja koleżanka Kamila jest szczupłą i dość wysoką dziewczynką.*

- Robert jest jednym z moich szkolnych kolegów. Jest bardzo dobrym uczniem. Jest średniego wzrostu, jest blondynem i ma niebieskie oczy.

- Naszą wychowawczynią jest Jolanta Misiak. Jest niewysoka. Ma krótkie, ciemne włosy. W uszach ma kolczyki.

- Tata Jarka jest informatykiem. Jest wysoki. Ma okulary i ma brodę.

- 7 Wyobraź sobie, że jesteś reżyserem filmu, w którym ma wystąpić koleżanka lub kolega z Twojej ławki. Przyjrzyj się tej osobie i uzupełnij formularz odpowiednimi informacjami i określeniami.

Imię i nazwisko: _____

Wzrost: _____ Sylwetka: _____

Włosy: _____ Oczy: _____

Nos: _____ Usta: _____

Dobra rada

Zanim przystąpisz do opisywania postaci, sporządź plan swojego tekstu i zanotuj jak najwięcej informacji o wyglądzie prezentowanej osoby.

- 8 Opisz wygląd jednej z osób przedstawionych na fotografiach. Skorzystaj z pytań pomocniczych. Pamiętaj o stosowaniu akapitów.

Kogo opisujesz?

Jaką sylwetkę ma ta osoba?

W jakim może być wieku?

Co wyróżnia jej twarz, włosy, ubranie?

Jakie sprawia wrażenie?

Piotr

Alicja

Dla dociekliwych

- 9 W 2005 roku przygotowano komputerowy portret Mikołaja Kopernika. Poszukaj tego obrazu w internecie. Zapisz informacje przydatne do sporządzenia opisu postaci.

Opis przedmiotu

Podręcznik, s. 142–145

Moja notatka

- 1 Napisz, na co trzeba zwrócić uwagę, opisując dany przedmiot.

- 2 Wpisz wyrazy przydatne w opisywaniu przedmiotów we właściwe kolumny tabeli.

płaski, szklany, podłużny, wyblakły, owalny, jasny, ogromny, tekturowy, długi, plastikowy, wielki, gliniany, trójkątny, skórzany, zielony, jaskrawy, monsturalny, pastelowy, pękaty, nieduży, mikroskopijny, pożółkły, okrągły

Wyrazy opisujące			
wielkość	kształt	barwę	materiał, tworzywo

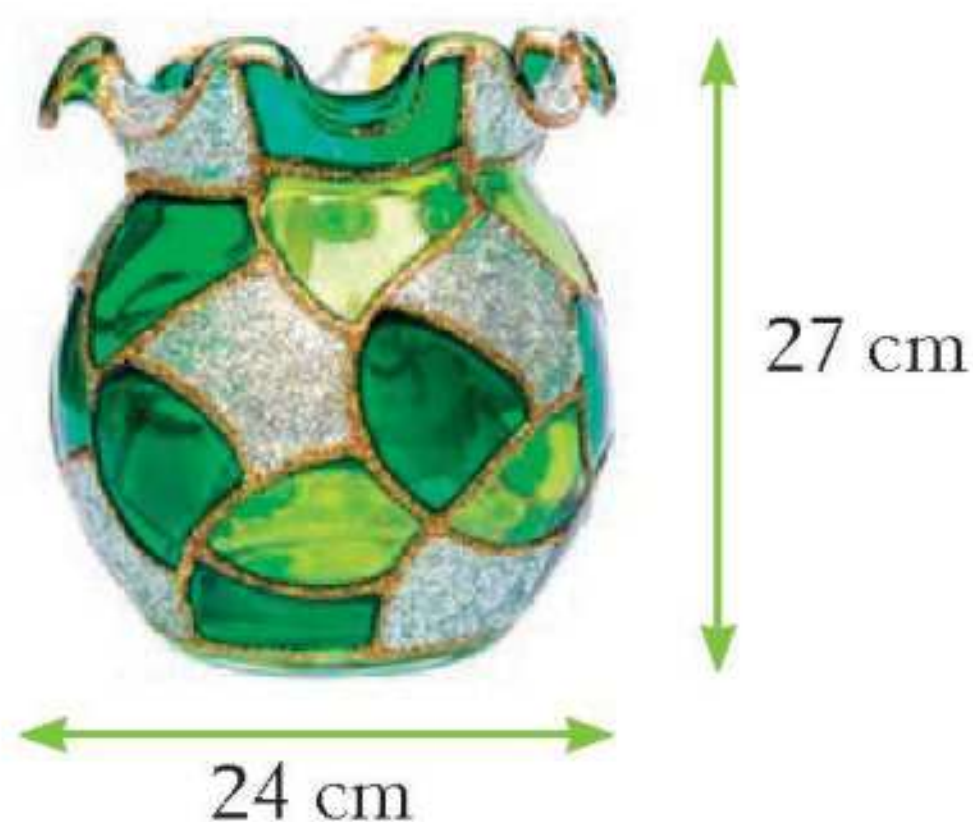
Dobra rada

Zanim zaczniesz opisywać dany przedmiot, zgromadź jak najwięcej wyrazów bliskoznacznych, na przykład nazywających kolory. Dzięki temu unikniesz powtarzania tych samych słów.

3 Każdemu z podanych słów przyporządkuj odpowiednie wyrazy bliskoznaczne.

	czerwony •	• cytrynowy
	beżowy •	• marchewkowy
	żółty •	• oliwkowy
	pomarańczowy •	• rdzawy
	zielony •	• malinowy
		• groszkowy
		• orzechowy
		• rubinowy
		• piaskowy

4 W wyznaczonych miejscach zapisz przymiotniki, które przydadzą się do opisu przedstawionego wazonu.

- kształt – _____
- rozmiar – _____
- kolor – _____
- materiał – _____
- powierzchnia – _____

5 Wypełnij ankietę na temat ulubionych owoców. Zapisz swoje odpowiedzi zdaniami.

- Jaki jest Twój ulubiony owoc?

- Gdzie rośnie?

- Jaki ma kształt? Do czego możesz go porównać?

- Czy ten owoc jest mały, czy – duży?

- Jakiego jest koloru?

- Jak pachnie – łagodnie czy wyraźnie? Czy jest to przyjemny zapach?

- Co możesz powiedzieć o smaku tego owocu? Jaki jest?

- Jaki ma miąższ – twardy czy miękki, soczysty czy nie?

- Jakie potrawy można przygotować z użyciem tego owocu?

6 Przyjrzyj się nakryciom głowy ukazanym na fotografiach. Opisz jedno z nich.

- Jaki ma kształt?

- W jakim jest kolorze?

- Czym jest ozdobione?

- Kto i kiedy mógłby je nosić?

Sztuka mówienia

7 Opisz ustnie kanapkę ukazaną na zdjęciu. Pamiętaj, że wypowiedź ustna powinna być uporządkowana podobnie jak wypowiedź pisemna.

Plan wydarzeń

Podręcznik, s. 174–175

Moja notatka

- 1 Zapisz, o czym należy pamiętać, formułując punkty planu wydarzeń.

- 2 Ułóż w odpowiedniej kolejności punkty przykładowego planu. W tym celu wpisz w kratki numery od 1 do 6.

- ☐ Tworzenie drużyn.
- ☐ Gra w piłkę nożną z nowymi kolegami.
- ☐ Ustawienie Marcina na bramce.
- ☐ Rozpoczęcie roku w nowej szkole.
- ☐ Powrót do domu.
- ☐ Poznanie nowych kolegów.

- 3 Uzupełnij punkty planu.

1. Przyjazd autokaru.

2. _____

3. Dojazd na miejsce.

4. Zwiedzanie muzeum.

5. _____

6. Podróż powrotna.

Dobra rada

Pamiętaj, że w planie powinno się używać tylko jednego typu wypowiedzeń – jeżeli na przykład zdecydujesz się na czasowniki, nie wprowadzaj sformułowań z rzeczownikami nazywającymi czynności lub stany.

4 Popraw punkty planu, tak aby wszystkie były tak samo sformułowane.

1. Rodzice kupili aparat fotograficzny przez internet.
2. Dostarczenie paczki przez kuriera paczkę.
3. Poszliśmy na wycieczkę do parku.
4. Robiliśmy sobie zdjęcie do rodzinnego albumu.
5. Wspólne oglądanie fotografii na komputerze.
6. Wybraliśmy najładniejsze ujęcia do wydruku.
7. Kupno ramek.
8. Zawiesiłam z tatą zdjęcia w salonie.

Dla dociekliwych

- #### 5
- Wybierz i przeczytaj legendę – inną niż omawiane na lekcjach języka polskiego. Następnie na jej podstawie przygotuj ramowy plan wydarzeń, dzięki któremu Twoi koledzy i Twoje koleżanki dowiedzą się, o czym opowiada ten utwór. Możesz skorzystać ze zbiorów legend dostępnych w bibliotece.

- 6** Paulina zamieściła na portalu społecznościowym zdjęcia z ostatniej soboty. Wymyśl i zapisz w formie podpunktów, co działo się pomiędzy poszczególnymi zdarzeniami.

 Przyjaciele

Szukaj znajomych

Aktualności

Wiadomości

Wydarzenia

Zdjęcia

Znajomi

Strona główna

Ustawienia

1. Wycieczka rowerowa.

2. Układanie puzzli.

3. Wizyta w stadninie.

4. Ognisko z kiełbaskami.

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Moja notatka

- 1 Co powinno znaleźć się w opowiadaniu? Wymień w punktach najważniejsze elementy tej formy wypowiedzi.

- 2 Na podstawie podanych opisów zaproponuj interesujące tytuły dla poszczególnych opowiadań. Pamiętaj o zasadach pisowni wielkimi i małymi literami.

- _____ – opowiadanie o dwojgu rodzeństwa, które odbyło emocjonującą podróż po Chinach.
- _____ – historia naukowca, który wynalazł lekarstwo na wszystkie choroby ludzkości.

- 3 Opowiadanie stanie się ciekawsze, gdy zastosujesz w nim różne czasowniki. Zapisz, co robisz, myślisz lub czujesz w podanych sytuacjach.

Kiedy się boję, to:

– trzęsę się,

– _____,

– _____,

– _____.

Gdy ogarnia mnie złość, to:

– tupię,

– _____,

– _____,

– _____.

Kiedy się cieszę, to:

– skaczę,

– _____,

– _____,

– _____.

- 4 Przeczytaj początek opowiadania. Jak myślisz, co się później wydarzyło? Zapisz w punktach plan wymyślonej przez Ciebie historii.

Słońce z trudem przeciskało się przez szczelnie zaciągnięte zasłony. Docho-
dziła ósma. Kasia leżała w łóżku, śpiąc smacznie – nie wyglądała na kogoś, kto
gdzieś się śpieszy. Jedynie jej naga stopa wysunęła się spod kołdry, najwyraźniej
chcąc zaznaczyć, że jest już gotowa do drogi. Ale i ona znieruchomiała, tuląc się
do białego prześcieradła. Było cicho.

Grzegorz Kasdepke, *Poranek*, fragment

- 5 Przeczytaj zakończenie opowiadania, a następnie zapisz w punktach, co mogło się wydarzyć wcześniej.

Szkoda, że to był tylko sen!

- 6 Przyjrzyj się fotografiom i napisz opowiadanie na ich podstawie. Zatytułuj swój tekst. Pamiętaj o stosowaniu akapitów.

tytuł

wstęp

rozwinięcie

zakończenie

- 7 Wymyśl opowiadanie, którego bohaterami byłyby osoby przedstawione na fotografiach. Swoje pomysły zapisz w tabeli.

Jaki jest tytuł opowiadania?	
Jak nazywają się bohaterowie?	
Kiedy się poznali?	
Gdzie się poznali?	
Jaka przygoda ich spotkała?	
Jaki przedmiot odegrał ważną rolę w tej historii?	
Jak skończyła się ta przygoda?	

Dla dociekliwych

- 8 Przeczytaj dowolne opowiadanie dla dzieci autorstwa polskiego pisarza. Napisz krótko, o czym był ten tekst.

Dialog (rozmowa)

Podręcznik, s. 271–273

Moja notatka

- 1 Zapisz pięć wyrazów, którymi w dialogach można zastąpić czasownik *powiedział*.

I w końcu Tomek powiedział, że nie przyjdzie!

Naprawdę tak powiedział?

odparł, _____

- 2 Przeczytaj fragment dialogu. Podkreśl sformułowania oznaczające mówienie.

– Wiecie, że ja mam niedługo urodziny? No i... chciałam zorganizować imprezę! – szybko wyrzuciła z siebie ostatnie zdanie.

– Świetnie – powiedział tata. – Ilu gości chcesz zaprosić?

– Świetnie – jęknęła mama. – To ilu tych gości chcesz zaprosić?

– No, jeszcze nie wiem. Myślałam o całej klasie... i o Kasi.

– Świetnie – jeszcze raz jęknęła mama.

– Chłopaków też wzięłaś pod uwagę? – entuzjazmował się tata. – To będzie cudowna impreza.

– Owszem, będzie, ale nie w domu – kategorycznie stwierdziła mama. Kroiła właśnie pomidory i nóż morderczo stukał o blat deski. – Mamy za małe mieszkanie. Tu nie da się grać w piłkę nożną [...].

– No właśnie – wtrąciła Julka, która uznała, że to najlepszy moment, aby przedstawić własne pomysły, dotyczące przecież jej imprezy. – Myślałam o Aqua Parku. Tam się nie da grać w piłkę nożną i zmieści się dużo osób.

Ewa Bylica, *Cztery osoby i trzy psy*, fragmenty

- 3 Wstaw w wyznaczone miejsca odpowiednie czasowniki, tak aby powstał zapis rozmowy. Nie powtarzaj tych samych słów.

– Hej! Słuchajcie! Urządźmy sobie wyścigi! – _____ Kamil

i stanął na białej linii zaznaczonej na bieżni.

– Ścigajmy się! – _____ Jurek.

– Raz, dwa, trzy! Biegniemy! – _____ Magda.

– Jejku! Czy wyście powariowali?! – _____ Aneta.

– Nie marudź! Udowodnimy chłopakom, że potrafimy być szybsze od nich –

_____ Magda i ustawiła się obok.

- 4 Zapisz rozmowy, jakie mogły przeprowadzić osoby widoczne na jednym ze zdjęć. Pamiętaj o używaniu odpowiednich zwrotów grzecznościowych oraz o poprawnym zapisie dialogów.

Dla dociekliwych

- 5 Przeczytaj zamieszczony dialog. Następnie odpowiedz na podane pytania. Odpowiedzi na pierwsze z nich poszukaj w internecie lub encyklopedii.

Czy istnieje zła pomoc?

Oczywiście. Na przykład nasze polskie wojsko zniszczyło w afgańskiej prowincji Ghazni [czytaj: gazni] lokalny rynek produkcji łopat. Stwierdzili, że jest na nie zapotrzebowanie, przywieźli je w ogromnej liczbie z Polski i zaczęli rozdawać. W dodatku te polskie łopaty miały nieodpowiedni kształt, ale wie pan, jak za darmo dają, no to bierzemy. Takie przykłady można mnożyć.

Jak odróżnić dobrą pomoc od złej?

Dobra pomoc to jest taka, która rzeczywiście jest ludziom potrzebna i która nie uzależnia ich od tej pomocy oraz nie niszczy tego, co już mają.

Ale są chyba takie sytuacje, że trzeba rozdawać, nie patrząc na nic innego?

Kiedy trzeba ratować życie ludzkie, tak jak teraz w Syrii czy na Ukrainie, to należy dostarczać produkty, które pozwalają ludziom w miarę godnie przeżyć: jedzenie, wodę, schronienie, ciepłe ubrania, podstawowe leki, środki higieny, zabezpieczenie niemowląt. I to dajemy. Tak długo, dopóki trwa wojna i dopóki życie ludzkie jest od tego uzależnione. Natomiast w każdym innym przypadku pomoc powinna ludzi wydobyć z trudnej sytuacji, a następnie dać im szansę rozwoju i wzięcia sprawy we własne ręce.

*Jak pomagać? Z założycielką Polskiej Akcji Humanitarnej rozmawia Paweł Cywiński,
<https://turystyka.wp.pl>, fragment*

Jak się nazywa założycielka Polskiej Akcji Humanitarnej?

W jakim celu rozmawia z nią Paweł Cywiński?

Jakie miejsca zostały wymienione w rozmowie?

Sztuka mówienia

- 6 Przeczytaj zamieszczony tekst. Następnie wykonaj polecenia.

Rosół miał jednak jakieś wątpliwości i zapytał, kto jest najlepszy w klasie.

– Ja, proszę pana! – powiedział Ananiasz z dumą.

To prawda, Ananiasz jest pierwszym uczniem, a także pieszczołkiem naszej pani; my go za bardzo nie lubimy, ale nie możemy go przetrzepać, ile razy chcemy, przez to, że nosi okulary.

– Dobrze – powiedział Rosół. – Usiądziesz na krześle pani i będziesz pilnował kolegów. Ja od czasu do czasu wpadnę zobaczyć, jak się zachowujecie. Powtórzcie zadane lekcje.

Rosół wyszedł, a Ananiasz, bardzo zadowolony, usiadł za stołem pani.

– A więc – powiedział Ananiasz – miała być teraz arytmetyka; weźcie zeszyty, rozwiążemy zadanie.

– Nie zwariowałaś przypadkiem? – zapytał Kleofas.

– Kleofasie, proszę być cicho! – krzyknął Ananiasz, który widocznie uważał, że jest naprawdę naszą panią.

– Chodź tu do mnie i powtórz, co powiedziałeś, jeśli jesteś mężczyzną! – powiedział Kleofas, ale drzwi do klasy otworzyły się i wszedł Rosół z bardzo zadowoloną miną.

– A! – powiedział. – Stałem przy drzwiach i słuchałem. Hej, ty tam, spójrz mi w oczy! – Kleofas spojrzał, ale to, co zobaczył w oczach Rosoła, nie sprawiło mu specjalnej przyjemności.

René Goscinny, Jean-Jaques Sempé [czytaj: rene gos-ini, żą żak sempe],
Mikołajek, fragment

- Ile osób bierze udział w rozmowie?

- Określ, w czyją rolę wcielił się Ananiasz. Zaznacz fragment tekstu, który potwierdzi Twoją wypowiedź.

- Przeczytajcie w klasie tekst z podziałem na role.

Sprawdź, czy potrafisz

- 1 Ustal, z jakich tekstów pochodzą podane fragmenty. Zapisz pod każdym z nich odpowiedni wyraz: *list, notatka, opowiadanie*.

Wtedy Andrzej wyciągnął z plecaka grubą księgę w niebieskiej okładce. Poślinił palec i przekartkował tomiszcze, aż wreszcie się zatrzymał... Na stronie numer dwadzieścia trzy była ilustracja przedstawiająca takiego samego smoka!

Mam nadzieję, że dobrze bawiłaś się w Toruniu. Lubię to miasto – kiedyś pojechałem tam na zawody łucznicze organizowane przez grupę rekonstrukcyjną na Zamku Dybowskim. To był dobrze spędzony czas. A Ty co tam porabiałaś?

Do gazetki o Pompejach: wydruki foto (Marta), ciekawostki z internetu (Oliwia + Szymon), wiersze – „Pompea” i może jeszcze coś (ja + Krzykoski); zapytać panią od historii.

- 2 Napisz zaproszenie dla nauczycieli na organizowane przez Twoją klasę przedstawienie z okazji pierwszego dnia wiosny.

Zestaw 1 – zadania do tekstów

Podręcznik, s. 338–339

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia 1.–5.

Olga Tokarczuk

Loteria

Fragmenty

Kwiat paproci zakwitał tylko jednej nocy pod koniec czerwca, kiedy natężenie wilgoci w powietrzu stawało się nie do wytrzymania. Już kilka dni wcześniej przyjeżdżały pod las setki poszukiwaczy. Wieczorem rozpalali ogniska. Byli między przybyszami także zwykli handlarze, którzy oferowali specjalne latarki czułe na podczerwień, wykrywacze zapachu, nieprzemakalne buty, zegarki świecące w ciemności, a także wszystko, co mogło się przydać w wielkim, ciemnym lesie w polowaniu na cudowny kwiat. [...]

W tej barwnej i głośniejszej ciżbie był także Julek, młody sprzedawca losów, bowiem z okazji Nocy Kwiatu Paproci co roku była organizowana specjalna loteria fantowa. Szybko udało mu się sprzedać wszystkie losy i postanowił wrócić przed zmierzchem do domu, gdzie z pewnością czekali na niego jego rodzice. [...]

Julek szedł skrajem drogi do domu, a gwar za jego plecami już zupełnie umilkł. Gdy zbliżał się do smutnego ubogiego miasteczka, w którym mieszkał przez całe życie, ujrzał przed małym domkiem starszą kobietę, która siedziała na ławce i rozwiązywała krzyżówkę. Ukłonił się jej grzecznie.

– A czemu to, chłopcze, nie szukasz z innymi kwiatu paproci? – zapytała kobieta.
– Jestem zmęczony, proszę pani. Cały dzień sprzedawałem losy. [...]
– Zaraz, zaraz – krzyknęła nagle, pokazując coś ręką w szybko zapadającym mroku. – Czy nie wydaje ci się, że tam, pod płotem mojego sąsiada, pod świerkiem, coś świeci?

Chłopiec spojrzał w tamtym kierunku i, rzeczywiście, zobaczył chłodny blask – zupełnie jakby księżyc w pełni odbijał się w metalowej puszcze po konserwach. [...] Zbliżył się tam jak zahipnotyzowany i za chwilę stał w sięgających mu do ramion paprociach, które wyrosły obficie przy płocie. Za sobą miał łunę bijącą od ognisk poszukiwaczy. Drżącymi rękoma rozgarnął potężne liście i ujrzał jaśniejący delikatny pąk. [...] Wtedy kwiat paproci przemówił: [...]

- Spełnię każde twoje życzenie [...], ale tylko twoje i tylko dla ciebie. Niczym, co ode mnie dostaniesz, nie będziesz się mógł podzielić z innymi. Tylko tyle wymagam. Julek nie zastanawiał się długo.
- Zgadza się – powiedział i zerwał kwiat, a ten wrósł mu głęboko w ciało.
- Odtąd będę mieszkał w twoim sercu – szepnął w głowie chłopca.

- 1 Uzupełnij tabelę. Wypisz przykłady wydarzeń oraz postaci fantastycznych i realistycznych.

Wydarzenia i postacie fantastyczne	Wydarzenia i postacie realistyczne

epitet

- 2 Jakimi epitetami został określony w utworze pąk kwiatu paproci? Podaj dwa wyrazy bliskoznaczne do tego słowa.

porównanie

- 3 Do czego zostało przyrównane światło bijące od kwiatu paproci? Odszukaj w tekście odpowiednie porównanie.

- 4 Ustal, czy wyrazy podane w parach są względem siebie bliskoznaczne, czy – przeciwstawne.

realistyczny – fantastyczny _____

rozpalać – gasić _____

gwar – zgiełk _____

hałas – cisza _____

- 5 Ułóż i zapisz zakończenie opowieści według własnego pomysłu. Zastosuj w tekście jeden epitet i jedno porównanie.

Przeczytaj wiersz i wykonaj polecenia 6.–11.

Maria Konopnicka

Jesienią

Jesienią, jesienią
Sady się rumienia;
Czerwone jabłuszka
Pomiędzy zielenią.

Czerwone jabłuszka,
Złociste gruszczyki
Świecą się jak gwiazdy
Pomiędzy listeczki.

– Pójdę ja się, pójdę,
Pokłonię jabłoni,
Może mi jabłuszko
W czapeczkę uрони!

– Pójdę ja do gruszy,
Nastawię fartuszka,
Może w niego spadnie
Jaka śliczna gruszka!

Jesienią, jesienią
Sady się rumienia;
Czerwone jabłuszka
Pomiędzy zielenią.

nastrój utworu

6 Podkreśl wyrazy, które najlepiej oddają nastrój utworu.

wesoły, ponury, radosny, poważny, podniosły, posępny

7 Co oznaczają słowa: *sady się rumienia*?

epitet

8 Zapisz epitety pojawiające się w wierszu. Jakie cechy owoców zostały określone za ich pomocą?

9 Jaki środek językowy został użyty w podkreślonym fragmencie? Na czym polega podobieństwo gruszcerek do gwiazd?

rym

10 Wypisz z wiersza dwie pary wyrazów, które się rymują.

• Co wiersz zyskał dzięki rymom? Podkreśl właściwe sformułowania.

Rymy sprawiają, że tekst staje się *melodyjny/niemelodyjny* oraz *łatwiejszy/trudniejszy* do zapamiętania.

rym

★ 11 W którym z podanych wierszy jest taki sam układ rymów jak w utworze *Jesień*?

A.	B.	C.
W sadzie tak cudownie, Tak jestem szczęśliwy. Pójdę ja do śliwy, Pięknej niewymownie.	Pójdę do jabłoni! Nikt mi nie zabroni Zebrać reklamówki słodkiej antonówki.	Pójdę do jabłoni, Owoce ma słodkie. Może by tak zrobić Z nich pyszną szarlotkę?

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia 12.–13.

Tomek Michniewicz

Co skrywają zwykłe warzywa?

Fragmenty

Myślicie, że pomidory to tradycyjne polskie warzywa? Albo że ziemniaki od zawsze były obecne w polskiej diecie? Otóż nie.

Wyobraźcie sobie, że jest XIII wiek i mieszkacie we wsi pod Krakowem. Kończy się przednówek¹. Zagładcie do swojego drewnianego talerza, a tam znowu kasza. [...]

W tym roku zima ścisnęła dłużej, więc od kilku miesięcy obok kaszy na talerzu ląduje cebula, nadpsuta już kiszona kapusta, marchew czy rzepa. Zjedliście już wszystko, co zostało w spiżarni, i wypatrujecie lata, bo będą nowe plony. Gdy zrobi się cieplej, można będzie też poszukać przysmaków w lasach: grzybów, jagód, malin i orzechów laskowych. W ogrodzie pojawią się jabłka, śliwki i wiśnie.

Na królewskich zaś stołach podczas biesiady ląduje nawet sto dań, głównie mięsnych. Warzyw bogaci jadali niewiele. [...]

Panuje powszechne przekonanie, że polski jadłospis po raz pierwszy odmieniła Bona Sforza, od 1518 roku żona Zygmunta Starego, która z pochodzenia była Włoszką.

Tymczasem polska elita z kuchnią włoską zaznajamiała się podczas podróży już ponad sto lat wcześniej. Moźnowładcy poznawali i przywozili egzotyczne w naszym kraju warzywa: sałatę, szpinak, a nawet takie dziwolągi, jak kalafior i szparagi. Pomarańcze na dworze królewskim pojawiły się w XV wieku.

¹ Przednówek – czas, w którym czeka się na nowe plony.

- 12** Zaznacz P przy zdaniu prawdziwym, a F – przy fałszywym.

Pomidory to tradycyjne polskie warzywo.	P	F
Na królewskim dworze w XIII wieku nie jadano wiele warzyw.	P	F

- 13** Informacja o tym, jakich przysmaków mógł człowiek szukać w lesie, jest w akapicie

A. pierwszym. **B.** drugim. **C.** trzecim. **D.** czwartym.

Zestaw 2 – zadania do tekstów

Podręcznik, s. 338–339

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia 1.–5.

Patryk Motyka

Skąd naprawdę bierze się smog? Garść faktów

Fragmenty

Najbardziej podstawowa definicja słowa „smog” mówi, że jest to zjawisko atmosferyczne¹ wynikające z zanieczyszczenia powietrza powstałego wskutek działalności człowieka, połączonego z niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi – wysokim ciśnieniem, brakiem wiatru, czasem także mgłą. O ile pogody jak dotąd nie udało się nam okiełznać², o tyle sami trujemy się znacznie bardziej, niżby się mogło wydawać. [...]

Patrząc na dane ogólnopolskie, trucicielem numer jeden pozostają piece węglowe w gospodarstwach domowych. [...] jeśli na osiedlu domków jednorodzinnych pozostanie jedna rodzina używająca starego pieca, niewykluczone, że będzie zanieczyszczać otoczenie bardziej niż cała reszta społeczności razem wzięta.

Mitem³ jest [...] powszechny pogląd, że zdrowszym opałem jest drewno – emituje⁴ ono mniej więcej tyle samo pyłów co węgiel. Jeszcze gorzej jest palić w kominku – zwłaszcza takim z otwartą komorą spalania. Wygląda bardzo efektownie⁵, kojarzy się ze świąteczną atmosferą, ale wysyła w powietrze dwa razy więcej pyłu niż stary piec. [...]

Absolutną zbrodnią przeciwko ludzkości jest palenie śmieci w domowym piecu. Przy braku odpowiednich filtrów do otoczenia dostają się olbrzymie ilości wybitnie groźnych substancji. Wiele z nich uznawanych jest za bardzo szkodliwe dla organizmu człowieka [...]. [...]

¹ *Zjawisko atmosferyczne* – zjawisko zachodzące w powietrzu otaczającym kulę ziemską.

² *Okiełznać* – opanować.

³ *Mit* – tu: nieprawdziwa opowieść.

⁴ *Emituje* – wypuszcza do atmosfery.

⁵ *Efektownie* – zwracający uwagę oryginalnością, pięknem.

Biorąc pod uwagę to, jak wielki wpływ na jakość powietrza mamy my sami, zmiana niektórych nawyków i wspólne działania rządowe, samorządowe i indywidualne mogą raz na zawsze skończyć problem z zanieczyszczeniem powietrza. W innym wypadku zdrowie i życie części z nas zwyczajnie ulotni się z dymem.

<http://wiadomosci.onet.pl/kraj/skad-naprawde-bierze-sie-smog-garsc-faktow/ys84t>

treść akapitów

1 Podaj numery akapitów, w których jest mowa o wskazanych zagadnieniach.

- ☐ Wpływ jednego gospodarstwa na powstawanie smogu.
- ☐ Co zrobić, aby rozwiązać problem ze smogiem.
- ☐ Kominki a zanieczyszczenie powietrza.
- ☐ Czym jest smog?
- ☐ Palenie śmieci w domu.

wyszukiwanie informacji

2 Wymień zjawiska atmosferyczne, które są wspomniane w pierwszym akapicie tekstu.

3 Wyjaśnij, jak rozumiesz sformułowanie: *pogody jak dotąd nie udało się nam okiełznać*.

4 Podaj wyrazy przeciwstawne do słów podkreślonych w tekście.

zadawanie pytań

5 Zadać pytanie, na które odpowiedzią będzie drugi akapit tekstu.

Przeczytaj wiersz i wykonaj polecenia 6.–13.

Ewa Zachara

Piosenka plastikowego woreczka

Gdy wyrzucisz mnie do lasu,
nie nadgryzie mnie ząb czasu!

Nie, nie, nie – nie rozłożę się!

Nie naruszy mej materii¹
żaden dziki szczep bakterii².

Nie, nie, nie – nie rozłożę się!

Oprę się zakusom grzyba,
choćby długo na mnie dybał³.

Nie, nie, nie – nie rozłożę się!

Nie dostarczy żukom żeru
żaden z moich polimerów⁴.

Nie, nie, nie – nie rozłożę się!

Nie dam się też zjeść dżdżownicy,
niech się pręży po próżnicy⁵.

Nie, nie, nie – nie rozłożę się!

Szpecę lasy, szpecę morze,
nic żywego mnie nie zmoże
więc:

Nie, nie, nie – nie rozłożę się!

¹ *Materia* – tu: to, z czego dana rzecz jest zbudowana.

² *Szczep bakterii* – bakterie jednego gatunku.

³ *Dybać* – mieć złe zamiary wobec kogoś.

⁴ *Polimery* – związki chemiczne, z których powstają tworzywa sztuczne.

⁵ *Po próżnicy* – na próżno, bezskutecznie.

podmiot liryczny

6 Kto wypowiada się w wierszu?

adresat

7 Do kogo zwraca się podmiot liryczny? Zacytuj odpowiedni fragment.

- 8 Co łączy bakterie, grzyba, żuki, dżdżownicę? A co odróżnia je od woreczka?

refren

- 9 Zacytuj refren *Piosenki plastikowego woreczka*.

rym

- 10 Wypisz z utworu trzy pary rymów. Jak wpływają one na odbiór tekstu?

- 11 Jakimi innymi wyrazami można zastąpić w wierszu słowo *worek*? Podaj dwa synonimy.

porównanie

- 12 Wymyśl porównanie. Dopisz uzasadnienie.

Plastikowy woreczek jest jak _____, ponieważ

- 13 Do czego służą plastikowe woreczki w życiu codziennym i czym można je zastąpić, aby nie niszczyć przyrody?

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia 14.–15.

Marcin Wicha

Klara. Proszę tego nie czytać!

Fragmenty

I naprawdę, teraz robię, co mogę, dla tej planety. Na przykład gaszę tacie światło w łazience. Wcale mi nie dziękuje (ani tata, ani planeta oczywiście).

Z bratem idzie trochę lepiej. Dużo mu opowiadam o tym efekcie cieplarnianym¹, przez który wszystkie misie polarne się potopiają, o promieniowaniu i innych takich. On się przynajmniej przejmuje. Nawet wymyślił w przedszkolu zabawę w katastrofę ekologiczną. [...]

Ja się strasznie martwię o ekologię i o to, co się stanie z planetą, a moich rodziców to wcale nie obchodzi. [...] Na szczęście mama wpada na pomysł.

– W sobotę – mówi – pozbędziemy się elektrośmieci. I wyjaśnia, że znalazła w internecie adres miejsca, do którego można zawozić stare radia, komputery i baterijki, żeby je przerobili na różne inne rzeczy. [...]

– Jakie elektrośmieci? – Tata jest podejrzliwy.

– Na przykład zepsuty czajnik.

– Przecież działa.

– Tylko wysadza korki w całym domu. I wiesz, kochanie, nie denerwuj się, ale sądzę, że przyszedł już czas, żeby się pożegnać z tym starym telewizorem.

¹ *Efekt cieplarniany* – zjawisko polegające na wzroście temperatury panującej na Ziemi, częściowo spowodowane zanieczyszczeniem powietrza przez ludzi.

narrator

14 Kto jest narratorem tekstu? Co wiemy o tej postaci?

15 Przeczytaj podane zdania i porównaj je z pierwszym akapitem tekstu.

I naprawdę, robiłam, co mogłam dla tej planety. Na przykład tacie gasiłam światło w łazience. Wcale mi nie dziękował.

- Czym różnią się oba fragmenty?

Zestaw 3 – zadania do tekstów

Podręcznik, s. 338–341

Przeczytaj wiersz i wykonaj polecenia 1.–5.

Tomasz Plebański

Astronauta

Co tu robić? Nudzi mi się...
Nudzą klocki, nudzi misiek,
nudzą kredki, nudzi auto...
Wiem! Zostanę astronautą!

W szopie, z drugiej strony domu,
zrobię stację kosmodromu¹.
Jabłka w sadzie to planety,
a jaskółki to komety.

Sień² to Mars! A tamta ściana
to Mgławica Magellana³!
Studnia będzie czarną dziurą⁴.
Lampa? Gwiazdą. Tylko którą?

Trzy, dwa, jeden, zero, zero...
Startujemy! Och! Meteor⁵!
Aj, nabiłem sobie guza!...
Start! Kierunek Betelguza⁶!

¹ *Kosmodrom* – teren, na którym znajdują się urządzenia do montażu i startu statków kosmicznych oraz do nadzorowania ich lotu.

² *Sień* – pomieszczenie prowadzące do wnętrza domu.

³ *Mgławica Magellana* – jeden z obiektów w kosmosie odkryty w trakcie wyprawy Ferdynanda Magellana w 1519 r.

⁴ *Czarna dziura* – obiekt w kosmosie, z którego nic nie może się wydostać, nawet światło.

⁵ *Meteor* – jasny, widoczny na niebie ślad spadającego kawałka skały, który wcześniej krążył w kosmosie.

⁶ *Betelguza* – właściwie Betelgeza – najjaśniejsza gwiazda w gwiazdozbiorze Oriona.

podmiot liryczny

1

Kim jest podmiot liryczny wiersza? Jaki znalazł sposób na nudę?

porównanie

- 2 Co podmiot liryczny wyobraża sobie w miejsce szopy, jabłek, jaskółek, sieni, studni i lampy? Sformułuj porównania według wzoru, używając wyrazów *jak*, *niczym*, *jakby*.

Przykład: *chłopiec niczym astronauta*

rytm

- 3 Wybierz odpowiednie dokończenie zdania.

Wiersz *Astronauta*

A.	jest rytmiczny,	ponieważ	1.	składa się ze zwrotek o takiej samej liczbie wersów, a każdy wers ma tyle samo sylab.
B.	nie jest rytmiczny,		2.	w każdej zwrotce występują znaki interpunkcyjne.

- ★ 4 Podaj dwa synonimy powtarzającego się w pierwszej zwrotce czasownika *nudzić się*.

- 5 Wyjaśnij, w jaki sposób został zbudowany wiersz *Astronauta*.

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia 6.–9.

René Goscinny, Jean-Jacques Sempé [czytaj: rene gos-ini, żą żak sempe]

Mikołajek

Fragment

Tłumaczenie: Tola Markuszewicz, Elżbieta Staniszkis

Alcest umówił się na dzisiejsze popołudnie z koleżkami z klasy na placu, niedaleko mego domu. Alcest to mój przyjaciel. Jest gruby i bardzo lubi jeść. Umówił się z nami dlatego, że jego tata podarował mu nowiutką futbolówkę; będzie pyszny mecz. Alcest jest fajny.

Spotkaliśmy się na placu o trzeciej – było nas osiemnastu. Trzeba było sformować ekipy tak, żeby każda strona miała tę samą liczbę graczy.

Z sędzią nie było kłopotu. Wybraliśmy Ananiasza. Ananiasz jest pierwszym uczniem, nie lubimy go zanadto, ale ponieważ nosi okulary i nie można go bić, więc nadaje się w sam raz na sędziego. A poza tym żadna ekipa nie chciała Ananiasza, bo jest za słaby do sportu i płacze z byle powodu. Pokłóciliśmy się, kiedy Ananiasz zażądał gwizdka. Gwizdek ma tylko Rufus, którego ojciec jest policjantem.

– Nie mogę pożyczać gwizdka – powiedział Rufus – bo to jest pamiątka rodzinna.

Nie było na niego rady. Wreszcie zdecydowaliśmy, że Ananiasz będzie mówił Rufusowi, kiedy ma gwizdać, i Rufus zagwizdże zamiast Ananiasza.

– No więc gramy czy nie gramy? Bo już zaczynam być głodny! – krzyknął Alcest.

narrator

6 Kim jest narrator? Jakie informacje na jego temat można znaleźć w tekście?

bohater

7 Co wiesz o poszczególnych bohaterach występujących w podanym fragmencie tekstu?

wydarzenia

8 O jakim wydarzeniu jest mowa w tekście? Jest ono fantastyczne czy realistyczne? Uzasadnij swoją odpowiedź.

- 9 Podkreśl fragment, w którym pojawia się dialog. Jaki staje się tekst dzięki wprowadzeniu do niego zapisu rozmowy? Wybierz właściwe dokończenie zdania.

Dialog sprawia, że tekst staje się *monotonny/dynamiczny*.

Przeczytaj tekst i wykonaj polecenia 10.–15.

Władysław Kopaliński

Opowieści o rzeczach powszednich

Fragmenty

Dzieje gier ruchowych są częścią historii człowieka jako stworzenia społecznego. Jednym z najbardziej znaczących faktów w tych dziejach jest wczesne pojawienie się piłki. Ona, albo coś, co ją lepiej lub gorzej zastępowało, za czym można było się ugańiać, co można było kopać, rzucać i łapać, zawsze towarzyszy człowiekowi, zarówno w okresie przedhistorycznym, jak historycznym. Bawiono się piłką w starożytnych Indiach, w Mezopotamii, w Egipcie. Piłki zszywane z pasków skóry napychano włosiem, piórami lub płótnem. Czasami używano nadętych pęcherzy, a do kopania wystarczał często kamień [...].

Gdzie powstała piłka nożna, nie wiadomo z pewnością. W kształcie prymitywnym znana była w IV i III w. p.n.e. w Chinach. [...] Rzymianie rozprzestrzenili piłkę nożną po Europie, gdzie rozwinęła się, zwłaszcza we Włoszech w średniowieczu, w brutalny sport, często rozgrywany między miastami, z udziałem setek graczy, z bramkami odległymi o kilkaset metrów od siebie. Były to niebezpieczne i gwałtowne zabawy, nieraz potępiane i zakazywane przez władców [...].

Na początku XIX wieku w Anglii gra w piłkę nożną straciła wiele ze swej gwałtowności, młodzież kopała piłkę po dziedzińcach szkolnych, na trawnikach, na łąkach i ubitej ziemi.

- 10 Napisz, o jakim przedmiocie jest mowa w tekście.

- 11 Określ, w którym akapicie autor wspomina o materiałach użytych do wykonania piłki.

- 12 Podkreśl właściwe słowo.

W akapicie *drugim/trzecim* możemy znaleźć informację o meczach rozgrywanych między miejscowościami.

- 13 Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F – jeśli jest fałszywe.

Gra w piłkę nożną powstała w Chinach.	P	F
Anglicy grali w piłkę nożną wyjątkowo brutalnie.	P	F

- 14 Napisz, co sądzisz o popularności gier ruchowych. Wykorzystaj własne obserwacje oraz informacje z tekstu.

- 15 Opisz wybrany przedmiot ukazany na fotografii.